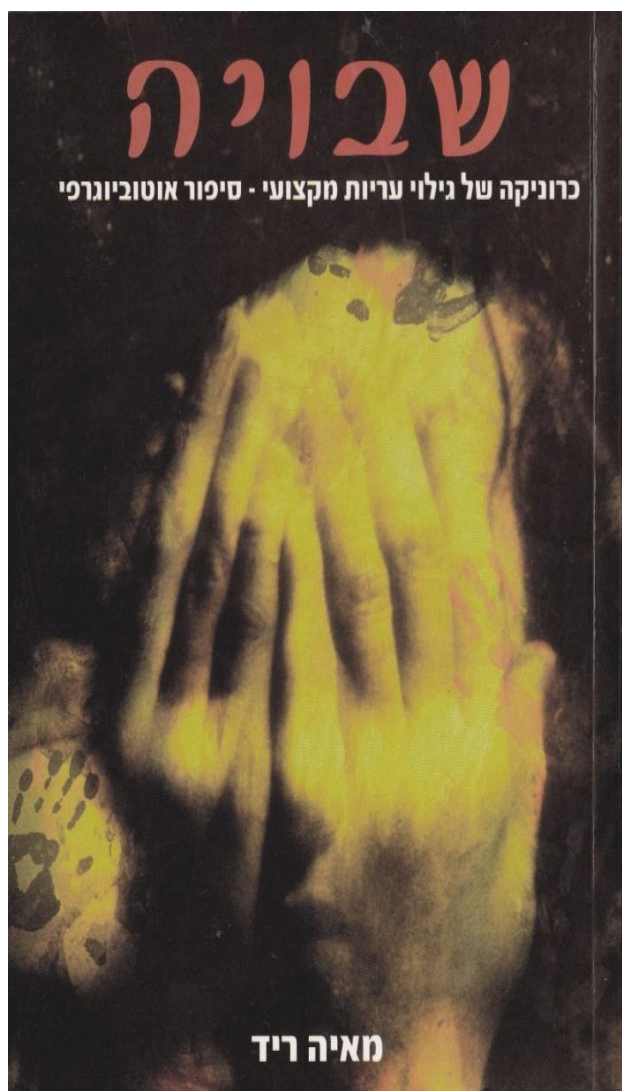

שבִּוּיָּה

כרוניקה של גילוי עריות מקצועי – סיפור אוטוביוגרפי

אחרית דבר מאת שרי עוז, מטפלת בנפגעי טראומה

מאיה ריד

שבויה

כרוניקה של גילוי עריות מקצועי –

סיפור אוטוביוגרפי

© 2012 כל הזכויות שמורות למחברת

maya.reed1@gmail.com

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם,

לאחסן במאגר מידע או להפיץ ספר זה

או קטעים ממנו בשום צורה או בשום אמצעי.

שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה

אסור בהחלט, אלא ברשות מפורשת בכתב מהמחברת.

הספר ראה אור לראשונה בתמוז הוצאה לאור בע"מ

Tammuz Publishers Ltd

נדפס בישראל – 2002 – Printed in Israel

דאנאקוד 55-46386

סדר העניינים

4	הקדמה
6-24	חלק ראשון: חזרה גנרלית
7	פרק 1: מרץ '89 - נון נכנס לחיי
9	פרק 2: נחמות קטנות
13	פרק 3: הבריחה מהגיהנום
16	פרק 4: בשערי גן עדן
21	פרק 5: אחת, שניים, שלוש, נסיון...
25-113	חלק שני: והכל כשהיה...
26	תלונה לועדת האתיקה
27	פרק 6: מחסום הפחד נשבר
32	פרק 7: ילדות בצל האימה
47	פרק 8: להיות בטיפול
65	פרק 9: שובן של השנים האבודות
85	פרק 10: גילוי עריות מקצועי - מין בשעה הטיפולית
99	פרק 11: "...עשית לי בדיוק מה שאבא שלי עשה לי..."
103	פרק 12: מאי '94 - ושוב בטיפול
107	אחרית דבר - שרי עוז, מטפלת בנפגעי טראומה
114-126	חלק שלישי: אבות קטפו בוסר – אסופה
115	ברית בין הבתרים
117	השיבה לגן עדן
117	והכל כשהיה
118	ילדה שלי
119	עשר בסולם ריכטר
120	DAMN YOU
120	בטרם
122	יום השנה
123	אין חושך אחר
124	אסורה
125	גלגולה של צרחה

*האמת הוא נסיון
האחר הוא תקווה
היום אינו אלא התקדמות מנקודה לנקודה, כאיטל יכולתך.*

רופרט פרוסט

הקדמה

יום שני, 14 באוגוסט 1995.

לפני שבועיים אושפז ב"סורוקה" תינוק בן ארבעים יום עם רגליים שבורות וסימני נשיכות על גופו, אבא שלו עשה לו את זה - אני מכירה אבא כזה. ואמא שלו ידעה ושתקה - אני מכירה אמא כזאת.

באותו בוקר עצמו גזר בית המשפט העליון עשרים שנות מאסר על אב שהתעלל מינית בבתו מיום שהייתה בת שש ובמשך שנים - אני מכירה אבא כזה.

לפני שישה ימים רצח אבא אחר את שני ילדיו הקטנים והתאבד. לפני המקרה הוא איים שיעשה זאת, אבל אף אחד לא התייחס אליו ברצינות, אולי רק הילד בן החמש פחד והתחבא מתחת לשמיכה.

אני מכירה אבא כזה - שאיים, והפחיד, אבל בסוף לא רצח, ופעמים רבות הצטערתי שלא.

נון ידע הכל על ההיכרויות האלה שלי, אך למרות שהוא מטפל במקצועו, וצריך לדעת ולהבין יותר מכל אחד אחר בכל הנוגע לנשמות פגועות, זה לא עצר בעדו, ובדיוק בעוד חודש אני אמורה להופיע בפני ועדת האתיקה, ולגולל בפניה את מסכת קשרי עמו.

נון היה המטפל שלי, ו"נון" היא האות הראשונה של שמו. זה לא מכוון, אבל נראה לי ממש מתאים, כי "נון" זה "נכשל".

פעם, כשעוד היה טוב אליי, הוא סיפר לי ששמו המקורי מנחם, וגם אז חשבתי לעצמי, "כמה שזה סמלי". כי ככה אני, תמיד מחפשת סמלים וסימנים. עכשיו אני מבינה מדוע החליט להחליף את שמו: בן אדם שעושה כל כך הרבה רע לבן אדם אחר, אינו יכול להסתובב בעולם הזה עם השם "מנחם".

פניתי לוועדת האתיקה כי אני זקוקה לגוף חזק, סמכותי ומקצועי שיגיד לנון בפניו – "אתה פושע". הוא ישמע את המלים הקשות, ולא יוכל עוד לבטלן בתנועת יד מזלזלת, כפי שעשה לי פעם, כשהתפכחתי

ואמרתי לו מה אני חושבת עליו ועל התנהגותו. הוא ישמע אותן מפי חברי הועדה, לא יוכל לברוח עוד מהאמת ויצטרך לחיות עמה עד סוף ימיו. אני גם צריכה לשמוע מהם את המילים המטהרות – "את בסדר". רק אז אוכל להתחיל לחיות בשלום עם עצמי.

אני לוקחת בחשבון את האפשרות שנון, בכשרונו המניפולטיבי הבלתי רגיל, יצליח לעבוד גם על חברי הועדה, ויביאם למסקנה שמדובר בסך הכל ב'רומן בין שני אנשים בוגרים, ועל מה אני מקשקשת בכלל?! הרי זה כמו בית-משפט. גם שם לא תמיד האמת מנצחת, אלא עורך-הדין הממולח והערמומי יותר, וללא ספק - נון עולה עליי לאין שיעור בתכונותיו אלה.

לכן אני מפחדת כל כך.

אמרתי לשרי, שהיא המטפלת הנוכחית שלי, ומנסה מזה שנה וחצי לעזור לי לשקם את עצמי מתוך הריסות הקשר עם נון, לעת עתה ללא הצלחה יתירה, שאם זה מה שיקרה בסופו של דבר, אני אמות. "אני פשוט אמות", אמרתי לה, ושרי השיבה שזו רק ועדה, והעיקר הוא שאני יודעת את האמת. אבל אני מכירה את עצמי: אם הועדה תשתכנע שנון לא עשה לי כל רע, לא אהיה בטוחה עוד מה נכון ומה לא, מה האמת ומה פרי הראש הדפוק שלי, בלשונו של נון.

אני יודעת שסיוט הבלהות הזה עלול להתממש, אבל לא אתן לפחד לרפות את ידיי. לא עוד. אני חייבת להחזיר לעצמי את השליטה בחיי. לכן, בדיוק בעוד חודש אשב מול עשרה או שנים עשר אנשים, ואפרוש בפניהם את סיפור חמש שנות חיי האחרונות.

אבל איך אסביר להם שאשה בוגרת הופכת להיות ילדה קטנה ומאוימת? איך אפשר להסביר את זה למי שלא היה שם? פשוט אספר הכל.

מ.ר.

חלק ראשון

חזרה גנרלית

אלהים מבית בך מלמעלה ואומר:

"את זוכרת מה הנה?"

טוב, זו הנה רק חזרה גנרלית."

נון נכנס לחיי

ראיתי את נון לראשונה במרץ 1989.

הגשתי מועמדותי לתפקיד עובדת סוציאלית במקום עבודה חדש, ולאחר שהמנהלת מצאה אותי מתאימה, הזמינה את נון, המפקח הטיפולי והמדריך המקצועי, לראיין אותי ולתת - או לא לתת - את האישור הסופי להעסקתי.

מאוד רציתי להתקבל לעבודה ההיא, והעברתי את הימים שקדמו לראיון בשיטוט מלחיץ במרחבי דמיוני, בעקבות תסריטים אפשריים. גייסתי את יעל חברתי למשחקי תפקידים ותרגולי שאלות ותשובות, והתייצבנו בערב הראיון מול ארון הבגדים, מנסות להחליט מה אלבש למחרת.

בחרתי בזוג מכנסיים ראויים, חולצת טי לבנה ונעלי ספורט, אבל יעל עיוותה את פניה, מחתה נמרצות ומיהרה להחליף את הג'ינס המאוס, לטעמה, בחצאית הודית ארוכה.

"זה הולם יותר את המעמד", אמרה, "וחכי רגע לפני שאת עושה לי פרצופים."

היא התכופפה, שלפה מתחת למיטה קופסת קרטון מלבנית והגישה לי אותה, תוך שהיא מלווה את המחווה בתרועעות צהלה: "טדאאאסםם... הפתעה..." נעלי עקב חדשות, מדהימות, והויכוח הנצחי בינינו.

יעל ואני הולכות יד ביד מאז ימי השרות הצבאי, ואחת למספר חודשים, במעין מחזוריות קבועה, היא מחליטה שהגיע זמני להיראות אשה, כלומר - ללבוש חצאית או שמלה ולנעול נעליים תואמות.

בימים שכאלה היא מציגה בפניי את קניותיה האחרונות, מצליחה לסחוף אותי בהתלהבות, מחדירה בי רוח מהפכנות ושמחת שינוי, ולפני השינה אנחנו מארגנות יחדיו בגד שיהלום אותי ואת המאורע הצפוי.

אבל אני מתעוררת אל בקרים נטולי יעל. דמותי בבגדיה משתקפת לי במראה - בלתי מוכרת, זרה ומשונה, ואני ממחרת לפשוט את סמלי המעמד המפחידים, חונטת את עצמי בבגדיי שלי ומרגישה טוב. בוקר הראיון לא היה שונה מאלה שקדמו לו, ולא מאלה שבאו אחריו. ויתרתי על שירותיה של יעל, החזרתי אותה אחר כבוד לארון, ויצאתי אני לפגישה עם נון.

במבט ראשון הוא נראה לי קצת מצחיק והזכיר בחיצוניותו את המרגל הגרמני מהספר "שמונה בעקבות אחד", כפי שהצטייר בדמיונות ילדותי: נמוך ובעל כרס, כמו שיש לאנשים בני שישים לערך, עם משקפי ראייה עגולים וזקן תיש מחודד. אוזניי כבר היו כרויות לשמוע מבטא "יקי" כבד בוקע מפיו, וחששתי שמא לא אוכל להתאפק ואפרוץ בצחוק. אבל זה לא קרה, קולו וחיתוך דיבורו - שקט, רגוע ורך - החזירו אותי מהר מאוד למשרד בו ישבנו וענית, בצורה משביעת רצון, ככל הנראה, על שאלות כגון מי אני ומה עשיתי עד אז. בתום הראיון החליט לאשר קבלתי לעבודה.

אף על-פי שעל פניו נראה כאילו הסיפור שלי עומד להיות סיפור על עובדים סוציאליים, הוא לא. הוא סיפור על אנשים. כי לו נשאר נון עובד סוציאלי בלבד, וגם אני, בטוח שלא היה קורה כלום. אבל הוא נעשה סתם גבר, ואני הפכתי להיות ילדה קטנה, וזה הזמין צרות.

מאז עמדתי על דעתי, הרבה בטרם ידעתי לנקוב בשמו של מקצועי העתידי, ידעתי מה בכוונתי לעשות כשאהיה גדולה. חברה טובה שלי אמרה לי לא מזמן שכל חיים שלי היו מכוונים לקראת העבודה הזו, והיא דיברה על התכוונות במובן החסידי של המילה. לא שאני מומחית גדולה לפילוסופיה חסידית, אבל הרגשתי שהמשפט נכון לי. עד לפני שנים אחדות הייתה משאלה זו בגדר חלום רחוק עבורי, כי לא הייתה לי תעודת בגרות. פעם ממש התביישתי לדבר על כך, ובכלל - על כל הקטע של בית הספר. הייתי תלמידה גרועה עם אוסף מרשים של ציונים שליליים, ובסופו של דבר נשארתי כיתה. כולם - המורים, התלמידים וגם אני - התייחסו אליי כאל מטומטמת. היום אני חושבת שהם היו חסרי הדעת והרגישות, לפחות המבוגרים שביניהם. במקום לצעוק עליי שאני טיפשה או עצלנית, במקרה הטוב, הם היו צריכים להבין שקורה לי משהו רע ולעזור לי.

לא בא לי עכשיו להיכנס לכל הקטע הזה, אבל בדיוק אז, כשאף אחד לא בא לעזרתי והצטרפתי לברוח, בדיוק אז החלטתי, שכשאהיה גדולה אעזור לילדים עם בעיות בבית.

וכתבתי. תמיד תמיד כתבתי, ואני בטוחה שאלמלא הכתיבה והחלומות שלי, שהם בעצם אותו הדבר ובאים לי מאותו מקום, הייתי משתגעת.

כשאבא שלי השתולל עליי - במקום להרגיש אותו, חלמתי שאני במקום אחר. שרי אומרת היום שאלו "הגנות דיסוציאטיביות", ואני יודעת שהיא צודקת, אבל אני לא אוהבת את ההגדרות שלה. אני מעדיפה לחשוב שאני אופטימית ללא תקנה וזה מה שעושה אותי עקשנית ונאבקת למען עצמי. לא שאין לי נפילות. לפעמים אני ממש על הפנים, ואפילו מרגישה שזהו, אני לא יכולה יותר, אבל תמיד נשאר חלק ממני שמוצא את הדרך להזכיר לי שכבר הייתי במצבים גרועים יותר, וזה לא סוף העולם.

רק פעם אחת ממש התייאשתי - טוב, כשהייתי בת שש עשרה וחצי וגרתי בבית עם ההורים שלי, לא יכולתי לראות שיהיה אי פעם סוף לגיהנום ההוא. רציתי למות כי לא האמנתי שיכולה להיות דרך אחרת להפסיק את מה שקרה שם. בלעתי את כל הכדורים שהצלחתי לארגן לעצמי, והתעוררתי ב"רמב"ם", אחרי שטיפת קיבה. במשך שלושה ימים בערך עוד כעסתי על כך שאני חיה, אבל מאוחר יותר אמרתי לעצמי שזה סימן, והחלטתי שאם אני אמורה לחיות, לפחות אדאג לכך שאחיה טוב.

חזרתי לזירת הקרבות למשך שנה נוספת, עד שהייתי גדולה מספיק כדי לברוח משם, ומאז אני נטולת הורים. בעצם זה לא מדויק, כי אחד הדברים שאני מבינה היום הוא, שכל מה שקרה לי עם נון, קרה מכיוון שהם נשארו דבוקים אליי, כמו השק המחוספס בו נשאה רבקה של מארקס את עצמות הוריה. כמו ה"קלוק-קלוק-קלוק של העצמות, שלא נקברו והיו מפריעות ונקלעות למקומות שלא ציפו כלל למוצאן שם", כך גם הם - במה שהיו לי, אבל בעיקר במה שלא היו.

במשך קרוב לשנתיים גילם עבורי נון את חלומותיי הנצחיים על הורה טוב. חוויתי במחיצתו כמה מהרגעים המאושרים בחיי, שהם כבר לא כל כך קצרים. הרגשתי כמו עיוור מלידה, שפתאום משיבים לו את מאור עיניו, ובמקום לראות שחור כל הזמן, וחושך, הוא מגלה את האור והצבעים.

היום אני גם חושבת שכל החיים שלי הובילו אותי לקראת ההסתבכות עם נון, ואחד הדברים שכל כך מכעיסים אותי וכואבים לי עכשיו, כשאני כבר קולטת מה קרה, הוא שנתתי לעצמי לעלות על הדרך החד-סטריית הזו. מדוע לא הבנתי לפני שלוש שנים מה שאני מבינה היום, איך נתתי לעצמי ליפול ככה - רציתי

לכתוב בעיניים פקוחות ובדעה צלולה, אבל זה לא, וזה בדיוק הקטע. העיניים שלי היו עוורות והדעה שלי השתבשה עליי לחלוטין, ורק רציתי אבא טוב שפתאום נמצא לי. זה כל מה שהיה לי בראש.

2

נחמות קטנות

במהלך עבודתי בפנימייה נתקלתי בסיפורי חיים מסמרי שיער, אבל נהגתי לומר לעצמי שאחרי הכל, ילדות בנות מזל הן, כי נמצא מי ששעה לזעקותיהן וחילץ אותן מהתופת. בשלב הרבה יותר מאוחר הרשיתי לעצמי להגיד לנזן, שלפעמים אני חשה צביטות קנאה, הרי כל החיים שלי היו יכולים להיראות אחרת לו עמד מישוהו לצדי בהיותי בגילן.

הייתי לגמרי לבד. לא היו אז מורות יועצות בבתי הספר, או עובדים סוציאליים או פסיכולוגים, רק מורים שחילקו ציונים: "עברת" או "נכשלת". כל כך רציתי שאחד מהם יזמין אותי פעם לשיחה וישאל: "מה קורה אתך", ולא יאמין לי כשאשיב: "כלום", או "הכל בסדר".

צריך להכיר את המשפחה שלי על-מנת להבין שלא יכולתי לספר לאף אחד מה קורה בתוך הבית הנהדר שלנו. היינו משפחה מהמעמד הבינוני, גרנו בבית שיכול היה להיות יפה, ואבא שלי היה מוכר היטב בעיר בזכות מקצועו ותפקידו. לכי תגידי למישהו שהאיש הזה מטורף, אלים, מקלל, מכה ומאיים ברצח. היום אולי הייתי עושה זאת, כי אני כבר מבינה שזה קרה לא רק אצלנו, וגם כי נוכחתי לדעת שמאמינים לי. אבל אז לא יכולתי. לא העזתי לדבר על כך אפילו עם הפסיכיאטר שטיפל בי אחרי ניסיון ההתאבדות, והמצאתי לו סיפור סוחט דמעות על אהבה נכזבת. הבטתי בתמונות ובכתמים שהציג בפני, ובהיגיון פשוט של ילדה בת שש עשרה וחצי, הבנתי שזו דרכו לחלץ ממני את הסוד, והפכתי את המלכודות שטמן לי לאיורים בסאגה הרומנטית שטווייתי.

היום קשה לי להאמין שילדה, פקחית ככל שתהייה, יכולה לעבוד כך על אנשי מקצוע, אלא אם כן הם מתאמצים במיוחד לעשות לעצמם חיים קלים.

אחרי עשרים ימי אשפוז ב"ביתן חמש" – שם פחות מאיים מ"מחלקה פסיכיאטרית" – שיחררו אותי עם הפנייה לפסיכיאטר, למה שאמורות היו להיות שיחות טיפוליות – אבל הדוקטור חיכה שאדבר.

מדי שבוע הגעתי אליו ישירות מהגיהנום, והוא, שקיבל מנדט ומשכורת כדי לחלץ אותי משם, שתק. חיכה שאתחיל לדבר, ושתק. ולא מכיוון שפחד כמוני שיהרגו אותו אם יפתח את הפה, או שלא יאמינו לו ויגידו שהוא משוגע ומדמיון דברים, אלא משום שכך לימדו אותו, או שסתם לא בא לו להתאמץ. עד מהרה הכריז עליי כעל סרבנית שאינה משתפת פעולה ונפטר מעונשי.

אני יודעת, זה נשמע כאילו אני מאשימה אותו במחדלים שלי, וכאילו - מה כבר יכול היה לעשות אם לא הראיתי שום נכונות לדבר. אבל זה לא ככה. ילדים "מגלים התנגדות לטיפול", רק אם יש להם סיבה מספיק טובה לכך.

נון היה היפוכו המוחלט של הדוקטור - הוא אף פעם לא קנה את ה'הכל בסדר' שלי, קרא אותי עוד לפני שהעזתי לתת ביטוי מילולי למחשבותיי והרגשותיי, חיבר פרט לפרט וקלט דברים ומשמעותם זמן רב טרם היותי מודעת להם.

נון לא אפשר לי לברוח. הוא הביא אותי לגעת, להיזכר, להוציא - לחיות מחדש את כל מה שהיה מביש וסודי ונעלם עד אז.

הכל החל אחרי שההורים של מירה'לה השתוללו בחדר העבודה שלי. מירה'לה הייתה ילדה בטיפולי. באחד הבקרים הגיעה אלי אמה, מבוהלת כחיה נרדפת, מחפשת מקלט מאימת בעלה. הרגעתי אותה, מזגתי לה שתייה קרה, וניסיתי לברר מה קרה. לא עבר זמן רב ובעלה התפרץ לחדרי כרוח סערה: צורח, מקלל, מאיים להרוג אותה ואת ילדיהם. ואני נאלמתי דום! לא יכולתי לעשות או להגיד דבר, אפילו לא לקרוא לעזרה. קפאתי משותקת במקומי.

נראה שהמהומה שהקים נשמעה מאימת גם מבעד לדלת הסגורה, וכשמנהלת המקום והמדריך חשו פנימה ובלמו את השתוללות האב, ברחתי משם. נעלתי את עצמי בשירותים, ורק אחרי שהפסקתי לרעוד הצלחתי לחזור לעצמי ולחדרי. בינתיים שב השקט על כנו. המשכתי בשיחה עם מירה'לה ואמה, המנהלת החליפה דברים עם האב בחדר אחר, ובסופו של דבר עשינו במשותף עבודה טובה. אלא שהשיתוק שאחז בי באותן דקות מעטות וחוסר היכולת שלי לתפקד כראוי, ייסרו את מצפוני. הרגשתי שאיכזבתי בדיוק ברגע בו אמורה הייתי להיות במיטבי.

את כל ההרגשות האלה הבאתי להדרכה, ואחרי התפלספות ארוכה, וכנראה גם טפשית משהו, על עמדותיי העקרוניות בנושא אלימות, אמר נון את המשפט שממנו התחיל הכל: "את מוכנה, בבקשה, להפסיק עם הבולשיט ולהתחיל לדבר לעניין, במה בדיוק זה נוגע, על מה בדיוק זה מתיישב אצלך?"

הייתי מוכנה להתחיל לדבר. ועוד איך הייתי מוכנה. מצד אחד, האירוע עם אבא של מירה'לה העלה אל פני השטח מראות ותחושות שהיו מנותקות ממני עד אז, ושוב לא יכולתי לדחקן חזרה, ומצד שני, נון ישב מולי וממש רצה לשמוע אותי. מסביב שרר שקט מוחלט, ואף אחד לא הפריע לנו. קיוויתי שאולי, אולי ידבר אלי באותה הבנה ואכפתיות בה הוא מדבר על הילדות המטופלות שלי. הוא הביט בי במבט דוחק, אמר "נו" ו"קדימה" ושאר ביטויי עידוד כאלה, עד שהתחלתי לדבר.

זכרונותיי המוקדמים ביותר לקחו אותי לגיל תשע לערך, אל הפעם הראשונה בה חטפתי מכות. זכרתי גם מעט משנים קודמות, אבל בצורה מעורפלת ומאוד לא שלמה, עם הרגשה שלטת של "אני לא הייתי

שם בכלל". ואם אני חוזרת לגיל תשע, אז "מכות" אינה מילה מדויקת במיוחד לתיאור התרחשות היום ההוא. אבא שלי התנפל עליי בהתפרצות היסטורית שלוחת רסן וחסרת רחמים: צעק, קילל וחבט ללא אבחנה בכל גופי. עד היום אני מאמינה שאלמלא הדודים שלי, שהתארחו אצלנו באותו יום ועצרו בעדו, היה הורג אותי. כמות הזעם והשנאה, שיצאו לו אז מהעיניים, מהפה ומהידיים, הייתה הרבה מעבר לנדרש כדי לחסל עשר ילדות קטנות כמוני. זו גם הייתה הפעם הראשונה בה צרח לעברי "זונה", כינוי שעד אז היה שמור בלעדית לאמא שלי. למרות שלא הבנתי בדיוק מה משמעות המלה, ידעתי שהוא צודק כי לא שמעתי בקולו.

אבי נהג להזהירני בעקביות שלא לדבר עם אנשים זרים ברחוב, ובאותו יום כן דיברתי. הראיתי לאיש אחד את המעבר הסודי של ילדי השכונה מרחוב בן-יהודה למסדה, דרך חדר המדרגות של נעמי. אלמלא ריחמתי עליו וגיליתי לו, הוא היה צריך לעשות עיקוף ממש גדול.

כשהיינו בחדר המדרגות שאל אותי בת כמה אני. "כמעט בת תשע", עניתי בגאווה, והוא אמר שאני גבוהה מאד לגילי. שמחתי וחשבתי לי שהוא איש נחמד, עד שפקד עלי לעמוד כשפניי לכיוון המדרגות, צמודה למעקה, כדי שיוכל למדוד טוב יותר את גובהי. ואז זה קרה. הוא חיבק אותי מאחור, הרים את שמלתי, וכיסה את פי בכף יד ענקית שמעכה את אפי עד שלא הצלחתי לנשום. התעלפתי, או נעלמתי באיזושהי דרך אחרת, וכשחזרתי כבר הייתי בבית, ואבא שלי השתולל, והדודים שלי הרחיקו אותו ממני בכוח.

אמרתי לנון שהראש שלי ריק מזכרונות על החיים שלפני, אבל יש לי תחושה חזקה מאוד שעד אז אבא שלי אהב אותי. היום אני כבר תמימה פחות, ויודעת יותר על האהבה ההיא, שבלבלה לי לגמרי את הראש, אבל אני גם מבינה שנזקקתי לה כדי לשרוד. נצמדתי לנחמה השקרית ועטפתי בה את עצמי, עד שלא היה בכוחה עוד לשמש משקל נגד לשנאה ולאכזריות של אבי שהלכו וגברו, והתחלתי להמציא לי הורים חדשים.

האשליה, שריככה לי את העבר ופינטזה את העתיד, הותירה אותי עם הווה נצחי של געגוע וערגה להורים כרחם בטוחה. הווה של חלל בלתי ניתן למילוי בו שולטת אותה ילדה קטנה, אולי אפילו תינוקת, שממשיכה לשכב בעריסתה ולהושיט ידיים מאמינות אל כל מבוגר מקרין ביטחון, הרוכן לעברה כשחיוך על פניו.

זו רדיפה אחר הרוח, ולכן היא מזמינה התנפצויות ונפילות חוזרות ונשנות. אבל להתפכח ממנה פירושו להרים ידיים ולוותר. לומר לעצמי "זה משהו שלעולם לא יהיה לך", או "את תהיי זקנה ותמותי בלי להיות אף פעם תינוקת של אף אחד", זה להפסיק לחיות.

לכן אני נאחזת באשליה ומדי פעם, מול רוח מביטה, נדמה לי שהיא עומדת להתממש...

בדיוק בנקודה הזו שבין הפנטזיה למציאות או בין האשליות למימוש, נכנס נון לחיי.

נפגשנו במשרדי מדי יום שלישי לשיבות הדרכה, בהן הועבר אליו שרביט הניצוח והאחריות. הוא הקשיב להתלבטויותי המקצועיות, הנחה אותי, שימש לי נקודת משען ואיזון. וכשהחל להתעניין ולשאול שאלות אישיות על חיי, רגשותי ועברי, ומצאתי עצמי במרכז תשומת הלב והאכפתיות - כמו נפרץ הסכר. חומות השתיקה שביצירתי במשך שנים קרסו בזו אחר זו, יחד עם תמרורי האזהרה שהקיפו אותן, וחזרתי לשנות בית הספר, בהן שיוועתי לאוזן קשבת ולמישהו שיאסוף אותי תחת כנפיו ויציל אותי. גרנו אז בבית דו-קומתי קטן. למעלה - שני חדרי שינה, לאחי ולי, ולמטה - סלון, שהפך בלילות לחדר השינה של הוריי. בין הקומות התפתלו עשרים מדרגות אבן צרות וחשוכות גם בשעות היום, שעדיין מגלמות עבורי את אימת השנים ההן.

אהבתי את חדרי, ובעיקר את שולחן הכתיבה שניצב סמוך לקיר המערבי, מתחת לחלון הצופה אל הים. ביושבי לידו יכולתי לדמיין, לכתוב ולחלום במסווה של הכנת שיעורי בית, אבל אף פעם לא הייתה זו הפינה הבטוחה שלי, לא הייתה לי פינה בטוחה בבית.

צעדיו של אבי, לרוב בריצה מלווה בצעקות וקללות, היו החוט המקשר בין עולמי הפרטי לזה החיצוני. שנינו עלינו במקביל - הוא במדרגות לקומה השנייה, ואני - ממעמקי הדמיון חזרה למציאות. היה זה ריטואל קבוע - קול שעטותיו המתמזג בצרחות ואיומים, הולך ומתגבר ככל שקרב אליי, התקפה אלימה, ולאחריה רגיעה. קיבלתי אותו כחלק מהחיים, מצאתי שיטות איך לא להרגיש את הכאב, ובעזרתן יכולתי להישיר אליו מבטי בזמן שהשתולל, ולחייך במקום לצרוח. זו הייתה נקמתי המתוקה בו, וכך הפכה השגרה המסויטת ההיא לנסבלת.

באחד הימים נתקל אבי בידיעה דרמטית בעיתון: "אב רצה את אישתו ושני ילדיו והתאבד". הוא חגג כמי שגילה מטמון אבוד. גזר את הכתבה, עלה וירד שוב ושוב במדרגות, כשהוא מנופף בפיסת העיתון מול עינינו וצורח: "זה מה שאעשה, זה מה שאני אעשה לכם ולאמא הזונה שלכם. חכו, חכו, זה בדיוק מה שאני אעשה. מישהו צריך לגמור את המשפחה הזאת!" ואז בא הפחד הגדול.

היום, כשאני כבר זוכרת הרבה קטעים קודמים של חיי, אני יודעת שפחדתי גם קודם. למען האמת, אימת השנים הראשונות הייתה כנראה כל כך בלתי נסבלת עד שחדלתי להיות. אבל עד שהתחלתי לדבר עם נון ולחשוף עוד ועוד פינות נעלמות מעברי, האמנתי לתומי שכאן הייתה תחילתו של הפחד. ידעתי שהוא יעשה זאת כי הכרתי את עוצמת השנאה והאלימות שבו. ובהיגיון, אינפנטילי בחלקו האחד והכרחי בחלקו האחר, מצאתי לעצמי נתיב בריחה למקרה שיעלה עם סכין או אקדח או כל כלי קטלני אחר - אקפוץ דרך החלון אל המרזב, אשתלשל ממנו לגינה וארוץ.

אבא שלי, שלו היה צדק בעולם אמור היה כבר מזמן למות אלף ואחת מיתות משונות, האריך ימים והלך לעולמו רק לפני שנתיים.

כשהעמדנו את ביתו למכירה, חזרתי אל החלון ההוא ונוכחתי עד כמה בלתי מעשית הייתה התוכנית של אותם ימים אפלים: המרזב היה מרוחק כשני מטרים מהחלון ולא היה לי שום סיכוי להגיע אליו בקפיצה, אבל עצם העובדה שהייתה לי תוכנית והאמנתי בה, נתנה לי מספיק ביטחון וכוח כדי להמשיך לחיות.

זו הייתה התקופה - ואני מדברת על גיל ארבע עשרה בערך - בה התחלתי לארגן לעצמי הורים אחרים. שכבתי בלילות ערנית ודרוכה מתחת לשמיכה, מצפה לשמוע את קול צעדיו - נכונה לזנק מן החלון. ידעתי שארוץ וארוץ עד שאגיע חסרת נשימה לביתה של רחל, המחנכת שלי מביה"ס. היא תפתח לי את הדלת, וברגע שאראה אותה אתמוטט בבכי וכמעט אפול. והיא תאסוף אותי בזרועותיה, תוביל אותי למיטה, תשכיב אותי לישון, תכסה אותי, תמחה את דמעותיי, תלטף את שערי ותשב לידי עד שאירדם. ושמאל, המורה לתנ"ך, שבדיוק אז, במקרה, יהיה אצלה בישיבה כלשהי, יצטרף אף הוא, והם ידברו ביניהם וינסו לנחש מה קרה לי, ובבוקר ממש יכריחו אותי לספר, ולא תהיה לי ברירה - אני אגלה להם הכל, והם יטפלו בי.

בסופו של דבר, אבא שלי אף פעם לא עלה עם סכין או אקדח, כי כמו שאני מכירה אותו היום הוא היה סתם איש מתוסכל, חלש ועלוב נפש, ואף פעם לא הגעתי בריצה וחסרת נשימה לרחל ושמאל, וכמובן שאף פעם גם לא היו לי הורים אחרים. אבל התוכנית ההיא, באלתורים אלה ואחרים, ממשיכה ללוות אותי עד היום.

פעמיים אפילו ממש האמנתי שהיא עומדת להתממש: פעם ראשונה עם טוביה, שהיה מפקד שלי בצבא, ופעם שנייה עם נון, שהיה מדריך ומטפל שלי.

3

הבריחה מהגיהנום

יש משהו אירוני בעובדה ששני הגברים שכל כך פגעו בי, שמותיהם "טוביה" ו"מנחם". בעצם, אני יכולה לדייק עוד יותר ולהוסיף גם את אבא שלי לרשימה - הוא היה הראשון, ו"אבא" זה אפילו יותר מ"טוביה" ו"מנחם". אני לא יכולה להימלט מהתחושה שמישהו שם למעלה נהנה להתבדח על חשבונך, אבל אותי זה בכלל לא מצחיק. ממש לא.

אחד הימים המאושרים שידעתי מעודי היה יום הגיוס לצה"ל, ואפילו עכשיו, כשאני משחזרת פרק זה בחיי, וחווה אותו מחדש בדמיוני - אני מוצאת עצמי מחייכת.

אחרי כל שנות ההתעללות וההשפלה טעמתי סוף כל סוף את טעמו המתוק של הניצחון, שנבע לא רק מעצם העובדה שהצלחתי להשתחרר מהבית ההוא, אלא, ובעיקר, מהאופן בו ארגנתי את הבריחה.

הוריי לא ידעו דבר על ביקוריי בלשכת הגיוס ומהלכיי הצפויים. המצאתי 'מסע גדנ"ע למדבר יהודה', ארזתי מעט בגדים וחפצים אישיים, והלכתי משם לבלי שוב. רק לאחר שהשלמתי את הליך החיול בבקו"ם, שיגרתי אליהם גלויה סתמית ממחנה שמונים, דרישת שלום מחיילת הנח"ל הטרייה, אלא שאז כבר לא היה לאל ידם לחבל במציאות החדשה.

לא העליתי בדעתי קודם לגיוס מה המשמעות של להיות טירונית ואחר-כך חיילת, ללא גב, פינוק ותמיכה של משפחה. לא נתתי דעתי מראש לשאלות כמו: מה אעשה בשבתות כשכולם יוצאים הביתה, מי יקצר לי את החצאיות הצבאיות, ישלח לי מכתבים וחבילות, יחבק אותי בהתרגשות ביום ההורים וינופף לי בגאווה מיציע האורחים בטקס סיום הטירונות או קבלת הדרגות.

כחניכת הצופים התגייסתי לנח"ל, אבל לא עם הגרעין שלי, שהרי הם לא נשארו כיתה והתגייסו כבר בקיץ. צורפתי לקבוצה מגובשת של בנות בלתי מוכרות לי, מה שהגביר עוד יותר את תחושת הלבד, והרגשתי זרה ונדחפת.

היו לי נפילות לא מעטות, בעיקר בלילות, כששכבתי במיטת שדה באוהל פרוץ לקור ולגשם, פוחדת להירדם, עדיין עומדת על המשמר. ברגעי המשבר ההם חזרתי בדמיוני הביתה, שמעתי את הקללות, ראיתי את הנעליים והחגורות, מניתי את הצלקות והתעשתי. ידעתי ששום קושי בעולם לא ישווה למקום ההוא. אבל כל כך רציתי שמישהו טוב וחזק יחבק אותי.

למרות כל אלה, ואולי דווקא בשל כל אלה, סיימתי את הטירונות בהצטיינות, ונשלחתי לקורס מדריכות, אל טוביה.

במהלך שיחותיי עם נון - כשההדרכה כבר מזמן הפכה לטיפול, והנושא שעמד על הפרק היה הרתיעה שלי מגברים וממין וכל זה - סיפרתי לו על טוביה. למרות שעבר זמן כה רב מאז, לא היה לי קל לדבר עליו. אבל נון עמד לצדי, הקשיב, תמך, ובעיקר - לא שפט. להפך, הוא כל כך הבין וניתח והסביר, עד כי לראשונה בחיי תהיתי שמא החמרתי עם עצמי כל השנים, ואולי אני לא בדיוק אותה זונה מלוכלכת כפי שנהגתי לחשוב על עצמי, עם עצמי, מבלי לשתף אף אחד.

הקורס החל יומיים לאחר סיום הטירונות, יומיים אותם העברתי אצל חברה בחדרה, בשינה וביקור במספרה. מאז ומתמיד היה לי שיער ארוך וגולש שכיסה את הלחיים, ופוני ארוך אף הוא, שהסתיר את העיניים. אמא שלי נהגה לומר לי: "תסלקי כבר את השיער מהפנים, רואים לך רק את האף", ואנשים התעצבנו כשדיברו אליי ולא הצליחו לראות אותי, אבל אני אהבתי את זה.

אם אני מבינה עכשיו נכון, נראה לי שההצלחה בטירונות והידיעה שאבא שלי לא יוכל עוד להגיע אליי עשו את שלהם, ולא נזקקתי יותר לשיער כחומת מגן. נכנסתי למספרה ופקדתי על בעל המספריים: "גזור! קצר כמה שאפשר, הכי קצוץ שאתה יכול!" לא עזרו כל ה"חבל" שלו, ו"יש לך שיער נהדר" ו"בטח תתחרטי אחר-כך". יצאתי משם מאיה חדשה עם פנים גלויות, מתענגת על משבי הרוח שליטפו לראשונה את אוזניי, צווארי ומצחי.

השכם בבוקר עליתי על טרמפ לבסיס.

"לאן את צריכה להגיע?"

"למכון וינגייט", השבתי, כאילו היה זה עבורי עניין שבשגרה ומובן מאליו, מתרגלת חיוך בוטח ומתנסה בלהישיר מבט אל בן-שיחי. אני לא יודעת אם היה זה פרי דמיוני או שמא באמת עטה על פניו ארשת הערכה כלפי, אבל הרגשתי שיומי החל ברגל ימין, ואני יכולה להלך בעולם הזה בראש מורם.

הקורס היה קשה ומתיש, נדרשנו לעמוד בכללי משמעת נוקשים, והחניכים לא הפסיקו לבכות ולקטר. אבל אני - מחושלת ואלופת הצייתניות - פרחתי.

פתאום הייתי חלק מקבוצת אנשים מובחרת, וכשצעדנו לראשונה בשלשות ובקצב שמאל ימין לעבר אולם ההתעמלות של מכון וינגייט, לא ידעתי את נפשי מרוב אושר. בפתח האולם פקדו עלינו לחלוץ נעליים, שלא להרוס את רצפת הפרקט, והרגשתי כמי שניצבת על סיפו של מקום קדוש. ליטפתי את מכשירי ההתעמלות בעיניי, ואפילו הערתו הצינית של המ"כ בדבר נטייתי לרחף לא פגעה ברוממות הנפש שאחזה בי באותן דקות. הודיתי לאלוהים, ובעיקר לעצמי, על שלא נכנעתי לפחדים ולדחפים ולא ברחתי מהבית קודם לכן. פעמים רבות חשבתי לעשות זאת ואמרתי לעצמי, "זהו, אי אפשר יותר, אני מסתלקת מכאן, לא אכפת לי מה יהיה ולא חשוב לאן". אבל כן היה אכפת לי וכן היה חשוב לי לאן, והודות לכך כנראה, לא סיימתי את חיי מסוממת ברחובות.

היום, ממרחק השנים ועם יותר תובנה לעצמי, ברור לי שהפכתי את האימונים למלחמה בלתי פוסקת, והצורך להוכיח שאיני נופלת מאחרים שלט במעשיי.

אמת המידה להצלחתי הייתה יהודית, המ"כית האישית שלי מתקופת הטירונות, שהייתה אף היא חניכה בקורס. מכיוון שהייתי עדיין עם ראש של טירונות, הרואה את המפקדת לפחות כמשנה לאלוהים, ועוד יותר כנראה, מכיוון שבאופן כללי הגעתי לעולם הזה עם המסר החד-משמעי שעדיף היה לולא הגעתי בכלל, חרטתי במוחי את המוטו הבלתי מתפשר שהנחה אותי במהלך כל הקורס - כל מה שתעשה יהודית, אני אעשה טוב יותר!

וזה לגמרי לא היה פשוט, למשל, להיות תלויה על המתח, הידיים כואבות תופת, האצבעות כמעט מחליקות ועומדות לאבד אחיזתן, שמונה עשרה בנות כבר נשברו וירדו, ורק יהודית ואני עדיין מחזיקות מעמד. אני מתה להרפות ולהצטרף אל שאר הבנות, אבל בשבילי זו מלחמה לחיים ולמוות - אני חייבת להיות הכי טובה. ויהודית, שלא חייבת שום דבר לאף אחד ובעיקר לא לעצמה - נשמטת בסופו של דבר וצונחת על משטח החול שמתחתינו, מעניקה לי בכך את אליפות הקורס בתלייה על מתח.

אני לא הראשונה שאומרת שהחיים הם עניין של פרופורציה ונקודת מבט, אבל זו בדיוק הסיבה שאיני מסוגלת לצחוק על עצמי אפילו היום, או להגיד 'איזו מטופשת הייתי אז'. נזקקתי לאותות ההצטיינות ההם, וכל אחד שהתווסף למאגר שלי כמו הגביר וחיזק את הקול בתוכי שאמר: "את גדולה. את שווה".

רק בטקס סיום הקורס, שהתקיים בנוכחות ההורים, כשירדתי מהבמה עם כל התעודות והמדליות ואף אחד לא היה שם לחבק אותי, רק אז הבנתי שערמת הבריסטולים ועיטורי המתכת שאחזתי בידי אינה תחליף שווה ערך לאהבה.

אבל מאוחר יותר, בערב, מישהו כן חיבק אותי ואמר לי שאני נהדרת ושהוא גאה בי. היה זה טוביה מפקד הקורס, שבאותו זמן כבר היה קצת אבא שלי, ויחד עמו מרים אשתו, שבאותו זמן כבר הייתה קצת אמא שלי.

4

בשערי גן עדן

סוף שבוע ראשון, קורס הדרכה, מכון "וינגייט".
כולם, למעט שומרי המחנה התורנים, כבר מזמן נסעו הביתה, אבל הדממה בשטח לא הפריעה לי. פסעתי לאיטי כמה עשרות מטרים מערבה, ומצאתי פינה שלווה בקצה צוק שהשקיף על רצועת חוף מקסימה. חול בתולי, לבן כמעט, נשק לים כחול-עמוק-רוגע, ואופק בהיר המתין בסבלנות לשמש המתקרבת, שבשעה זו כבר הייתה גדולה ואדומה.

בחסות השלווה והרחק מאימת עיניהם הבולשות של המפקדים, הרשיתי לעצמי להוציא סוף סוף את החולצה מהמכנסיים, לפתוח את כפתורה העליון, להסיר את החגורה המעיקה, לחלוץ נעליים ובקיצור, לעשות כל מה שנקרא בלשון צה"לית "הופעה מרושלת".

ישבתי לבדי, אבל הייתי עטופה ברחש גלים, בצבעי סוף היום שכמו יצאו מתוך חלום, ובחומן המלטף של קרני השמש האביבית טרם שקיעתה, ודי היה בכך כדי למנוע את נפילתי לבור הרחמים העצמיים. לא ידעתי בדיוק מה אוכל במהלך סוף השבוע, ערמת הכביסה המלוכלכת המתינה לי, ולא הייתה נפש חיה בפניה אוכל להציג לראווה את תג הקורס על כותפות החולצה. אבל כל אלה לא הצליחו לעכור את שלוותי או לפגום בתחושות השמחה, הסיפוק והניצחון שאפפו אותי.

ישבתי ככה, חולמת בהקיץ, מדמינת את עצמי נכנסת הביתה במדי אלף מבהיקים, מביטה היישר בעיניהם ואומרת, "ניצחתי אתכם!"

מישהו עמד מאחוריי. חשתי בנוכחותו עוד טרם ראיתיו, וזינקתי למצב עמידה, תוך כדי פנייה לאחור. מפקד הקורס. פלאפלים על כתפיו, גבוה כל כך, מבטו חמור.
"המפקד!"

ניסיתי להצדיע ביד אחת, בעוד השנייה משנה מיקומה בתזזיתיות, לא יודעת מה לעשות קודם: לרכוס את הכפתור, להכניס את החולצה למכנסיים, ואיפה החגורה, לעזאזל. ואלוהים, אני בכלל יחפה! זהו, אני גמורה.

והוא מחייך לו.

לא הבנתי את החיוך, וחוץ מאשר להגיד שוב ושוב "המפקד", כמו הייתה המילה איזו מנטרה סודית שבכוחה לחלצני מהסתבכותי הצפויה, לא עלה בידי לעשות דבר.

הוא המשיך לחייך, אבל רק כשאמר "אולי תירגעני", העזתי להביט קצת יותר למעלה ולא מצאתי בעיניו שום שמחה לאיד.

"מה שמך?"

"מאיה, המפקד."

זהו, חשבתי לעצמי, הוא מתכוון לדפוק לי תלונה. ריתוק לא איכפת לי, רק לא כלא צבאי. בעצם, שיהיה אפילו כלא, רק שלא ידיח אותי מהקורס, רק לא זה!

"תענוג להרגיש את החול החם בכפות הרגליים."

"המפקד?!"

"אפשר לדעת מה את עדיין עושה כאן? ובבקשה, אם יש לך עוד מילים בלקסיקון שלך, אשמח לשמוע הסבר קצת יותר מפורט מ'המפקד'."

"כן, המפקד."

מה אגיד לך? אוף, איזו מטומטמת אני ואיך הסתבכתי. הוא מחכה... מה אני אגיד?

"המפקד, ההורים שלי בחו"ל ואין אף אחד בבית, אז החלטתי להישאר כאן בסוף השבוע."

"ככה? ואת רוצה להגיד לי שאת מעדיפה להיות לבדך כאן?"

"כן המפקד, חבל לי סתם לנסוע הלוך ושוב, אם בלאו הכי אין אף אחד בבית."

"נשמע הגיוני. אוקיי, אני לא יודע מה תכננת לאכול בסוף השבוע, אבל אתן הוראה במטבח להוסיף

עוד מנה לשומרים, עבורך. שבת שלום."

הסתובב והלך. אפילו לא חיכה להצדעה.

לא תלונה, לא משפט, ואפילו יהיה לי אוכל - כמה קל היה לעבוד עליו. ההורים שלי בחו"ל, איזו

בדיחה!

סוף השבוע עבר עליי בכיף, ישנתי המון וחלמתי עוד יותר המון, חלומות טובים שבאו לי מהים והשמש והחול, אבל בעיקר מזה שמישהו דאג לי שלא אשאר רעבה.

ביום ראשון חזרנו לשגרת האימונים, הפקודות והמשמעת, ושוב הייתי כמו כולם, חוץ מהסיפורים על איך היה בבית, ומחבילות הממתקים שנערמו על מיטות השדה, מבשרות חפלה רצינית עם סיומו של יום מתיש.

"המפקד רוצה לדבר אתך במשרדו, עכשיו." קולו של החניך התורן הבהיר לי באחת כי סיפור יום שישי טרם הסתיים. לא ידעתי מה מחכה לי, אבל לא עמדו לרשותי אפשרויות תגובה נוספות, לבד מלציית לפקודה.

אחרי הנקישה על דלתו, "המפקד", הצדעות וכל זה, הורה לי טוביה לשבת מולו, מעברו השני של שולחן הכתיבה, והביט בי למשך שניות אחדות, כמו מנסה לחדור למוחי.

"את בטח חושבת שהצלחת למכור לי את הסיפור שלך ביום שישי."

ככה, בלי הקדמות, ישר ולעניין, שיגעון. עכשיו הוא בטח מתכוון לצרף לתלונה המקורית סעיף נוסף על חוסר יושר או אמינות או... אלוהים יודע איך קוראים בצבא לניסיון שלי לשמור על חזות נורמלית.

"המפקד."

שוב המילה הזו שפוטרת אותך מלדבר כשאת לא יודעת מה להגיד.

"קדימה! אני לא ילד ולא עשו אותי באצבע. למה לא נסעת הביתה ביום שישי, והפעם - את האמת!" שתקתי. מה יכולתי להגיד? אבל הוא לא הרפה. בסופו של דבר אמרתי לו שהוא צודק, ואני מצטערת ששיקרתי, פשוט התביישתי להגיד לו שאין לי שום קשר עם הבית.

"ההורים שלי רבים כל הזמן, ויש בלגן, וצעקות, וקללות, ואני לא רוצה להיות אתם." סיפרתי לו שברחתי מהבית, שלא ראיתי אותם מתחילת הטירונות, ואהבתי את השאלות ששאל.

הבית שלי וההורים כלל לא עניינו אותו, רק אני. איך הסתדרתי לבד כל הזמן הזה, ואם לא היה לי יותר מדי קשה. דיברנו הרבה באותו יום, ומהר מאוד הפסקתי לפחד ממנו. כל הנוקשות שהפגין כשסקר את המסדרים נעלמה לה, עיניו, שעד אז נחבאו מאחורי משקפי טייסים, היו גלויות וטובות.

"אני מעריך את הנחישות ואת הכוח שלך," כך, בדיוק במלים אלה סיים את המפגש הראשון בינינו, "אבל אגיד לך משהו אישי. יש לי בת, לא צעירה ממך בהרבה, ואני לא מסוגל להעלות בדעתי אפשרות שהיא תהיה כל כך לבדה, ואני מדבר עכשיו כאבא ולא כמפקד. עד היציאה הבאה אחשוב על פתרון כלשהו, אני מבטיח לך. ועכשיו תחזרי למאהל ותסמכי עליי."

וואו, חשבתי, בחיים שלי לא דברו אליי ככה, כנראה שדברים באמת הולכים להשתנות לי עכשיו.

השבועיים הבאים חלפו במהירות בין מסלול המכשולים, טיפוס הצוקים, תרגילי הסדר ושעות השינה המעטות. לא יצא לי לחשוב על כלום, וה"מה יהיה" הכמעט בלעדי שהעסיק אותי, היה אם אעמוד בכבוד במשימה הבאה שתוטל עלינו, או שמא יגיע סוף סוף תור הכישלון הבלתי נמנע, שהרי כמה זמן אוכל להמשיך ולשחק בהצלחה את תפקיד המנצחת הבטוחה בעצמה עד שתיקרע המסכה מעל פניי?

כמעט ולא ראיתי את טוביה באותם ימים, וכשנכח בשטח האימונים הוא היה המפקד חמור הסבר במשקפי הטייסים שלו. לא הצלחתי לקלוט ממנו כל שדר או איתות, שלא לדבר על אמירה מפורשת, בדבר הצפוי לי בסוף השבוע. ככל שנקפו הימים הלך ונעשה לי ברור כי הבטיח את שהבטיח בפרץ רגשנות, שהיה אמיתי באותו רגע, ללא ספק, אך מזמן עבר לו. "באמת," בלמתי את הסחפותי לעבר התקווה המתעוררת, "אפשר לחשוב שאין לו מה לעשות בחיים חוץ מאשר לדאוג לי. בטח לא הבנתי אותו נכון ורק שמעתי מה שרציתי לשמוע."

זה לא שהייתי מאוכזבת, כי בכלל לא רע להישאר בשבת בבסיס, ואפשר לנוח, ואין בלבולי ראש מעיקים, ואני לא חייבת כלום לאף אחד, ובטח שאני יכולה להסתדר לבד. אבל כשטוביה שלח לקרוא לי למשרדו ביום חמישי אחר הצהריים, כשכולם היו עסוקים בהכנות ליציאה הביתה, נכנסתי ללחץ של התרגשות. מזל שלא היה לי הרבה זמן לעסוק בפנטזיות וניחושים, כי אני לא יודעת להיכנס להם היו לוקחים אותי, וזו הייתה תקופה בחיי שמאוד רציתי להישאר מעוגנת במציאות.

איך שנכנסתי למשרדו זרק לעברי באדישות, ללא הקדמות ומילים מיותרות: "דיברתי עם אשתי ואת באה אלינו לשבת."

זה כבר מוגזם. יש לו שני פלאפלים. זו פקודה או מה?

הפעם לא נראה לי מתאים להגיד "המפקד" לכן לא אמרתי כלום, וגם הוא לא, רק בחן אותי - דווקא לא במבט קשוח אלא ממוקד, כאילו ניסה להפנט אותי. לא יכולתי להגיד "לא בא בחשבון", וגם לא "בשמחה" או "תודה", זה ממש יפה מצדך, ומרגש, ואף פעם לא עשו למעני מחווה כזאת", והוא אפילו לא חיכה שאגיד משהו.

"אוקיי, תהיי מוכנה מחר בעשר בבוקר, אאסוף אותך ברכב שלי."

זה כבר ממש נשמע פקודה, ושמחתי, כי הוא חסך ממני התלבטויות וגם לא נראה מרחם עליי.

לא הכרתי את אזור המרכז, וכשטוביה ניווט למחרת את דרכנו בין בתי שיכון צבא הקבע בו התגורר, לא היה לי מושג היכן אני. הוא החנה את הטנדר הצבאי בניצב לשביל תחום במשטחי דשא, פתח לרווחה שער עץ סמלי, וסימן לי לפסוע בעקבותיו. לא ידעתי מה מצפה לי בקצהו האחר של השביל המרוצף, אבל ברגע בו עברתי את סף הדלת הרגשתי שנכנסתי הביתה.

מרים, אשתו, נראתה כמו יצאה לי היישר מהחלומות, גבוהה ממני ושמנמנה, פנים עגולות עם צמה ארוכה בהירה, עיניים כחולות וחיוך, הכי אמיתי שראיתי בחיים שלי. כשאמרה לי, "אני שמחה שבאת", היא ממש התכוונה לזה, ראיתי עליה, וידעתי שאוכל להתחבא לה בתוך הידיים אם תחבק אותי.

המתנה הכי גדולה שקיבלתי באותו יום הייתה בתם הבכורה, יעל. היא שיכנה אותי בחדרה, פינתה עבורי שני מדפים בארון הבגדים ומחצית משולחן הכתיבה שלה, והייתה זו תחילתה של חברות מופלאה שמלווה אותי עד היום.

סוף השבוע פתח את הפרק המאושר ביותר בחיי, ולמרות שאני יודעת בדיוק כיצד הסתיים וכמה פגועה יצאתי ממנו בסופו של דבר, איני בטוחה שהייתי מוותרת עליו.

כל חלומותיי התממשו: ארוחות ערב שבת חגיגיות ושלוות עם דיבורים וצחוקים, נסיעות לים בשבתות, והעיקר - ביטחון שאף אחד לא יחטוף פתאום איזו קריזה ויתחיל להשתולל עליי.

בלילות, כשיעל ואני הלכנו לישון, שותפות לחדר ובהמשך גם לחוויות ולסודות, ההורים שלה נהגו להיכנס ולהגיד לנו לילה טוב, ולמרות שהייתי כבר חיילת זה באמת עשה שיהיה לי לילה טוב.

ופעם, במוצאי שבת, יצאנו כולנו לסרט וטוביה קנה לנו גלידה! ליקקתי את הכדור הקפוא בהנאה של ילדה מפונקת, ושמתי לב שהם מביטים בי ומדברים עליי. לא הצטרכתי לשאול מה אמרו כי ידעתי שהם שמחים אתי.

עם הזמן התחלנו יעל ואני להמציא שאנחנו אחיות. לא היינו דומות כלל, אבל שתינו כל כך אהבנו את הרעיון, עד כי בהמשך שכללנו אותו והצגנו עצמנו כתאומות, לא זהות, כמובן. יעל דומה לאמא ואני לאבא, כך אמרנו.

היינו שונות זו מזו, גם באופיינו וגם במראנו החיצוני. אני הייתי ילדה טובה של הצופים, ויעל הייתה בחברה סלווית. כשיצאה בערבי שישי למסיבות נהגה ללבוש חצאית צרה וחולצת ממבו, ואצלנו בתנועה סילקו בנות שנתפסו לובשות חולצות כאלה. היא גם התאפרה ממש כמו אשה, ובגרעין שלי בטח היו

מחליטים שהיא מושחתת ומעיפים אותה, אפילו ללא דיונים במועצה. אבל אהבתי אותה, וחזק מזה כבר לא הייתי בגרעין.

כשהתיידדנו ממש חזק, העזתי והלכתי איתה למסיבה של החברה שלה. היא השאילה לי חולצה כתומה וחצאית צרה, שצבעה אינו זכור לי במדויק. היו לה גם גרביים ארוכות תואמות, אבל זה כבר נראה לי מופקר לגמרי ולא גרבתי אותן. אחרי שהתלבשתי היא איפרה אותי, בדיוק כמו את עצמה, עם כל מה שהיה לה: מייק אפ, צלליות עיניים ואודם, ודווקא כשהייתי לבושה חתיכי כמוה, הרגשתי מרוטה ומדובללת כמו עכבר הכפר.

היום אני מבינה יותר כי למדתי כל מיני דברים במרוצת השנים, ואני יודעת שאת לא יכולה להרגיש יפה ומושכת, אם עמוק בתוכך את פוחדת להגיח מהמאורה שלך, ובכלל לא רוצה להיות אשה. למרות כל הדברים האלה היינו חברות ממש ממש טובות, ומאוחר יותר כשהצטרפתי לברוה גם מהמשפחה ההיא, לקחתי אותה אתי ומאז אנחנו יחד, קשורות ושלובות אחת בשנייה ולא נפרדות לעולם. שרי המטפלת שלי אומרת שיעל של טוביה ומרים נשארה אתם, ויעל שלי, היא רק יעל שלי - חלק ממני ומ"ההגנות הדיסוציאטיביות" שארגנתי לעצמי, אבל אני עדיין לא משוכנעת לגמרי שזה כך. לפעמים אני אפילו ממש בטוחה שהיא טועה, למרות שאני יודעת שהיא צודקת.

חודש לאחר היכרותי עם משפחתו של טוביה הסתיים הקורס והוצבתי כמדריכה בבסיס טירוניות. הקשר עם "משפחתי" החדשה הלך והתהדק, המשכתי להעביר אצלם את סופי השבוע, ובין לבין דברנו בטלפון והתכתבנו. המילים הכתובות של אבי המאומץ היו לי כנגיעות רכות ומרגיעות, וכל אימת שנזקקתי לזריקת עידוד קראתי בהן שוב ושוב - גם אחרי שברחתי ממנו.

"...החיים המרו לך, ילדתי, אולם בואי, ויחד נשתדל להמתיק את המר, נלמד למצות מתוך הרע את הטוב, נשיח יחד, נברר דברים, ואולי יראה לנו הכול לאורו של האופטימיסט ולא של הפסימיסט. אני רוצה לשוחח איתך על מנת להפיג את הגלולה המרה שהולעתה לך, ולהביאך לאמונה ולתקווה כי אין זה הצד היחיד של החיים..."

כשאת בת שמונה עשרה, זרוקה לבדך בבסיס צבאי, ומקבלת מכתב כזה - הכל נראה פתאום אחרת.

"... האדם הינו חיה שנועדה מטבע ברייתה לדעת להסתגל לטוב ולרע, ומותר האדם מן החיה בכך שהינו יכול, במידת מה, לברור לעצמו את הטוב, לפצות עצמו על הסבל הנופל בחלקו..."

כשבתוך תוכך את ילדה אבודה המחפשת עוגן וביטחון, וקוראת מילים כאלה - נדמה לך שהעולם שינה פניו.

"...דברים רבים תלויים בכוח הרצון ובכוח ההתנגדות שלנו, ברצוננו להיאחז בחיים אלה, שאין להם תמורה, ואין המוות ואפילו הכניעה לרע, פתרון. כיוון ששני אלה אינם אלא סיום וחוסר אפשרות חזרה, כשהראשון הינו מוחלט ומיידי, ואילו השני הינו מוות ארוך וממושך בתוך החיים..."

ואת מתחילה להאמין באנשים.

"...כמה פלאים ונפלאות נעשו כבר על-ידי האדם ברצונו לשמור על קיומו והמשכיותו. המוסיקה הנפלאה שאת כל כך אוהבת, והספרים הגדולים שרוממו את רוחנו, שפקחו את עינינו או מתחו אותנו ללא סוף, קולנוע, תיאטרון, נוחיות ועוד ועוד ללא סוף, כל זה נועד לפצות אותנו על ייסורי החיים וקשייהם. אולם אחת הצרות הרציניות היא שלפעמים הפיצוי לא בא מיד כשאנו רוצים אותו וזקוקים לו..."

ואת מפסיקה לפחד.

5

אחת, שתיים, שלוש, ניסיון...

דצמבר של אותה שנה היה גשום במיוחד וקר, אבל יעל גילתה לי בסודי סודות שהוריה מתכננים משהו מיוחד ליום הולדתה השמונה עשרה, ודי היה בכך כדי לחמם לי את הנשמה. מניתי בקוצר רוח את הימים החולפים, ובערב החג אסף אותי טוביה משער המחנה בטנדר הצבאי שלו.

"בואי נעצור בדרך למספר דקות כי אני רוצה לדבר אתך בארבע עיניים." כבר הכרתי אותו מספיק טוב כדי לנחש שהכין לי הפתעה והוא רוצה לתת לי אותה ביחידות, והעמדתי פני אדישה שלא יודעת כלום. "אין בעיה, אבל לא להרבה זמן, מרים בטח מחכה לנו." בצומת נתניה פנינו מערבה ונסענו בכביש הראשי של העיר עד לצוקים המשקיפים לים, שם עצר ודומם את המנוע.

"על רקע תפאורה דומה ראיתי אותך בפעם הראשונה, את זוכרת, מאיה?" גם כן שאלה.

"בטח שאני זוכרת, והתפאורה באמת דומה, אבל אני לגמרי שונה היום ממה שהייתי אז, נכון?" "נכון, ואני שמח שאת מרגישה ככה, כי בדיוק על זה רציתי לדבר אתך." "אז דבר, אני מקשיבה."

יום הולדת, זמן הסיכומים הגיע.

"את יודעת, לא רק את השתנית, גם אני, ואנחנו מוכרחים לדבר על זה."

או או, זה הולך להיות רע. "מוכרחים לדבר על זה" נשמע גרוע. והוא גם לא כל כך מסתכל לי בעיניים.

מה כבר עשיתי?

"אתה כועס עליי על משהו?"

"לא מאיה, בכלל לא. את ממש לא בכיוון, זה לא משהו שאת עשית, זה..."

הוא מהסס וזה לא מוצא חן בעיני.

"אוקיי, אני אגיד לך מה קורה, ובלי הרבה התפתלויות. את צודקת. השתנית מאוד בחצי השנה הזו,

ואני לא מצליח לראות כך יותר את אותה ילדה אבודה מהצוקים של מכון וינגייט..."

"מה, וזה לא בסדר?"

יש לי הרגשה לא טובה ואני קוטעת אותו. לא רוצה שימשיך.

"זה נהדר, אבל זה משנה דברים. תראי, את התבגרת, תפסת ביטחון והפכת לאשה. וזה משגע אותי כי

אני גבר ואני חושק בך."

לא, בבקשה, לא.

"אתה סתם אומר את זה," ניסיתי, אבל בלי לקוות יותר מדי.

למה דווקא היום???

"את יודעת שאני לא אומר סתם דברים. אני אגיד לך באופן הכי ברור שאני יכול: אני גבר ואת אשה,

ואני לא יכול להמשיך כך יותר. אני דלוק עליך ומת לשכב אתך, ומקווה שאת רוצה אותו דבר."

כואבת לי הבטן.

הוא מטורף. הוא ממש השתגע.

"אם לא, נצטרך להפסיק להתראות. את צריכה להבין, זה פשוט משגע אותי להמשיך ככה."

אני לא אבכה.

הוא לא נורמלי.

הוא זקן.

אני הרי כמו יעל שלו.

אני לא אבכה.

"מה את אומרת, מאיה?"

"תחזיר אותי לבסיס!"

"עכשיו? את בטוחה? מה אגיד למרים?"

אני לא אבכה.

"תחזיר אותי לבסיס!"

"אבל מרים מחכה לך עם הפתעות יום ההולדת..."

אני שונאת הפתעות.

"תחזיר אותי לבסיס! עכשיו! אני בחיים שלי לא אשכב אתך!"

אז מה, יש אנשים שקורה להם אסון והם מאבדים פתאום את כל המשפחה שלהם, אז מה? זה לא סוף העולם. נכון, הרבה פעמים אנשים כאלה אומרים, 'הייתי מוכן לתת הכל, העיקר להחזיר אותם', אבל אני לא מוכנה לתת הכל, אני לא אשכב איתו גם אם לא אראה יותר אף אחד מהם בחיים שלי.

אני לא זוכרת ממש כלום מהדרך חזרה לבסיס, וגם מעט מאוד משלושת השבועות הבאים. איכשהו מילאתי בלי הכרה את חובות ההדרכה שלי, ובשאר הזמן בכיתי. הגיעו מכתבים שלא פתחתי, והודעות טלפוניות עליהן לא השבתי, ולא הפסקתי לבכות. לא יכולתי להישאר שוב לבד לגמרי בעולם - בטח לא אחרי שטעמתי את הטעם המשכר של להיות חלק ממשפחה אוהבת. הכל כאב לי מגעגועים, וביום ראשון, אחרי סוף השבוע השלישי בו נשארת לבדי בבסיס, טלפנתי אליו, למשרדו.

"טוביה, הי, זו מאיה."

"הי ילדונת, מה שלומך? התגעגענו אליך."
ילדונת. כאילו כלום.

"גם אני התגעגעתי אליכם. תשמע ..."

איך אגיד לו את זה? ואולי בכל זאת אסתדר בלעדיהם???

"בנוגע למה שאמרת לי, זה בסדר, אני מסכימה."

מה אכפת לי? אני לא מוכרחה להתחתן בתולה. ואני כבר לא בצופים ואף אחד לא ידע. מה אכפת לי?
"שיגעון, מאיה, אני ממש שמח. את לא יודעת כמה חשבתי עליך בשבועות האחרונים, ואף אחד לא הבין מה קרה לך שנעלמת ככה."
ומרים בטח כועסת עלי.

"אני אתנצל, אני אגיד להם שהייתי פתאום במצב רוח מחורבן. יהיה בסדר."

"אני סומך עליך. אם כך, מה דעתך שאבוא מחר בערב לקחת אותך? אני כבר אתכנן לנו משהו נחמד."
משהו נחמד, ממש, למי זה יהיה נחמד?!

"בכיף, אחכה לך בשער. באיזו שעה תבוא?"

"שמונה מתאים לך?"

אפס מתאים לי. חבל שאין שעה כזאת, אפס. ואולי יש? אולי אלו כל השעות בהן איני מרגישה דברים?
"מתאים."

"אני שמח, מאיה. קבענו?"

"קבענו."

הוא בא בדיוק בזמן ולקח אותי ישר לבית מלון בנתניה. כמעט לא דיברנו בדרך - אני הייתי יותר מדי מפוחדת ומתוחדה, והוא - לא דיבורים היו לו בראש. חתם אצל פקיד הקבלה ועלינו לחדר. חשבתי על החבר'ה שלי מהצופים ועל איך הרשיתי פעם לגידי, שהיה חבר שלי, לגעת לי בשדיים. זה הכי רחוק שהלכתי בעניינים האלה.

טוביה לא דיבר אתי בכלל, ולמרות שאמרתי לו: 'אני מפחדת, זו הפעם הראשונה שלי', הוא התנפל עליי כאילו לא ראה אשה כבר כמה שנים. והוא היה גדול כל כך, והכאיב לי נורא, והוא גמר, ואחר-כך גמר אותי.

"את בכלל לא בתולה!"

"מה?!"

"בכלל לא היית בתולה, סתם עבדת עלי!" - הוא נשמע ממש כועס.

"זה לא נכון. אתה הראשון!"

"את שקרנית. בטח שכבת כבר עם חצי בסיס, ועושה לי הצגות של בתולה."

קולו הלך והתגבר.

"את סתם שקרנית!"

"טוביה, בבקשה אל תכעס. אני נשבעת לך."

לא ענה עוד, סובב אליי את הגב ונרדם.

דוקטור ג'קיל ומיסטר הייד.

עמדתי שעה ארוכה מתחת לזרם המים במקלחת, מנסה לשטוף את הכאב והעלבון. אחר-כך התלבשתי וישבתי על הכורסא עד הבוקר. לא יכולתי להתקרב אליו ובטח שלא להירדם. ניסיתי לעשות סדר בבלגן שהיה לי בראש אבל לא הצלחתי, ורק לפני שנתיים, בטיפול אצל נון, הדברים הסתדרו לי. בבוקר טוביה רצה עוד פעם אבל לא הסכמתי כי אפילו אני, עם כל הפטנטים שלי, לא הצלחתי להיעלם שם לגמרי, והרגשתי יותר מדי את הכאב. והוא זעם וזעף, והשאיר אותי על הכביש הראשי, והמשכתי בטרמפים, בטוחה שכולם קוראים עליי את החרפה. לא ראיתי יותר בחיים שלי, וגם לא את מרים, ורק יעל ידעה שלא אוכל לחזור ולהיות שוב לבד ובאה אתי. היא מעולם לא שאלה מה קרה, ואני לא סיפרתי, ושוב חזרתי לגדל שיער, ומאז גם לא בכיתי עוד.

חלק שני והכל כשהיה...

רְגָעִים שֶׁל חֶסֶד. וְאַמֶּת.
וְאִין.
וְהַכֹּל כְּשֶׁהָיָה...

מאיה ריד
קיץ 1995

לכבוד
יו"ר ועדת האתיקה
איגוד העו"סים

הנדון: נון, עובד סוציאלי - תלונה בגין הפרת כללי האתיקה המקצועית

אני עובדת סוציאלית, ומאז אפריל '89 שימש הנ"ל כמדריכי האישי, לאחר שערך לי ראיון קבלה לעבודה ואישר העסקתי.

בסוף שנת '89 הבאתי להדרכה מקרה קשה של אלימות פיזית בין הוריה של ילדה שהייתה בטיפול, ואשר התרחש במשרדי ובנוכחותי.

תוך כדי עיבוד תחושותיי ותגובותיי לאירוע עלו תכנים הקשורים לעברי הרחוק, ומאז אותו יום חדלה למעשה ההדרכה כמעט לחלוטין, והחל תהליך טיפולי (מה שבהחלט היה לרוחי וענה על צרכי). השינוי במהות הקשר בינינו, ובתכניו, לא הוכרז רשמית, ואף אחד משנינו לא קרא לילד בשמו, אבל דה-פקטו לא היה קושי בזיהוי פריצת הגבולות הברורים והתחומים מראש של ההדרכה. המעבר מהדרכה לטיפול בא לביטוי הן בתכנים שעלו ועומקם - ואשר לא היה להם כל קשר עם הכשרתי המקצועית - והן באופי הקשר: לא עוד מדריך-ממונה שתפקידו בין השאר גם לבקר, לשפוט ולהעריך, אלא מטפל מקבל, אמפתי ומאפשר הכל.

התהליך הטיפולי נטו נמשך מעל לשנה, ובהדרגה הלכו התכנים והפכו יותר ויותר עמוקים וכואבים, ועסקו בקטעים מאוד אינטימיים של חיי, כולל חיי הזוגיים והמיניים.

בסופו של דבר - בעזרת גירויים מתאימים מצדו ואמירות מפורשות, כמו גם תרגילים, משימות ו"שיעורי בית", ובעיקר בזכות האמון והביטחון שהיו לי בו - צפו ועלו זכרונות טראומטיים קשים מעברי כילדה, שעד אז היו מודחקים לחלוטין.

ההתמודדות עם הזכרונות וכל מה שעלה בעקבותיהם הייתה קשה לי ביותר, וכל אותה עת היה נון היחידי בעולם שידע מה עובר עליי. בחוויה הפנימית שלי הוא נתפש כאבא הטוב, החזק והמגן, ואפשר לי להגיע למצבים רגסיבים ביותר. במשך השבוע, בין שיחה לשיחה אתו, הרגשתי אבודה ומרוקנת מכוחות, ורק השיחות עמו "מילאו לי את המצברים" מחדש. את כל תחושותיי אלה ביטאתי בפניו לא אחת, והוא ידע היטב מה מידת התלות שפיתחתי בו ובטיפול.

באוקטובר '91 היה ניסיון ראשון מצדו של נון לגעת באבריי האינטימיים. הבעתי התנגדות מפורשת וחד-משמעית, סירבתי להיענות לנסיונותיו ונתקלתי בכעס נוראי והאשמות נוסח: "את סתם משחקת אתי" ו"את רוצה בכך בדיוק כמוני".

לא יכולתי להרשות לעצמי להכעיס אותו. הפחד לאבד את מקור התמיכה היחיד שהיה לי בזמן שהייתי כל כך חשופה ופגיעה, איים עלי יותר מכל. במצב הנפשי המעורער בו הייתי נתונה אז, לא ראיתי כל אפשרות לבד מלהסכים בלית ברירה לדרישתו. בדיעבד, וביתר שאת תוך כדי הטיפול הנוכחי, אני רואה בהתנהגותו ניצול מחפיר של מצבי הנפשי, התלות המוחלטת שהייתה לי בו והאמון הבלתי מסויג שנתתי בו. אני רואה בכך הפרה בוטה של קוד האתיקה המקצועית, ועל כך תלונתי.

בזאת אני נותנת הסכמתי להעברת העתק התלונה אליו.

בכבוד רב,

מאיה ריד

6

מחסום הפחד נשבר

למרבה הפלא לא נדדה עליי שנתי בלילה שקדם לדיון בועדת האתיקה. התעוררתי בשעת בוקר מאוחרת היישר לתוך ההכרה שזהו זה, הגיע היום. פינקתי את עצמי בשארית הבוקר בבטלה, במקלחת ממושכת ובארוחת בוקר חגיגית על רקע המוסיקה השמימית של פריזנר, ומשיצאתי לדרכי קיבלו את פניי שמים כחולים שטופי שמש, הפתעה מרנינה באמצע דצמבר גשום ומקפיא, שכמו אותנו לי: "יהיה טוב". אלא שהאופטימיות שלי, החזיקה מעמד בדיוק עד לרגע בו עמדתי בשערי בית הספר לעבודה סוציאלית בתל אביב. תחושת הביטחון נגזזה באחת. וכששרי, שהמתנה לי בכניסה לקפטריה, שאלה מה שלומי ואיך עברה עליי הדרך, נותר הבוקר הנפלא בגדר זיכרון עמום והיסטוריה רחוקה של מישהי אחרת. עניתי "בסדר", או מילת תשובה אחרת שאינה אומרת כלום. רציתי כוס קפה ולברוח, או לחילופין להיות כבר אחרי, והתור ליד דוכן המשקאות נראה ארוך כנצח והרגליים בקושי החזיקו אותי. שרי הצביעה על שולחן פנוי בפינה ליד החלון.

"שבי ותשמרי לי מקום. אני אביא לנו שתייה"

איזה מזל שלא הייתי לבד. נדרשו לי בערך שבועיים כדי לאזור אומץ ולבקש ממנה לבוא אתי לדיון, כי היא הרי לא על תקן של גננת או הורה מלווה בטיול שנתי. בסופו של דבר גבר הפחד על המבוכה, ובדחילו ורחימו העליתי בפניה את האפשרות להצטרף אליי. היא נענתה ברצון, ולמרות שמעולם לא אמרה דברים מפורשים, אני חושבת שהיא באה גם בשביל עצמה. כי נון בגד גם בה ובמקצוע שלה. התיישבתי בגבי אל דלת הכניסה וכיווצתי את עצמי לממדים בלתי נראים, פוחדת לזוז שלא להסב אליי תשומת לב מיותרת. חוששת להיתקל בנזק. מרגישה שאיני מסוגלת לראותו. עדיין לא.

הקפטריה הומה אדם, רחש דיבורים מתערבב לי בשקשוק כלים ורשרוש שקיות חטיפים. מצעד בלתי פוסק מדוכן הממכר לשולחנות האוכל, פה ושם חריקת כיסא נגרר, אנשים מתיישבים וקמים וכפיות בוחשות בספלים המהבילים. קרוב לודאי שלצופים מהצד אנחנו נראות כצמד סטודנטיות, ואם לחוצות קמעה הרי שאין זה חזיון נדיר בתקופת מבחנים, חתיכת מבחן מחכה לי.

מוזר לי לחשוב שאני עומדת בפני אירוע כל כך גורלי בחיי, ואף אחד שם אינו יודע, חוץ משרי. היא מנסה לפתח שיחה ולהרגיע, אבל יכולת התקשור שלי שואפת כרגע לאפס. הידיים קפואות לי ואני עוטפת בכפותיי את ספל הקפה שעל השולחן, אבל הוא כבר קר.

"אוף, מה קורה עם המיזוג שלהם?"

שרי משיבה שהוא פועל, ואפילו חזק מדי, ודבריה זוכים לאישור מערמות המעילים והסוודרים המונחים על כל כיסא פנוי. אבל קר לי.

והרעש והמתח והפחד עושים לי שמות בבטן, ואני שוב צריכה לשירותים. מה יהיה אם אצטרך באמצע?

"מאיה, להביא לך קפה חדש?"

"לא, תודה, אני לא מסוגלת לשותות עכשיו. אני צריכה שקט. לא יכולה עם הרעש הזה יותר."

"את רוצה לצאת מפה?"

"אין לאן. אני רק רוצה כבר להיות אחרי הכל."

עברו ארבעה חודשים מאז שלחתי את התלונה לוועדת האתיקה. עשיתי זאת בפרץ זעם בלתי נשלט, מבלי להתייעץ עם אף אחד ובלי לידע אף אחד. אחרי שנה וחצי של טיפול משקם אצל שרי, הרגשתי שאני דורכת במקום. שום הבנה ותובנה לא החזיקו מעמד יותר מדקות אחדות, ולא הצלחתי להרים את עצמי לגובה בני אנוש. הרגשתי רמוסה ומזהמת, חלשה ומנוצלת, וידעתי שהדיאלוגים שלי עם עצמי ואיתה לא יוציאוני מזה. הצטרכתי לעשות מעשה, להראות לעצמי ולנון שכבר איני פוחדת ממנו, שאני יכולה להביט בו מגובה העיניים, ובעיקר ציפיתי להבעת צער על מה שעולל ובקשת סליחה פומבית. רק כך - האמנתי - אצליח לסתום את הגולל על הפרשה.

היו אלה ארבעה חודשים שנידמו כנצח. ננעלתי על תסריט עימות בינינו, ורק עימות, ומהר ככל האפשר, ואילו הם התנהלו בקצב שלהם ובהתאם לפרוטוקולים שלא בוער להם כלום. בשלב ראשון זימנו אותי ביחידות, הקשיבו לי, שאלו שאלות אחדות וסיכמו:

"הועדה התרשמה כי מדובר בהפרות חמורות של קוד האתיקה, ובאשר לבקשתך לעימות - בעוד חודש יופיע נון בפני הועדה, ורק לאחר מכן נקבל החלטה באם לקיימו".

לא היה דבר מתסכל יותר בכל התהליך הארוך של הדיונים מאשר הצורך להמתין למשהו גורלי כל כך מחד, ומאידך - לדעת שהדברים יצאו כליל מידיי. לא היה לי ספק שנון יציג את עצמו כשה תמים ולא יהסס לשקר במצח נחושה במטרה לצאת נקי. כדי להימנע מאכזבות עתידיות שרטטתי לעצמי את התסריט

הגרוע מכל: הם מאמינים לנזון, מקבלים כל מלה שלו ומחליטים שהוא לא היה מטפל שלי, שאני זו שרציתי ופיתיתי ויזמתי את הקטע המיני, ולפיכך אינם מוצאים עילה לתביעתי ובכך מסיימים את התהליך. יכולתי לשאת את כל התרחישים הדמיוניים האלה, חוץ מאחד - נזון יוצא מהדיון בהבעת זחיחות ועליונות מוכרת, וחיוך של טווס נפוח משביעות רצון עצמית מרוח על פניו. זה היה תסריט מכאיב מדי, ודווקא משום כך חזרתי אליו שוב ושוב והכנתי את עצמי לאפשרות הבלתי נסבלת.

בסופו של דבר עבר גם החודש מורט העצבים הזה, ולשמע קולה של יושבת ראש הועדה בטלפון ידעתי שהתערובת הקטלנית של סקרנות וחששות עומדת לבוא אל קיצה, לכאן או לכאן.

"נזון טוען שהייתם קולגות ושאת היית שותפה פעילה בקשר המיני. מה שיש לנו עכשיו זו מלה שלך מול מלה שלו, ולכן החלטנו להיענות לבקשתך ולזמן אתכם לדיון משותף. נשלח לך הודעה רשמית על המועד המדויק."

ניסיתי להבחין על-פי נימת קולה להיכן נושבת הרוח ולא הצלחתי, כי הנוסח היה קר ויבש ולא הסגיר שום רגש. כשהנחתי את שפופרת הטלפון במקומה, אחרי שאמרתי תודה, דבר לא היה חשוב עוד, לבד מתחושת הקלה עצומה: יש! יהיה עימות!

ועכשיו אני יושבת עם שרי בקפטריה, שתי קומות מתחת לחדר הישיבות, חצי שעה לפני רגע האמת, מבקשת שהזמן יעצור מלכת, ובה בעת שיריץ. אני עוצמת את עיניי והרעש חדל והאנשים נעלמים ונזון מתפתל בכיסאו נוכח הדברים שאני אומרת. אני חוסכת בשום פרט שבכוחו לתת תוקף למלה שלי, ואני רואה את ה"טיקים" העצבניים והבלתי מורגשים כמעט בלחיו השמאלית, "טיקים" שמתחילים לעבוד כל אימת שהוא כועס ומנסה להיראות שווה נפש.

וכמו משום מקום תוקפים אותי הרהורי חרטה, ומחשבות כפירה פולשות לראשי, מתערבבות במראות משובבי הנפש: אני לא יכולה לעשות לו את זה. אני לא מסוגלת לראותו מושפל ככה.

חלק ממני עדיין זוכר את ההזדקקות שלי, וממשיך להיות מונע על-ידי תחושת נאמנות ואשמה על מה שאני עתידה להביא עליו.

ואני כבר כמעט אומרת לשרי, בואי נסתלק מפה.

אני יודעת שאם הכל ילך כשורה ובהתאם לציפיותי, ימחק כל הטוב שהיה לי, ואיני רוצה. אני אוצרת בתוכי זכרונות מימים אחרים של הקשר בינינו, ובא לי לשמר אותם עד סוף ימי כי לא חוויתי הרבה מהסוג הזה של טוב אבהי.

ואני לא אומרת לה כלום כי ענן אחיתופל חלף כלעומת שבא, ואני שוב יודעת שה"טוב" אף פעם לא היה אמיתי אם הגיע למה שהגיע, ואמשיך במה שהתחלתי כי הוא עשה לי דברים רעים, מכאיבים ופוגעים.

"בואי מאיה, אנחנו צריכות להתחיל לזוז."

עוד חמש דקות, אם יעמדו בלוח הזמנים.

שרי ואני עולות במדרגות לכיוון חדר הישיבות. הרגליים בקושי נשמעות לי, ההתרגשות בשיאה.

מסדרון ארוך. אני שולחת מבט חטוף לכיוון חדר הישיבות. נון עומד ליד הדלת, ומראהו מרחוק תוקע אותי במקומי.

אני מסתובבת על עמדי, רק שלא יזהה אותי, רק שלא ייגש אליי.

"שרי, חכי! אל תלכי לשם! נחכה פה עד שיקראו לנו!"

אני מחביאה את עצמי מאחורי עמוד, לא מסוגלת לראותו, פוחדת שיבחין בי. כל הגוף כואב לי, הפה יבש, אני חייבת לשתות.

מה הבאתי על עצמי? בשביל מה הצטרכתי את כל זה?

"בואי מאיה, קוראים לנו להיכנס."

מאוחר מכדי לסגת.

יום חמישי, 14.12.95

בארבע ושלושים אחר הצהריים, בדיוק כמתוכנן, הוזמנו להיכנס לחדר הישיבות. אותו אולם מוכר מהדיון הקודם, אותו שולחן ואותם אנשים, בשינוי אחד - הפעם גם נון בנוכחים ואני דרוכה עשרות מונים.

איני מסוגלת להביט לכיוונו, עדיין פוחדת מכוחו למזער אותי, כאילו די במבטו כדי להוציא לי את הרוח מהמפרשים ולהחלישני. למזלי אפשר לי סדר הישיבה להימנע בקלות מקשר עין אתו: יושבת ראש הועדה תפסה את מקומה בראש השולחן האובאלי, שרי לימינה בין שתינו, ובסוף שורת היושבים התמקם נון. כדי לראותו היה עליי להטות ראשי קדימה ולהפנותו לכיוונו, ובשלב הראשון של הדיון נמנעתי מלעשות זאת - מבטי כווננו רק שמאלה לעבר שרי, או אל היושבים מולי.

יושבת ראש הועדה פתחה את הדיון בסקירה קצרה של התהליך, והעבירה את ההנחיה ל-א' שישב פחות או יותר מולי, מה שהתאים לי מבחינת כיווני המבט.

"מאחר שאת הגשת את התלונה, פנה אליי, תפתחי בבקשה, ותאמרי לנוכחים כל מה שיש לך להגיד."

התכוונתי להתחיל, אבל לפתע התפרץ לחלל האולם קול מוכר ורע, קולו של נון.

"רק רגע, אני רוצה לדעת מה שרי עושה כאן? זה לא מקובל עליי!"

מה הוא קופץ? מה הסיפור שלו?

א': "שרי היא הפסיכולוגית של מאיה ומלווה אותה בכל התהליך."

נון: "אני לא מוכן שהיא תהיה כאן!"

אני: "המעמד מאוד קשה לי, וכך גם תוכן הדברים, ואני מרגישה שנוכחותה של שרי לצדי תעזור לי."

נון: "אני לא מוכן בשום אופן. היא רימתה אותי. היא ביקשה לדבר אתי במרמה. היא עשתה דברים שלא

ייעשו, ואני לא מוכן בשום אופן. אם היא נשארת אני הולך!"

איזה רימתה ואיזו מרמה? הגזים לגמרי. מה, עכשיו הוא מנסה ללכלך גם עליה?

ל'ר הועדה: "אני מציעה שחברי הועדה ידונו בכך ביניהם. אתם, המוזמנים, תוכלו להיות נוכחים בחדר,

אבל רק תקשיבו, מבלי להשתתף!"

נון: "אין מה לדון! אני לא נשאר אם היא כאן!"

עדיין לא הייתי מסוגלת להביט לעברו, אבל שמעתי את הטון המוכר ויכולתי כבר לראות את העוויות בפרצופו. נון האמיתי יצא ממחבואו.

לר הועדה: "אם כך, אני מציעה ששרי תוציא את הכיסא שלה מהמעגל, תשב מאחור ולא תיקח חלק פעיל בפגישת".

נון: "no, no, no!"

האינטליגנט - לא יודע להגיד "לא" בעברית.

א: "תראה, אולי בכל זאת תתחשב. זה מאוד חשוב למאיה".

והוא בשלו: "אם היא נשארת אני הולך!"

בטח. אם שרי תישאר היא תדווח על השיחה ביניהם.

א: "מה את אומרת, מאיה?"

אני: "מה אני יכולה להגיד? הוא מציב לי אולטימטום".

א: "זה אולטימטום?"

נון: "כל".

א: "אם כך - הכדור אצלך, מאיה".

אבל הכדור ממש לא אצלי. אם אתעקש ונון יממש את איומיו וילך - חסל סדר העימות בינינו. אולי זה מה שהוא רוצה? לא בא בחשבון. לא אשחק כך לידיו.

"הוא מציב לי אולטימטום ואין לי ברירה אלא להיכנע לתכתיבים שלו, אבל זה בדיוק הוא. כך בדיוק סחט ממני את כל מה שרצה, ועכשיו ניתנה לכם הזדמנות פו לראותו בפעולה - הוא המחליט, והכל חייב להיעשות בדברו, שאם לא - הוא עוזב. אפילו כאן, אפילו אתם נכנעים לו. אז שיהיה, אני אסתדר לבל".

שרי טופחת באהדה על כתפי ועוזבת את החדר. ממש לא נעים וחבל לי עליה, אבל הוא זה הוא, זה הוא.

א: "טוב, אנחנו מתחילים. בבקשה, מאיה".

אני: "הכי בקיצור שאני יכולה, התלונה שלי היא על ניצול מיני במהלך טיפול".

א: "את יכולה לפרט קצת יותר?"

כנראה שהקטע הקודם בכל זאת לא הותיר אותי אדישה.

אני: "בודאי שאני יכולה, אבל לא כרגע, כי זה לא פייר. קודם כל אני רוצה לשמוע מה יש לו להגיד על זה".

א: "זה הגיוני. אתה מוכן בבקשה להגיב על תלונתה של מאיה?"

נון: "התגובה שלי מאוד קצרה. לא הייתי מטפל שלה ולא היו לי שום benefits ממה שהיה, ולא היה לי

שום כוח עליה ושום סמכות. היא רצתה והיא יזמה את יחסי המין. אנחנו היינו קולגות".

הכנתי את עצמי מראש ושיערתי פחות או יותר מה יגיד, ובכל זאת זאת קשה היה לי לשאת את ההיתממות ולשמוע את הדברים נאמרים בקול רם ובאוזני כולם. ידעתי שצפוי לי קרב רציני, והייתי נחושה בדעתי לשמור על קור רוחי ולא לאפשר לו לשבור אותי.

"זה נכון ששנינו עובדים סוציאליים, אבל מעולם לא היינו קולגות במובן השוויוני של המילה. כל הכוח והסמכות היו בידי כי הוא היה מפקח ומדריך שלי, ובהמשך גם המטפל שלי, כפי שהודה בעצמו בפני שרי. אני רוצה להדגיש ששאלת הטיפול אינה סמנטית כי אם מהותית ונוגעת להתרחשויות בפועל, ולא אפשר לו להסתתר מאחורי הגדרות חיצוניות ובלתי רלוונטיות!"

7

ילדות בצל האימה

...הנגיעה הראשונה בנושאים אישיים שלי, ומה שהחל את התהליך הטיפולי, הייתה שאלתו של נון: "על מה מתיישב לך הקטע של האלימות?..."

ידעתי בדיוק על מה התיישב לי הקטע של האלימות: הוא הקים לתחייה את אביה של הילדה שהייתי פעם, ונגע במה שהיה קבור עד אז עמוק בפנים. ונון, עם יכולת האבחנה שלו, קלט הדים למאיה הקטנה, שאל ודחק בי לדבר ולספר, וממש התאים לי ש"יוציא" ממני הכל, בדיוק כמו בפנטזיות הילדות שלי. עד היום איני מצליחה להסביר לעצמי את אבא שלי והסתירות באישיותו. המילה "מטורף" היא היחידה שמחברת לי את הקצוות הרחוקים כל כך אחד מהשני, ואת השניות שאינה מתיישבת עם כל היגיון שהוא. זו מלה שמצד אחד סוגרת את סימני השאלה שלי וכביכול מרגיעה, אך במקביל מותירה את תסכולי בעיני, כי אינה מסבירה דבר. מעבר לכך, עצם תיוגו כמטורף מסיר מעליו את האחריות למעשיו, או לפחות מפחית מאשמתו בתואנה של אחריות מופחתת - הנחה שאינו ראוי לה.

אבא שלי היה בראש ובראשונה אבא, ובתוקף הנסיבות - גם לא מעט אמא. הוא היה מורה בבית ספר יסודי, ובתור שכזה מצא עצמו על תקן עקרת בית מתוסכלת, ולרוב גם חד-הורית, כי אמא שלי חיה רק למען עצמה, בגדה בו על ימין ועל שמאל, נעלמה למשך לילות, ימים ושבועות, והשאירה לו את עבודות הבית והטיפול בשני ילדיו הטרחנים. בעצם אני יכולה להגיד שאבי היה אמי המינקת, ואולי מכאן תחילתה של התחושה שאהב אותי. היום איני בטוחה גם באהבה ההיא, ולעיתים נראה לי שכל מה שעשה בא אך ורק כדי להוכיח לעולם את מידותיה השליליות, ולהתהדר בתחושת ההקרבה והמסכנות שלו.

בימים בהם הייתה בבית, המריבות ביניהם היו בלתי נסבלות. לא אחת הפצרתי בהוריי להתגרש ולשים קץ למהומות. אבל אבא שלי אמר: "תמות נפשי עם פלשתים", ונהנה להתפלש ברפש ולרחם על עצמו, ו"אם האמא הזונה שלך רוצה ללכת, שתלך, אבל היא לא תקבל אפילו פרוטה שחוקה אחת". והיא לא הלכה רק ברחה מדי פעם.

כך, לכודים מתוך בחירה, המשיכו למרר את החיים זה לזו עד שאמי נכנעה, ויתרה על הכל ועזבה את הבית סופית. לא היה צורך לדאוג לה, או לרחם עליה, כי תמיד נמצא מי שמימן לה מגורים ובגדים, ואפילו נסיעות לחו"ל בימים הרחוקים בהם רק העשירים הרשו לעצמם לנסוע. אבא שלי השתגע מזה, כי אחרי בריחתי מהבית גם היא חמקה לו ואפילו חיה טוב, בעוד הוא נשאר זועם ושונא וללא שום שק חבטות תורן - אחי היה מחוץ לתחום, לפחות ככל שנוגע לחבטות פיזיות.

שנים אחדות לפני שנפטר, בהיותו בן למעלה משבעים, גייסתי את כל כוחותי ובאתי לבית ההוא כדי להרחיק ממנו את אלבומי התמונות הישנים שלי, השריד האחרון שנותר שם ממני. החלפנו משפטי נימוסים אחדים ובלי משים, ואולי עם, הזכרתי את אמא שלי. הוא, כמו לא עברו מיליון שנים וכמו לא היו חיים אחרים מאז, ניצת בשנייה: "לא מוכן לשמוע אף מילה על האמא הזונה שלך!" זינק ממקומו ורץ בשעטה במעלה המדרגות לחדר השינה. "תיכף אראה לך משהו."

לא חלפו דקותיים והוא ירד, ארשת ניצחון על פניו ובידו גלויה. "ספטמבר 67", הצביע על התאריך, מאושר מזעם, "הנה! זאת אמא שלך! הבעל שלך שוכב פצוע בבית חולים, והיא מטיילת לה בעולם ושולחת לך גלויות מאיטליה. הנה לך, זאת אמא שלך!" "מספיק כבר", צעקתי עליו בחזרה, "אני לא מוכנה לשמוע את זה יותר. אם אתה רוצה להמשיך לשנוא אז בבקשה, אבל אני לא מוכנה לשמוע יותר! מספיק הרסת לי את החיים עם השנאה הזאת שלך. די!" הצלחתי להשתיק אותו, אבל קלטתי פתאום איך האיש הזה ניזון משנאה. ומזין אותה. ונאחז בה. עשרים שנה שמר על הגלויה ולא הרפה - שאב ממנה חיים.

זה היה קטע מורכב כי בחלקו הרגשתי נפלא: בפעם הראשונה הצלחתי לעמוד מולו חזקה והחלטית, להציב לו גבול ברור ולהשתיקו, אלא שבמקביל נמלאתי עצב תהומי, כזה שלא הכרתי מעודי; לא פחד, לא כעס, רק עצב טהור. ראיתי אותו בעיניים מפוכחות וכיעורו, והבנתי שלא היה לי שום סיכוי מול הראש החולני שלו, וכי הפגיעה שפגע בי הייתה הרבה מעבר לפגיעה הפיזית; לא היה לי סיכוי מול אדם המונע על-ידי שנאה ומוצא את פרקנו ברמיסת האחר; לא היה לי סיכוי מול אבא שהשקיע את היכולת היצירתית הבלתי נדלית שלו בחידושים והמצאות לפגיעה בזולת, אבא שיכול היה לכתוב ספר עב כרס שכותרתו: "איך לממש על הילדה שלך כל מה שבראש המעוות שלך מבלי להיתפס!" בעניין זה גילה מקוריות ראויה להערצה, ובה בעת תרם תרומה נכבדה לפיתוח כישורי המשחק, הדמיון והיצירתיות שלי. לא זו בלבד שכפה עליי שותפות פסיבית בקשר השתיקה, אלא הגדיל לעשות, ובמקרים בהם השאיר עליי סימנים חיצוניים, שעלולים היו לעורר שאלות ותמיהות, דרש ממני להמציא הסברים חלופיים לאמת.

ניצני כישרון האלתור שלי בצבצו לראשונה עם סיום כיתה ד', בבוקר היום השני של חופשת הקיץ. סיימנו את ארוחת הבוקר, והגיע תור הקפה שלו והקקאו שלי ושל שי. אבי העמיד את הקומקום החשמלי על השיש שמאחורי כסאי, הכניס את התקע, הורה לי להוציאו כאשר ירתחו המים והלך להתגלח. דיברתי עם שי וצחקנו, והדקות חלפו להן מבלי משים. פתאום שמענו שאגה מפתח המטבח: "מטומטמת אחת, את

לא רואה שהמים רותחים?! או שאולי את רואה ולא איכפת לך?! ואולי בכלל נדמה לך שהם עוד לא חמים?!"

עם כל משפט הלך קולו וגבר, פניו נעשו אדומים ושפתיו צרות. לא הייתי מסוגלת להוציא מלה מהפה. "אין לך מה להגיד, הא? אמרתי לך להוציא את התקע, נכון? נכון?! תעני לי!"

"נכון."

"אז מה קרה? את מצפצפת עליי, הא! את חושבת שאני מטומטם ולא יודע? את מצפצפת עלי!"

"אני מצטערת, אבא. לא שמתי לב שהם רתחו."

"לא שמת לב! בטח חשבת שהם עוד קרים, מה?! את חושבת שהם עוד קרים, אה! בואי נראה כמה הם קרים." בעודו ממשיך וצורח חצה את המטבח בשלושה צעדי ענק, תלש את הקומקום בפראות מהשקע ושפך עליי את המים הרותחים.

"הם עוד לא חמים, נכון? נראה אותך אומרת עכשיו שהם לא חמים. נו, תגידי, נשמע אותך גיבורה שלי."

שי התחיל לבכות, ואני ישבתי משותקת ולא הרגשתי דבר חוץ מאימה. הוא המשיך לצרוח עליי ולקלל: "טיפשה אחת, מתי כבר תתחילי לשמוע בקולי?! תראי מה עשית לי. הכל בגללך." ועוד ועוד ועוד מילים שעשו לי רעש נוראי בראש. ואז נזכר פתאום שיש צורך בבקרת נזקים והקים אותי על רגליי. כל לבושי באותו יום קיץ חם הסתכם בשמלת כתפיות דקה שלא הסתירה כלום, ותוך דקות יכולנו לראות את צדו הימני של גופי הולך ומשנה צבעו לאדום, ועל הכתף, היד והרגל החלו לבצבץ שלפוחיות מגעילות. פה ושם נראו כתמים אדמדמים קטנים גם בצד השמאלי, אבל כל אלה היו כאין וכאפס לעומת הכוויות באזור המפשעה. המים ששפך החליקו על אבריי החשופים והצטברו על מושב הכיסא. דקות הנצח של ישיבה מאובנת בשלולית הרתחת הפכו את הפגיעה שם לקשה יותר מבשאר חלקי הגוף.

"לכי להחליף בגדים," הדף אותי בכוח לכיוון חדרי, "למה את מחכה? נמאס לי ממך. אני כבר לא יכול אתך יותר!"

בקושי הצלחתי ללכת בגלל הכאבים במפשעה, אבל שמחתי להתרחק ממנו ומהמלים שלו.

רק כשדיברתי עם נון קלטתי עד כמה היה הכל מעוות ואיזה חותם הרסני הטביע בי, ואיני מתכוונת לפגיעות הפיזיות, כי אלו הגלידו כבר מזמן. הנה אני - אשה בוגרת ומפוכחת, מספרת על אירוע שאין לו כפרה ולא מחילה ושום הצדקה שבעולם, ואני יודעת זאת, אבל רק בראשי.

כשסיפרתי לנון, שהיה הראשון לחלוק עמי את כלימת העבר, עדיין הצדקתי את אבא שלי. עדיין אמרתי, כמו אותה ילדה קטנה: "אבל לא שמעתי בקולו".

אני חושבת שלא היה זה רק הצורך להצדיק אותו, ולא רק רגשי האשמה ששתל בי, אלא בעיקר ההכרח לעשות סדר בדברים, למצוא קשר כלשהו בין המעשים שלי לבין מה שנחת עליי, ובכך למנוע את העונש הבא. השיטה נכשלה והכזיבה, וככל שניסיתי, לא הצלחתי לרצותו, תמיד סיפקתי לו סיבות לכעוס עליי.

מצאתי בארון בגדים יבשים: גופיה, תחתונים ומכנסיים קצרים, וכשניסיתי להתפשט הכאב היה נורא כל כך עד שנעלמתי משם, וכשאבא שלי נכנס לחדר יכולתי רק להשקיף מהצד.

"דינה!" שאג, "כושית מלוכלכת אחת, תבקשי סליחה! אם את רוצה שאעזור לך, תבקשי סליחה!"

אני לא זוכרת מתי בדיוק נכנסה דינה הכושית לבית שלנו ולחיים שלנו, ובעיקר לראש ולנשמה שלי, אבל אני יודעת מהיכן באה. היא נולדה מתוך מחזור סיפורים לילדים שכתב צבי ליברמן, ואשר ראה אור בהוצאת "קריית-ספר" בשנת תש"ו. דינה, גיבורת הסיפורים, הייתה ילדה חמודה, שובבה ומרבה בתעלולים. באחד הימים, בעודה אוכלת תותים שהבשילו על העץ בחצרה של עדה, הפכה שחורה מהמיץ, היא ושמלתה הלבנה. כשרצתה לשוב לביתה, הוריה לא אפשרו לה להיכנס כי לא זיהו אותה.

"דינה לבנה ושמלתה לבנה, ואת שחורה!" אמרה האם, "את בוודאי ילדה כושית. כולך שחורה." יצאה דינה מהבית, התחבאה ליד הלול ובכתה, וההורים דיברו ביניהם ונאנחו: "מה קרה לדינה שלנו? באה איזו ילדה כושית, אך דינה שלנו איננה."

בסופו של דבר שטפה עצמה דינה במי הברז שבגינה, חזרה הביתה והבטיחה: "מעתה, כשאוכל תותים אזהר ולא אהפוך עוד לכושית. תמיד אהיה דינה לבנה, טהורה, נקיה!"

אבא שלי, שהיה מורה ומחנך בישראל, גידל אותנו על טהרת הספרות העברית, וכנראה משום שהיה גם אכזר וסדיסט - הלך שבי אחר הסיפור הגזעני, וגייס אותו לצרכיו המופרעים.

הייתי לו שתי ילדות בגוף אחד: מאיה הלבנה, הטהורה והנקיה, ודינה הכושית, המלוכלכת והרעה. ההפרדה שעשה חלחלה אט אט לתוכי, עד כי גם בחוויה שלי הפכה דינה לישות בלתי שייכת לי. הרגשתי אותה זרה ומרוחקת, חלק נפרד ממני עם רגשות ורצונות משלה ועם כוח וחזק שלא הכרתי בעצמי.

למדתי להשתמש בה. להיעלם כשפניו הפכו רעים, להביט בנעשה, לשמוע, ולא לחוש מאומה. הוא קרע את נשמתי - מילולית - ואולי נתיב הבריחה שסימן עבורי בלי דעת, הוא שהציל אותי בסופו של דבר.

כל מה שעשה בי החליק מעליי כמו מי הקומקום ששפך, אבל בו בזמן נאגר ולכד את דינה הכושית בשלולית רותחין צורבת. בדרך נפגעתי קצת, אבל היו אלה רק כוויות מדרגה ראשונה, לא כמו אלה העמוקות, הכואבות והמצולקות שלה. והקרע שקרע בי החל להתאחות בכאב רב ובייסורים קשים רק לאחרונה, בטיפול אצל שרי.

לא יכולתי להרשות לעצמי להיות רעה, לא העזתי להכאיב לו בחזרה, להתנקם ולפגוע, ודינה הכושית הייתה לי לרשות המבצעת. היא, שספגה את מרבית האכזריות והשנאה והכאב הפיזי, פרקה את המטענים בכל דרך אפשרית, לרוב בדרכים שפגעו בה - בי - בנו. ידעתי עמוק בפנים שהיא קשר שקשרנו אבא שלי ואני, מזימה אפלה שנתנה הכשר לדו-קיום הבלתי אפשרי של הרע והטוב, ושל הרעה והטובה. הוא קבע והכתיב את כללי המשחק ואני אימצתי אותם. אפילו המורים דיברו על שתי ילדות: האחת מלאכית, חרוצה, שקדנית ומנומסת, והשנייה מתחצפת, לא לומדת, מכה, מקללת וגונבת. מעולם לא הסגרנו את

דבר קיומה לאף אחד, לא אבא שלי ולא אני, מה שעשה לי קצת בעיות בבית הספר, כי ההערות והציונים היו על שמי ואני היא שנשלחתי דרך קבע לחדר המנהל, אבל היה זה הרע במיעוטו.

"שמעת אותי? כושית מטומטמת אחת! אני מחכה לשמוע את ה"סליחה" שלך!"

דינה הכושית לא הייתה אחת שנכנעת ומתרפסת, והלקסיקון שלה לא כלל את המילה 'סליחה', אבל אני הייתי ילדה טובה: "סליחה, אבא, רק שכחתי את הקומקום. אני מבטיחה לא לשכוח יותר."

הלחישה הכנועה שלי פעלה עליו כבמטה קסמים. הוא חזר ללבוש את פרצוף האב הרחמן, התקרב אליי ועזר לי להסיר את בגדי הרטובים. התחתונים נדבקו לירכיים ולאזור המפשעה שטרם צימח שיער, שמעתי את דינה הכושית נאנקת מכאבים ובוכה כשהעור העדין נתלש מבשרי, ואילו אני עמדתי שם מרוחקת, אילמת ואדישה, עת הלביש אותי בבגדים נקיים ויבשים.

"צריך לקחת אותך לקופת חולים, זה נראה לא טוב," אמר בשקט וליטף את ראשי.

"בסדר, אבא."

"אני אכין לך קקאו ובינתיים תחשבי מה להגיד לרופא."

אני לא יודעת אם הייתה זו אכזריותו או חוסר האונים שלו כשעמד פתאום מול תוצאות מעשיו, אבל באותן פעמים בהן פגע בי עד כדי צורך בהתערבות רפואית, הטיל עליי את תפקיד המספר.

"עד שלא יהיה לך הסבר משכנע בשביל הרופא," אמר "לא אקח אותך אליו."

זה הלך לי די בקלות, מה גם שהפיצוי היה בדרך, וכשחזר אליי עם כוס קקאו חם, כבר היה לי תסריט חלופי למציאות.

"אגיד לרופא שהתעצלתי לקום ומשכתי את החוט בישיבה, ואז הקומקום התהפך ונשפך עלי."

היה זה סיפור מתקבל על הדעת, כי השיש עליו ניצב הקומקום היה מאחורי הכיסא שלי, ובכלל, הוא נשמע הגיוני כי הרי הייתי ילדה כזאת - פגע רע, ועצלנית, ואף פעם לא ניתן היה לסמוך עליי.

התמורה לא אחרה לבוא, ושביעות הרצון שנמרחה על פניו הייתה שווה כל מחיר: "זאת מאיה שלי! ככה אני אוהב אותך, אפילו אני לא הייתי יכול לחשוב על סיפור מוצלח יותר מזה."

איזה אושר ואיזו גאווה, וכבר כלום לא היה חשוב, וכל הרע נמחק.

"זה מה שתגידי לכולם, ואף פעם," אצבעו המורה כוונה באזהרה אל פניי, "אף פעם בחיים שלך אל תעזי לספר לאף אחד מה היה, כי בלאו הכי לא יאמינו לך."

בטח שלא. אני לא מטומטמת שאביא עליי בידועין את חמתו, ואני לא צריכה שיקראו לי 'שקרנית'.

שי ראה הכל, אבל הוא היה רק בן ארבע, והצלחנו לתכנת לו את הראש.

הוא ניסה לשאול: "למה אבא שפך על מאיה?" אבל אבא שלי היסה אותו ב"מאיה שפכה ואבא עזר וטיפל בה", ואחרי ששמע את הסיפור המפוברק מספיק פעמים הצטרף אף הוא לגרסה שלנו.

הרופא לא הראה כל סימן של פקפוק בדבריי. הוא העמיד אותי על שרפרף לבן, הפשיט אותי מכל בגדיי והחל לטפל בכוויות.

מאחורי וילון סגור מעברו השני של החדר נשמעו צעקות כאב של אשה, ואבא שלי אמר בגאווה לרופא: "נו, מה אתה אומר על הבת שלי? ראית כבר פעם גיבורה כזאת? כל כך קטנה ולא בוכה".

הייתי מאושרת, ואפילו קיבלתי פרס: מיד כשהסתיים הטיפול וכל האזורים הכוויים היו משוחים, וידיי ורגליי היו חבושות תחבושות חומות, רשם אותי אבא שלי לספריית בורוכוב הצמודה למרפאה, ומאז ועד להחלמתי החלפתי תחבושות וספרים בקצב מסחרר.

קראתי המון, כי בקושי יכולתי לזוז, ובטח שלא לצאת לשחק בחוץ, ואבא שלי סידר לי במרפסת מיטה מתקפלת עשויה מוטות עץ ויריעת ברזנט. העברתי בשכיבה את מרבית ימי החופש הגדול, ולקראת סיומו כבר הלכתי לבדי למרפאה.

תמיד הייתה לי תחושה שכולם נועצים מבטים בתחבושות החומות. רציתי תחבושות לבנות, כי הן נראות קצת כמו גבס, ורציתי שיהיה לי גבס כמו לשי, אבל הרופא אמר שאין לו.

שי נולד עם בעיה ברגליים, מה שאילץ את אמא שלי להישאר אתו בבית שנה שלמה, ואני דמיינתי את עצמי כמוהו, עם גבס לרגליי או עם ברזלים מחוברים לנעליים גבוהות, שוכבת במיטה וההורים יושבים לידי, מלטפים את ראשי ומקריאים לי סיפורים. לפעמים אפילו התלוננתי על כאבים בקרסול או בברך, אלא שהם פטרו אותי בזלזול: "את סתם מקנאה בשי".

תמיד האשימו אותי שאני מקנאה, במיוחד כשחזרתי להרטיב בכיתה א'. זה היה דבר המחנך, ולאמא שלי היה נוח להאמין, כי היא אף פעם לא רצתה לדעת את האמת.

למרות הכל, היה זה החופש הגדול הכי נהדר בחיים שלי כי אף אחד לא צעק עליי ולא הכה אותי, וכל יומיים היה לי ספר חדש מהספרייה.

היה לי עוד חופש גדול אחד טוב, עם סיום כיתה י"א.

במבט לאחור אני מתפלאת שבכלל הגעתי לשלב זה בלימודי התיכונים, כי דרכי בבית ה"ס הייתה רצופת כשלונות, אבל אבא שלי התחנן והפעיל פרוטקציה ולחצים, ושכנע את חבריו המורים להעלות לי את הציונים, וכך נגררתי משנה לשנה, עד שבסוף כיתה י' נשבר למועצה הפדגוגית, והחלטתם "לא בבית ספרנו" הייתה חד-משמעית ולא השאירה מקום למיקוח.

שיפצו לי את התעודה ועברתי לבית ספר יוקרתי פחות עם דרישות נמוכות יותר. גם תרגיל זה היה לשווא, והמשכתי בדרכי הנלוזה לחלום, לבהות בחלל, לכתוב שירים ולהעלם בעולמות אחרים במקום ללמוד.

כך הגעתי לסוף י"א עם תעודה מעוטרת בתשעה ציונים שליליים, שמשמעותם חזרה על השנה. אין דבר מביש ומשפיל יותר למי שרוצה למצוא את מקומה בחברה. להישאר כיתה זה להיות מוקד למבטים לועגים, לרכילויות ולצחוקים מאחורי הגב, זה לשאת ברמה שלט עם קבלות על היותך מטומטמת.

הודעתי שלא אחזור לבית הספר ויהי מה, ואבא שלי אמר: "את תחזרי. ועוד איך תחזרי, ותסיימי את בית הספר עם תעודת בגרות. הבת שלי לא תהיה ילדת רחוב".

שמעתי על בעלים סרבני גט שנכלאים עד שיאמרו "רוצה אני", ואני מאמינה שאבא שלי הינו בעל זכויות היוצרים על השיטה, או לפחות מן הראוי היה שתרשם על שמו. הוא לא הרביץ לי, רק סגר אותי במחסן שמתחת למדרגות.

"עד שתשני את דעתך", אמר.

לא היה זה בדיוק מחסן, כי אם חדר שירותים צר וארוך, בפתחו דלת כניסה, ובקצהו האחר, בדיוק ממול, אסלה. בקיר המזרחי היו כיור וברז מים ומעליהם חלון מסורג, והדופן המערבית נבנתה מדלתות עץ שסגרו על חלל עמוק מתחת למדרגות הפנימיות של הבית.

היה זה חלל הבלגן שלנו על אוצרותיו הבלומים, ושם אופסנו זה לצד זה כלי עבודה וחוברות "דבר לילדים", מטקות וכדורים לצד ערמת חוברות "ג'יאוגרפיק מגזין". החלל היה תחום בקירו הדרומי של הבית, ובו חלון אוורור, קטנטן אך גדול דיו כדי לאפשר לחתולה של השכנים להיכנס כשקראתי לה.

היה לי חומר קריאה, וחברה - חתולה רכה ומתפנקת, ושלוש ארוחות ביום, ושלווה.

הוא לא נעל את הדלת, רק אמר: "שלא תעזי לצאת!" ולא העזתי, אבל דינה הכושית ברחה פעמים אחדות, בחלקן חזרה מבלי שהרגיש ובחלקן נתפסה וחטפה. היא החזירה לו בניבולי פה שאת רובם למדה ממנו, ולמרות שהמלחמות שניהלה נגדו היו אבודות מראש, ואף על-פי שהיא אף פעם לא ניצחה, מעולם לא ויתרה ולא נכנעה לו כמוני.

אני הסתפקתי בלדמיין אותו נדרס תחת גלגלי אוטובוס ענק, נופל למדורה ועולה בלהבות, או מועד לתוך בור עמוק מבלי יכולת לצאת. ידעתי שאפילו אם יכנס לתוך הראש שלי ויראה מה יש בו, יאשים אותה ויטיח בה את המשפט שכה אהב:

"אני לא מבין איך יצאה לי מין מפלצת כזאת".

לזכותו ייאמר שגם לאכזריותו היה גבול, ובלילות הורשיתי לצאת מחדר השירותים ולעלות לישון בחדרי. הייתי אסירה בין כתליו של מה שחוויתי אז כמקום מקלט פרטי, והיה זה חופש נהדר, גם אם בסופו של דבר הסתיים בכניעתי המוחלטת.

החבר'ה שלי מהתנועה התארגנו לקראת מחנה עבודה בקיבוץ היעד שלנו. רציתי לצאת אתם, כי היה זה המקום היחידי בו הרגשתי אחת מכולם. לא ויתרתי על הביקורים בקיבוץ, גם אם משמעותם היתה עבודת פרך של איסוף תפוחי אדמה בגב כפוף תחת קרני השמש היוקדת, או ישיבה בסירחון האימים שנדף מארגזי הבצל שמיינו בסככה.

הפעולות בצריף המקומי התפתחו בדרך כלל לויכוחים פוליטיים ודיונים חברתיים מעמיקים, שדרשו מידה בלתי מבוטלת של ידע, הבנה, ובעיקר - מספיק ביטחון בעצמך שלא תהיי ללעג על דברי השטות שפלטת. מאחר שחסרתי את כל אלה, לא העזתי לפצות את פי גם כשהיה לי מה לומר, והסתפקתי בלבישת מדי החאקי ועניבת השכבה, שמיקמו אותי כחלק מהגדוד למרות שאף פעם לא הרגשתי ממש שייכת. לבד מהביקורים בקיבוץ. שם נדרשו תכונות אחרות, והאתגרים נשאו בעיקר אופי של הרפתקנות, השתטות ופעילות פיזית. יכולתי לעזור לחברותיי לשאת את תרמיליהן הכבדים במסע רגלי מפרך גם מבלי להיות

תלמידה מצטיינת, ולא נזקקתי לכישורי אינטליגנציה מפליגים כדי להתגנב בלילה למטבח ולפלח קופסאות שימורים.

לא פלא, אם כך, שככל שקרב מועד מחנה העבודה של אותו חופש גדול בצינוק, כך הלכה ונחלשה יכולת העמידה שלי בתנאי המעצר שכפה עליי אבי, ונחישותי פינתה מקומה לאמירת 'הן' כנועה. המחיר ששילמתי עבור שבועיים של תחושת ביטחון וגאווה בקיבוץ היה כבד, וקומתי שהזדקפה פלאים בימי הפריחה המעטים חטפה מכה, אנושה כמעט, ברגע בו עמדתי בראשון בספטמבר בפתח אותה כיתה י"א.

לפני שנים אחדות הוקרן בטלוויזיה ראיון עם פרופסור מפורסם, ומיד עם סיומו התקשר אבי נפעם ונרגש ופיו נוטף ארס:

"ראית את הראיון? שמעת אותו? נעשה לי בן אדם חשוב פתאום! שלא יספרו לי מעשיות, אני יודע איזה מטומטם הוא, אני זוכר אותו מצוין כי אני השארתי אותו כיתה. אני!"
איך הוא אהב את הקטעים האלה, אבא שלי, לרדת על אנשים ולהשמיץ וללעוג.
"אז מה אם הוא נשאר כיתה? זה לא אומר כלום. גם אני נשארתי כיתה. אז מה, זה עושה אותי מטומטמת?" הייתי כבר בשלב כזה של היכרות עם עצמי, שבאמת התייחסתי לבושה ולהשפלה של פעם כאל "אז מה".

"את?" ענה לי בתדהמה אמיתית, "מה פתאום? את מעולם לא נשארתי כיתה! מה את מקשקשת?"
לא האמנתי למשמע אוזניי. הזכרתי לו את האולטימטום שהציב אז בפניי, ואת כליאתי במחסן. ציינתי בפניו תאריכים בחיי כהוכחה, אך הוא נותר בשלו: "את לא נשארתי כיתה!"
הוא לא זכר! הוא ממש לא זכר!

נראה לי שהייתה זו הפעם הראשונה בה קלטתי לאשורו את הבן אדם הזה, ואת יכולתו המדהימה לעשות באמת כבתוך שלו, לעוות את המציאות על-פי צרכיו ולהדחיק לחלוטין את מה שעלול לשבש את התמונה שצייר.

מאוחר יותר - כשעדיין לא זכרתי הכל, אבל מה שכן נשאר לי בראש מילדותי לא הרפה, והתלבטתי אם להתעמת אתו אם לאו, עמדה לנגד עיניי שיחת הטלפון ההיא. ידעתי שיכחיש, ופחדתי שלא יהיה לי כוח לעמוד בכך, לכן הסתפקתי בהרבה פחות ובהודאה עקיפה: "אתה יודע שהתחלתי טיפול?" אמרתי לו אז.

"את? בשביל מה את צריכה טיפול? תראי כמה את מוצלחת."
"אני צריכה טיפול, ואתה יודע טוב מאד מדוע, ומה עשית לי."
"אני לא יודע ואני לא מבין על מה את מדברת, ותסתכלי על עצמך ועל אילן ועל הילדים. אני לא מבין בשביל מה את צריכה טיפול ומה את רוצה ממני."

"אוקיי, אני לא מוכנה להכנס לזה, אבל אתה יודע, ועכשיו תשלם."
לא היינו חסרי אמצעים, אילן ואני עבדנו שנינו, אבל רציתי שישלם והוא עשה זאת ללא אומר ודברים. כעבור חצי שנה אמרתי לו מספיק, וחזרתי על אותן מילים בדיוק בפני אמא שלי. נראה לי ששניהם שמחו להקריב מעט מזומנים על מזבח הטיוח, ולמנוע בכך פתיחתה של תיבת הפנדורה המשפחתית.

מלאכי החבלה שלי: הוא שכח הכל, והיא אף פעם לא ראתה ולא שמעה ולא ידעה.
בערוב ימיה, במקביל לתהליכים הסניליים והפגיעה בזיכרון, נחלשו כנראה גם מנגנוני ההגנה שלה,
והיא נאלצה להתמודד עם האמת שפלשה למחוזותיה.
"את יודעת", חזרה ואמרה לי פעם אחר פעם באותו נוסח ובאותו טון דיבור, "שמעתי בבי.בי.סי. שיש
אבות ששוכבים עם הילדות שלהם. הייתה תוכנית שלמה על זה. שמעת פעם על דברים כאלה?"
"כן."

"ומה עם האמהות? יכול להיות שהן לא ידעו?"
כאמור, היא כבר הייתה זקנה וסנלית, ולא ראיתי טעם לצאת למתקפה חזיתית. עניתי שלא, אני לא
מאמינה שהאמהות אינן יודעות. הן יודעות ולא אכפת להן.

אמא שלי הייתה עקבית בחוסר האכפתיות שלה, ולא סטתה כהוא זה מדרכיה הקוקייתיות ומנאמנותה
לעצמה, אבל השיא שקבעה בימי ילדותי הרחוקים נשבר במלחמת ששת הימים, עם פציעתו הקשה של
אילן.

הייתי אשה צעירה בתחילת שנות העשרים לחיי, אם לתינוק שחגג את יום הולדתו הראשון בדיוק ביום
פציעתו של אביו. כשקיבלתי את ההודעה ביום השלישי למלחמה, כבר לא פחדתי יותר משום פצצה
סורית או ירדנית שתנחת על התינוק שלי כי האיום על חיי האזרחים חלף, אבל החשש לחייו של אילן
הפך, בהינף הודעה טלפונית, מהסתברות סטטיסטית לעובדה קיימת.
הסתובבתי בין הרופאים והאחיות וניסיתי לדלות מהם מלים של תקווה. במשך שבועיים לא נמצא אף
רופא שיכול היה להבטיח שאילן ישרוד את הפציעה.
נקרעתי בין הרצון לשהות ליד מיטתו כמה שיותר ובין עידו בן השנה. למרבה הפלא נידבה אימי את
עצמה: "אני אשמור על המתקון שלך", התחננה.

זה נראה לי תמוה, על סף חיזיון אחרית הימים, אבל הנחתי שדיווחי קורעי הלב על חתנה החבוש
והמחובר לכל המכשירים והצינורות והנאבק על חייו חדרו אפילו את הבטון היצוק בתוכו הייתה תקועה
ומבוצרת.

היה קיץ וחם, האוטובוסים עדיין לא היו ממוזגים, ודי היה בדרך מהבית לבית החולים, לרוב בעמידה
ואחרי לילות טרופי שינה, כדי להתישני. ואחר-כך להיות עם אילן, ולא לדעת אם יחיה, ואם איבד עין
אחת או שתיים, ולשמוע אותו נאנק מכאבים, ולרצות לחבק אותו ולפחד לגעת, ולרצות לנשק אותו ולא
למצוא פיסת עור עירומה מתחבשות, ולרצות לברוח הכי רחוק שאפשר ולא לחזור לעולם, ולהתבייש
ולהרגיש אשמה, ואז לשוב הביתה ולהיות אמא.

שלושה ימים בדיוק החזיקה מלכת הקרח מעמד, עד שהחלה לעקם את הפרצוף ולגלות סימני אי
שביעות רצון מההסדר.

הייתי מגיעה הביתה גמורה, חולמת על מקלחת שתוציא ממני את ריח הפצועים והזיעה, ועל נס
שיתרחש, ומישהו אולי ישאל לשלומי ויגיש לי אוכל מבושל. אבל קבלת הפנים הייתה שונה לגמרי.

"מה זה כל כך מאוחר?!" היא אפילו לא ניסתה לשוות לטרונייתה טון של דאגה.

"זה לא כל כך מאוחר, אפילו עוד לא חושך."

"אז מה אם עוד לא חושך? את לא חושבת שגם אני רוצה כבר להיות בבית?"

שום מילה של אמא, שום שאלה על אילן, ואני עוד אמורה להתחשב בצרכיה הדביליים ולהתנצל.

"לא יכולתי לצאת מוקדם יותר כי החליפו לו תחבושות והוציאו אותי מהחדר. לא יכולתי לעזוב בלי

להיפרד ממנו, את לא מבינה את זה?"

"מי שלא מבין זו את. את חושבת שיש לי סבלנות לשבת פה ולשעשע את הבן שלך, לעשות לו כל

היום 'בו-בו-בו' ו'קה-קה-קה'?"

כך, בואריאציות כאלה ואחרות, קיבלה את פניי מדי ערב, אבל לא הייתה לי ברירה.

אחרי שבועיים התייצב מצבו של אילן והסכנה לחייו חלפה. הכרתו חזרה, והוא זיהה אותי ודיבר אתי,

אבל עדיין נשאר מחובר למכשירים בחדר הטיפול הנמרץ. עם כל יום שעבר הלכה וגברה מורת רוחה של

אמי. היא לא היססה לתת לה ביטוי ומדדה לי את זמן היעדרותי מן הבית.

נתקעתי בין אילן, שהיה שקוע בעצמו ומחה על שאני עוזבת אותו מוקדם, ובין ה"עוד פעם כל כך

מאוחר?" שלה, עד שנשברתי ואמרתי לה: "לכי ואל תחזרי. לא צריכה אותך כאן יותר."

נעזרתי בחברותיי ובמטפלת בשכר, הכל היה עדיף על מראה פרצופה הסובל.

הייתה זו הפעם היחידה בה הכריזה בגאון על נכונותה להיות בשבילי, לאחר שבמשך כל ילדותי

הפקירה אותי לחסדי בעלה. בימים ההם לא יכולתי לומר לאף אחד: "לך, אני לא צריכה אותך יותר!",

ודאי שלא לאבי.

רק פעם אחת במהלך כל השנים הארוכות ההן העזתי לנקום בו. לא עשיתי זאת בגלוי ובהתרסה,

כדרכה של דינה הכושית, ובסופו של דבר גברו בי רגשי האשמה והפחד על תחושת הסיפוק, אבל במשך

ימים אחדים שמחתי לאידו ונמלאתי בתחושה מדומה של כוח ועוצמה.

גם הקטע הזה נדחק לו עמוק עמוק מעבר לזכרוני, וחזר אליי באקראי רק לפני שנים אחדות, מלווה

בפרץ רגשות מבולבלים וסותרים. כשנפטר אביו של אילן הוא השאיר אחריו בית סוכנות ישן ושמונה

חודשי מנוי על עיתון "דבר". אמרתי לאילן שצריך להשכיר את העיתון יחד עם הבית, כי אי אפשר

להפרידו מתיבת הדואר המגושמת שלו, שסומרה על-ידי המנוח לסנדת עץ בלתי מהוקצעת וניצבה במשך

חמישים שנה כזקיף נאמן בפתח הבית, או מדלת הרשת הנטרקת ברעש מחריש אוזניים בכוחו של קפיץ

אימתני והופכת את היושבים פנימה לרואים ואינם נראים, וגם לא מהשעונית המחורצת המכסה את

שולחן העץ הפשוט שבפינת האוכל או ממנורת חמישים הוואט החסכונית התלויה עירומה על התקרה.

אבל אילן השיב כי עד כמה שידוע לו אין לעיתונים בעיות פרידה, ומיד עם תום השבעה הודיע

למערכת העיתון על שינוי כתובת, וכך העתיק העיתון את מקומו אל תיבת הדואר שלנו - נטע זר לצד

"הארץ" ו"ידיעות" ושאר עיתונים שאנשים קוראים.

כמעט חודשיים חלפו עד שאילן גילה במקרה את המוסף הסאטירי, שהסתתר בין דפיו הפנימיים של

העיתון. לא הבנתי בדיוק מה קרה לו ומאיפה זה בא, אבל שמעתי גועה בפרצי צחוק היסטריים, ומנסה

ללא הצלחה להגיד לי משהו. כשנרגע מעט, הדף את העיתון לעברי: "זה משהו, את חייבת לראות. אני לא יודע אם לצחוק או לבכות אבל זה שיגעון."

העפתי מבט ספקני בגיליון גדול הממדים, וראיתי את האותיות האדומות צועקות מראש העמוד: "דבר אחר - המוסף הסאטירי של 'דבר'", ומעליהן בצנעה, בשחור: "פועלי כל העולם - הקם להרגך, בְּשָׁכְם תהורגו".

"פועלי כל העולם" - צדו המילים את עיניי, ובלי דעת התעכבתי עליהן.
 "פועלי כל העולם" - שבתי וקראתי ונמשכתי מהופנטת אל שלוש המילים עד שהתחלפה לי הכותרת, והתחלפו לי הזמנים, והמקום, והאנשים.

"פועלי כל העולם - התאחדו!" - נזרקתי בבת-אחת ארבעים שנה לאחור אל בית הוריי בהדר הכרמל, אל דירת שני החדרים בדמי מפתח, אל סלון שהפך בלילות לחדר שינה ובמרכזו שולחן נמוך ושתי כורסאות מרופדות, ואל טקס שחזר על עצמו מדי יום: אבי שב מהעבודה, מוציא מתיקו החום עיתון מקופל, מתיישב בכורסא שמתחת לחלון וקורא בדממה. ואסור להפריע ואסור לדבר ואסור לשאול שאלות.

לפעמים באמצע הטקס נקש מישהו במפתיע בדלת חסרת העינית, ואז אבי היה צועק "רק רגע", ממהר לאסוף את כל חלקי העיתון, לקפלם ולהשליכם על שולחן הכתיבה בחדרי, ורק אז היה פותח את הדלת. ותמיד ראיתי אותה כותרת, מכריזה את עצמה מהעמוד הראשי: "פועלי כל העולם - התאחדו!"
 לעיתים התכנסו אורחים בסלון הקטן, לגמו תה בקול, דיברו בלחש והשתתקו כשנכנסתי לחדר.
 "תלכי קצת לנעמי", נהג לומר ומבטו לא הותיר ברירה, או: "תכנסי לחדר שלך להכין שעורים", והתגאה בילדתו הממושמעת.

מדי פעם ניסיתי להקשיב. הצמדתי את אוזני לקיר המשותף לשני החדרים, אך לא הצלחתי לשמוע דבר, פרט לבליל קולות בלתי ניתן לפענוח.

באחד הימים חזר אבי מהעבודה, השליך את העיתון על השולחן מקופל כמות שהוא, וסינן "רוצחים!" מבעד לשיניו החשוקות, שוב ושוב ושוב. וכשבאו האורחים ישבו כולם בסלון, כמו תמיד, אבל קולותיהם גברו מדי פעם על השקט והצלחתי לשמוע את המילים "רוצחים" ו"אמריקה", שתי מילים מזוהות בין המון דיבורים בלתי מובנים. ואחר-כך הלכו כולם והשתררה דממה, וכשנכנסתי לחדר ניבטו בי מעמודו הראשון של העיתון שעל השולחן עיניים גדולות וכהות של שני ילדים קטנים.

"מי אלה?" שאלתי.

"אלה?" השיב אבי, "אלה יתומים."

"מה קרה להורים שלהם?"

"הרגו אותם, זה מה שקרה להם. החליטו שהם מרגלים והרגו אותם."

"מי?"

"כולם. לא חשוב. תעזבי אותי עם השאלות המטופשות שלך ותלכי לישון."

"גם אתכם יהרגו?"

"אולי. תפסיקי כבר לנדנד ועופי לי מהעיניים."

בוקרו של יום הנקמה התנהל כרגיל עד להפסקה הגדולה. אחרי שאכלתי את הכריך שהבאתי מהבית ושתיתי את הקקאו החם שמזגו התורנים לספל המתכת שלי, יצאתי לחצר המשחקים, עמדתי בצד והתבוננתי בילדים ששיחקו "ארבע מקלות".

"מאיה," שמעתי פתאום מאחורי את קולו של אבי, חמור, פוקד.

הסתובבתי וראיתי אותו עומד במרחק מה מקבוצת הילדים, רומז לי לגשת אליו. תנועת אצבעו התקיפה לא השאירה מקום ל"אני כבר באה" או ל"רק עוד רגע" וצייתי.

הוא התכופף אליי עד שעניו היו בגובה עיניי ואמר בלחישת: "תקשיבי לי היטב. בשיעור הבא יהיה לכם מבחן משווה. ראיתי את השאלות ואחת מהן היא 'אלו שלושה עיתונים יומיים את מכירה?'. שלא תעזי לכתוב 'קול העם'. בשום אופן אל תכתבי 'קול העם', את שומעת?!"

"אבל למה?"

"אל תשאלי שאלות, אמרתי לך!" צעק עליי מבלי להרים את קולו, "אני רוצה שתבטיחי לי, את שומעת אותי? פשוט תבטיחי לי וזהו!" תפס בחוזקה את ידי עד שכאב לי, ושפתיו התעוותו.

"אני מבטיחה, אבא. באמת שאני מבטיחה."

"ילדה טובה, אני סומך עליך."

טפח על כתפי והלך.

צלצול הפעמון בישר את סיומה של ההפסקה. בבת אחת פרצו עשרות תלמידים אל תוך הבניין, רצו בפנים סמוקות ומיוזעות, דחפו, צעקו, עלו במדרגות והתפזרו בין הכיתות, ותוך שלוש דקות דמם הכל. עוד בטרם התיישבו אחרוני התלמידים נכנסה חוה המחנכת לכיתה, כשהיא אווזת בידיה ערימה ענקית של דפים לבנים, עברה בינינו, חילקה את השאלונים וניסתה להרגיע את התלמידים, "זה לא מבחן ולא צריך להתרגש", אמרה.

שעה וחצי, חמישה דפים, שישים שאלות. "מיהו נשיא מדינת ישראל?", "מהו המקום הנמוך ביותר בעולם?", "מהו תאריך הכרזת המדינה?", ובדף הרביעי, בדיוק כפי שהזהיר – "רשום שמותיהם של שלושה עיתונים יומיים".

דילגתי על השאלה ועברתי הלאה, ורק עם סיום המשימה חזרתי אליה. רשמתי "הארץ", רשמתי "מעריב" ועמדתי לרשום "דבר". אבל הראש התמלא לי בפרצוף שלו והיד לא זזה לי עד שהמורה הורתה להפסיק לכתוב ולהניח את העטים. היא סבבה בין הילדים והחלה לאסוף את השאלונים ואז, ככפוית שד ובגניבה, נחבאת מעיניה, השלמתי את השורה הריקה שבסוף השאלה באותיות קידוש לבנה: "קול העם". לא ידעתי בדיוק מה יקרה, אבל לא היה לי ספק שהעולם יחרב וביתנו ייהרס ומישהו ימות, ובמשך ימים ארוכים חיכיתי לאחד מאלה שיפול עלינו, אבל דבר לא השתנה בשגרת חיינו והם המשיכו להתנהל כדרכם, ובתוך מהומת הטרור השוטף הפסקתי לחשוב על מה שעוללתי.

ואז, ימים אחדים לפני חופשת הפסח, חזר אבא שלי מהעבודה והתהלך בבית שעה ארוכה, הלך ושוב מדד את החדרים הקטנים, ידיו שלובות מאחורי גבו ושפתיו חשוקות. האותות שנקלטו בסיסמוגרף הפנימי שלי היו מוכרים ומבשרי רע, והקרביים השתוללו לי מרוב אימה וחוסר יכולת לשאת את הציפייה הדרוכה והחרדה מפני הבאות. ואכן - הר הגעש התפרץ בזעם וולקני עם רדת החשיכה, כשחבורת הקושרים התקבצה כהרגלה בסלון ביתנו.

"מנוולים!" צרח, "מה זה עניינם בכלל?!" ירה את מצבור הלבנה הרוחת לחלל החדר, הייתם צריכים לשמוע איך דיבר אליי מגבוה: "הגיע אלינו מידע על השקפותיך הפוליטיות, חיקה את מנהל בית הספר, מה זאת אומרת 'הגיע אלינו מידע'. אני אומר לכם שיש בינינו מלשינים."

נסיונות הנוכחים להרגיעו רק הגבירו את חמתו והוא המשיך בשלו: "אל תנסו בכלל להגיד לי שאני לא צודק! ברור שמישהו הלשין עליי ואתם יודעים זאת היטב, לא הייתה להם שום אפשרות לגלות, וכשאדע מי זה - אהרוג אותו. אני מבטיח לכם. אחסל אותו כמו ידי בלי לחשוב פעמיים בדיוק כמו שהוא חיסל אותי. כי מה עכשיו, אני אגמור את החיים שלי כמורה בכיתה ו'?" הם הבטיחו לי את הניהול! הם לא יכולים לעשות לי את זה. הם לא יכולים!"

אז לא הבאתי רעידת אדמה על העולם ולא שום קטסטרופה קולוסאלית אחרת, אבל הוא לא קיבל את משרת הניהול שהובטחה לו, ואני רק התפללתי שאף פעם לא יודע לו מי הלשין עליו. כך, בבלי דעת, הענקתי לו יתרון נוסף על פניי, והכניעות שלי נסקה בטירוף על כנפי רגשות האשמה.

וכששבר לי את האצבעות כבר הייתי מבושלת לחלוטין בתוך הדייסה הסמיכה שנרקחה לי בתוך הראש, והפכה אותי לזחל חסר חוליות ונטול שיקול דעת עצמאי. הייתי כל כך מנוסה ומתורגלת עד שלא נזקקתי לרענון נוהל הפנייה לרופא: "אל תדאג, אני אמציא הסבר", אמרתי לאבי, עוד בטרם הצליח להוציא מילה למראה ידי הנפוחה והכחולה אותה הושטתי אל מול עיניו.

הוא הספיק לשכוח את התקף הזעם שחטף שעה קודם לכן, משלא טרחתי להתייצב בפניו ברגע ששאג את שמי. כשהזעתי, סוררת ומורה שכמותי, לא לקפוץ לדום לשמע קריאתו, ניגש הוא אליי, אחז בחוזקה בכף ידי וגרר אותי אחריו בפראות.

"מה קרה, נעשית לי חירשת פתאום? לא שמעת שאני קורא לך?"

בטוח שלא נעשיתי חירשת, כי שמעתי היטב את קולות השבר שהשמיעו הקמיצה והאמה שלי שכופפו לאחר ונמעכו בכוח זעמו.

"שמעתי, אבל רציתי לגמור את התרגיל."

"רציתי לגמור את התרגיל, רציתי לגמור את התרגיל," חזר אחרי בלעג, "מה זה התירוצים האלה."

קראתי לך, אז לפחות יכולת לענות."

"אבל התכוונתי לענות בעוד רגע."

"לא התכוונת לכלום, אני מכיר אותך. תפסיקי כבר לשגע אותי! תפסיקי כבר למרר לי את החיים!"

תסתלקי מפה. אני לא יכול אתך יותר!"

הכאב לא בושש לבוא, ותוך דקות אחדות תקף אותי במלוא עוצמתו והחל לזחול מהאצבעות לעבר מפרק כף היד. הדמעות לא פיגרו אחריו, וכשעשו דרכן במעלה גרוני לכיוון העיניים - הזעיקו את דינה הכושית שהתייצבה לצדי, ומכאן פעלנו בשני ראשים: היא התחבאה מקופלת בפנינת החדר כחתול פצוע ויללה מכאב, ואני ראיתי את היד שהלכה ותפחה והכחילה במהירות, הבנתי שהפעם זה לא ילך ללא רופא, והתחלתי לחשוב על סיפור שיענה על ציפיותיו של אבי מ"הסבר מתקבל על הדעת".

ככל הנראה הייתי מאוד משכנעת כשדיווחתי בחדר המיון על נפילתי ממיטת התינוקות של אחי, ותיאיתי בפרוטרוט כיצד נתליתי ברגליי על מסגרת המתכת העליונה, עד שנשמטה אחיזתי ונפלתי על ידי. העלמתי את העובדה שמזה זמן זנחתי את תרגילי ההתעמלות, ואפילו חברתי נקודות זכות אצל אבי כשהדגשתי שעשיתי זאת בניגוד לאיסורו המפורש. קצת פחדתי שמא יקלוט הרופא את גובהי, וידע שבתלייה ההפוכה הזו ידיי מגיעות לרצפה, אבל לא הצלחתי להמציא שום סיפור אחר, ולמזלי הוא לא הקדיש מחשבה רבה מדי לפרטים המיותרים ורשם: "תאונה". יצאתי ממנו עם גבס לתפארת, מקצות אצבעותיי שקובעו בכיפוף ועד למרפק, ועם מתנה מאבא שלי, "שירים ופזמונות לילדים" של ביאליק. לא די היה בגבס כדי להשאיר את אמא שלי בבית, אבל לעומת זאת אבי נהג בי בכפפות של משי, וזכיתי לשישה שבועות של שקט. גם בבית הספר היו אלה ימיה של מאיה הטובה, הקשבתי בשיעורים, התנהגתי יפה, ואפילו הצלחתי לכתוב ביד שמאל את כל המבחן בתנ"ך וקיבלתי "טוב מאוד". זה היה מקבץ לגמרי לא רע, אם כי נדיר, של טוב, אבל לא לנצח המשכתי ליהנות מהזכויות שהקנתה לי ידי השבורה.

מיד עם הסרת הגבס חזר אבא שלי לסורו, ודינה הכושית חזרה אליי, פגועה וכועסת משהייתה. היא הלכה והשתלטה על חיינו וכמעט לא הותירה לי מקום. התקפי הזעם והשנאה שלה הלכו ותכפנו, ובהתמודדות בין שתינו הייתה ידי על התחתונה. רציתי להכין שיעורים והיא החביאה לי את הספרים וקרעה את המחברות, רציתי לשמח את אבא שלי ולהכין ארוחת ערב והיא הטיחה את הביצים ברצפה, וכשהמילה "סליחה" עמדה על קצה לשוני היא הפכה אותה לקללה. היא שנאה את הכניעות וההתפלשות שלי לרגליו, והחלה לפגוע גם בי, חרצה שריטות ברגלי, נשכה את אמות ידיי, מרטה את שערי, וכשכלום לא עזר החליטה שעלינו למות.

היינו בנות שש עשרה וחצי ולא היה אכפת לי. אפילו שמחתי שהחליטה לקחת יוזמה ולעשות מעשה, כי לא יכולתי לשאת עוד את הפגיעות שלו ושלה, את חילופי הצרחות והאיומים ביניהם, ובעיקר את הפחד. לא היה לי כוח יותר לעמוד על המשמר ולהקשיב ולפחד להירדם, ולנסות לצפות מה הולך לקרות ומהיכן תיפול עליי הרעה, ממנו או ממנה.

ביקשתי לעזוב את הבית, ללמוד בקיבוץ או בפנימייה, אבל אבא שלי התנגד נחרצות: "רק ילדים ממשפחות הרוסות הולכים למקומות כאלה... מה יגידו עלינו?... מי בכלל יהיה מוכן לסבול מטורפת כמוך חוץ ממני?".

אז פשוט נגמר לי הכוח, וכשדינה הכושית התחילה לתכנן את המוות שלנו לא ניסיתי לעצור בעדה, ואפילו שיתפתי פעולה. לא נתתי דעתי על שי, ומה יקרה לו בלעדי, כי התייאשתי כבר מלנסות להיות טובה.

היום אני מסוגלת להבין ולסלוח לעצמי, ואף להודות שלא תמיד צרפתי אותו אליי להימלטות הדמיונית דרך המרפסת. לפעמים כן, לפעמים הקמתי אותו ממיטתו בחופזה לשמע צעדי אבי, אחזתי בו בזרועותי כאילו הייתי מר עולם לפחות, והצלתי גם אותו. ואז הייתי זוכה בטיפוחות על השכם ואותות גבורה למיניהם בנוסף להורים חדשים. אבל במרבית הלילות השארתי אותו להירצח במיטתו וברחתי לבדי, כי בסופו של דבר צדקו הוריי ובאמת קינאתי בו, ולא רציתי אותו במשפחה החדשה שתהיה לי.

דינה אספה את כל הכדורים שהיו בבית, הורתה לי לכתוב "הכל בגללכם", והרשתה לי ללכת לפעולה בצופים, וכשחזרתי בלענו יחד את כל מה שהיה ברשותנו ושכבנו לישון בציפייה לשלווה, שקרצה לנו מפתה מן העבר השני.

בבוקר, כמו מבעד לעננים כבדים, שמעתי שאגות אימים שהתייחסו לאיזושהי נסיכה עצלנית שאינה מואילה בטובה לקום בזמן. זיהיתי את קולו של אבי מעליי, ולא יכולתי לשאת עיניי אליו, כי משקולות של עשרה טון נחו על עפעפיי.

"אני מתחילה היום רק בשיעור השני", אמרתי, והוא ענה שזו אינה סיבה לרבוץ במיטה והלך. הבנתי שכמות הכדורים שבלענו לא היה בה כדי להמית אותנו סופית, עדיין לא ראיתי בכישלון שנחלנו מורה דרך או סימן כלשהו להמשך. דינה קיללה את עצמה על טיפשותה ואני שמחתי, כי הצלחתי לישון היטב בלילה.

במשך השבועיים הבאים תפקדנו כצוות מתואם היטב. בבקרים הלכתי לבית הספר, ואחר הצהריים דינה אספה עבורנו כדורים. היא הוציאה את כל חסכונוי מן הקופה, הכינה לעצמה רשימת קניות, ועברה איתה מבית מרקחת אחד לשני.

"שלום", פנתה לרוקח, "אמא מבקשת עשרה אקמול, יוד סגול, פלסטר, עשרה א.פ.ה.צה, עשרה לומינל וצמר גפן", קראה כלאחר יד מן הפתק. רק רוקח אחד השתכנע מההצגה שלה ומכר לה לומינל.

השאר אמרו ש'צריך רצפט', ולא נעתרו גם כשהתחננה בקול בוכה: "אבל אמא רשמה לי להביא." בלית ברירה הסתפקנו בעשרה כדורים אמיתיים להתאבדות, וכדי לפצות על איכותם הלא בדיוק מכוונת למטרה של כל השאר, הגדלנו את הכמות לשמונים כדורים מכל המינים והסוגים, בתקווה שהתערובת תהיה קטלנית. הפעם אפילו לא הלכתי לפעולה בצופים כי כבר נפרדתי, ושכבנו לישון.

הכדורים רוקנו לי את הראש וצללתי לתוך שקט מופלא נטול קולות ומראות.

דינה שכבה רדומה לצדי, שערה הארוך פזור על הכר, אגודלה בפיה ונשימותיה קצובות ועמוקות, שלווה ורגועה כתינוקת בטוחה. טובה. אימצתיה אל חזי, הצמדתי את לחיה ללחיי, עצמתי את עיניי, ושתינו נפלנו חבוקות לתוך בור עמוק וחלול, בור חסר תחתית ונפילה שאינה מסתיימת, מאיימת, עמוק עמוק לתוך כלום שחור. ושם, בתוך הבור החשוך, ברווח המדומדם שבין הערות לשינה, הכתה בי ההכרה שאיני מוכנה לוותר על חיי, ולא אאפשר לה להרוג אותנו.

קראתי לאבא שלנו, אבל היינו רחוקות מדי והוא לא שמע.
נצמדתי בידי ורגלי לקירות התלולים, ובשארית כוחותיי זחלתי על ארבע עד שהגעתי למיטתו, ניערתי אותו ואמרתי לו: "יש לך מכתב ממני".

ושוב התעוררתי, הפעם במחלקה פסיכיאטרית אחרי שטיפת קיבה. דינה הכושית רתחה מזעם על שקלקלתי לה את התכניות, וברוב תסכולה מצאה שיטה חדשה להעניש אותי. היא ריתקה אותי למיטה ללא יכולת לזוז, לא הרשתה לי לאכול ולשתות, ואסרה עליי לדבר. בימים הראשונים זה לא הפריע לי ואפילו אהבתי לשכב ככה, בטוחה ומוגנת וחצי מעולפת. דמיינתי את אמא שלי מגיעה ודואגת ומחבקת ומבטיחה שלא תעזוב עוד לעולם, אבל למרות שאבא שלי טלפן וסיפר לה מה שוב עוללה בתה המופרעת, היא לא באה כי לא היה לה זמן. היא לא רצתה לראות אותי. ואז ידעתי לבטח שממש לא אכפת לה ממני, שממש ממש לא משנה לה אם אחיה או אמות, ולא יכולתי לדמיין אותה יותר.

אבל כשהרופאים התחילו להתלחש בדאגה ליד המיטה שלנו, נבהלתי וסיפרתי לדינה הכושית כל מה שידעתי על שוקים חשמליים וזריקות וקשירות למיטה. התיאורים המפורטים שלי היו ציוריים למדיי ועשו את שלהם, והיא הרפתה ממני, לא לפני שהבטחנו זו לזו: היא לא תסגיר את סודותינו ולא תספר לרופאים על ההורים שלנו, ובתמורה אחליץ את שתינו מבית המשוגעים ואתחיל בהכנות מעשיות להסתלקותנו מהבית. היא עמדה במחויבותה ונעלמה מהמחלקה, ואחרי שלושה שבועות של מאיה ממושמת ומשתפת פעולה שוחררנו מבית החולים.

אבא שלנו, שיותר משחשש לשלומנו דאג ל'מה יגידו', הצליח לארגן אישור רפואי שהחליף את המחלקה הפסיכיאטרית בפנימית, ואת הטירוף בדלקת ראות, והטיל סוד נוסף לשק הסודות שלנו, שהלך והתמלא וכבד. נשאתי את השק הזה על גבי כל חיי ובכל שהלכתי, עד כי דבק לגופי כמעטפת עור בלתי חדירה, עד כי הפך חלק ממני ומהתנהלותי בצלו. עד שנון נקב חור זעיר בתחתיתו והוא החל דולף, טיפות זעירות שהפכו לקילוח דק שהלך והתגבר לזרם שוטף. ובניגוד לחוקי הטבע - ככל שהתרוקן הלך והכביד ולחץ והכאיב, ומאסתי בו ונזקקתי לו, וכבר יכולתי כמעט להחדיר ידי בין קפלי, לקרוע אותו מעלי ולהפקידו בידי של נון, אבל טרם העזתי לפשוט את כסותי.

8

להיות בטיפול

"...התחלת הטיפול הייתה מהוססת, ובשיחות הראשונות גיליתי טפח וכיסיתי טפחיים, אך למרות זאת התחלתי לחיות מחדש את הזוועה. עדיין נשארתי מנותקת בחלקי - לא כאבתי ולא בכיתי, אבל מדי יום שלישי חזרתי הביתה מוצפת זכרונות, וחלק מתחושות ילדותי שבו לפקוד אותי במלוא עוצמתם: פחד,

השפלה וחוסר אונים, יחד עם משאלה למצוא שלוה, בטחון ומסתור מתחת לכנפיים סוככות של מישו חזק."

בשבועות הראשונים של הטיפול נון שאל ואני סיפרתי עוד ועוד על האלימות של אבא שלי. שחררתי מונולוגים ארוכים שנקטעו פה ושם רק על ידי שאלה מנחה או מילת נחמה. איכשהו, למרות המבוכה, היה זה נושא בטוח להתחיל בו. לא אמרתי שום דבר רע או מביש על עצמי, להפך - יכולתי להתגאות שלמרות הכל יצאתי נורמלית מהבית ההוא, וזו הייתה נקודת המוצא שלי, כשעוד חשוב היה לי לשמור על כבודי בפניו.

ככל שנקף הזמן הלך ביטחוני בו וגבר. אפשרתי לו להוביל אותי יותר ויותר פנימה אל תוך עצמי, אל חשיפה שלא חוויתי מעולם. עדיין עמדתי על המשמר, וכשהשיחות שינו כיווןן והמוקד עבר מאבא שלי אליי, נעצר שטף הסיפורים, והמשפטים נעשו מגומגמים לי, והמילים מבולבלות, ושתיקות ארוכות עמדו בינינו, ודיאלוגים חשאיים שלי עם עצמי.

בעיקר נזהרתי שלא לחשוף את דינה הכושית ואת יעל, כי באותו זמן כבר קראתי לא מעט ספרות מקצועית, אבל בהחלט לא מספיק כדי להבין בדיוק את התפקיד שמילאו בחיי, ואבחנות מאיימות של מי ששומעת קולות ורואה מראות ריחפו מעלי כענן שחור.

מעולם לא הזכרתי את שמן ולא פירטתי את חלוקת התפקידים בינינו. הידיים המכות, הפה המקלל וגם הדמעות היו שלי. לכן כל כך נבהלתי כששאל על ה"ילדה ההיא".

"את מתארת את הזוועות שעברת בילדותך, ואני רואה מולי אשה בוגרת, מתפקדת, מכילה ואוהבת, ואני שואל את עצמי מה קרה עם הילדה ההיא, ועד כמה היא נוכחת היום בחייך."

"איזו ילדה?" שאלתי.

למי הוא מתכוון? הוא לא הספיק לסיים את המשפט ואני כבר מתקשה לנשום, ובתוך ראשי רעש מחריד של בלונים מתפוצצים, ואצבעות ידיי לוחצות בחוזקה את רקותיי, מנסות להפסיק את ההמולה ולהרגיע את הכאב המתדפק. זה ממש לא הזמן להתקף חרדה.

מה הוא יודע?

"הילדה שהיית, הילדה שספגה את כל האכזריות והרוע, הילדה שידעה לצרוח ולבעוט."

"אה, לזה אתה מתכוון?"

אזעקת שווא והנשימות שלי שוב סדירות והבלונים מרחפים להם בדממה.

"כן, לזה - אליה. אני מנסה לשחזר, ונדמה לי שמעולם לא ראיתי אותך כועסת או מרימה קול על

מישהו או מאבדת את קור רוחך, ואני שואל, לאן היא נעלמה?"

"אני לא יודעת למה אתה מדבר על 'היא'. זו אני. פעם כעסתי כי היו לי סיבות לכעוס, אבל אני כבר לא

שם, נכון?"

"תעני את על השאלה. זה באמת נכון?"

"כן. זה באמת נכון. אני כאן בחיים האלה, ואין לי על מה לכעוס יותר."

"אם כך - הכל טוב, אז מה בכל זאת כל כך רע?"

"לא אמרתי שכל כך רע."

אולי תתחילי לדבר כבר? הוא כאן בשבילך.

"נכון. לא אמרת. אז על מה בעצם אנחנו מדברים כאן?"

מתחיל להימאס לו ממך, ותיכף הוא יקום וילך.

"אני באמת לא יכולה להגיד שרע לי, כי יש לי כל מה שבן אדם צריך כדי להיות מאושר, אבל אני לא.

וזה לא רק שאני לא כועסת, אני פשוט לא מרגישה כלום. אני כאילו רק חיה וזהו."

"אני לא בטוח שאני מבין."

"גם אני לא כל כך מבינה. אני רק יודעת ששום דבר ממה שאני עושה או ממה שקורה לי, לא מזיז לי.

אני לא ממש מרגישה את זה בפנים."

"את יכולה לפרט קצת?"

זהירות, מאיה.

"לפרט? אממ... תראה, אני יודעת שדברים קורים סביבי, אני רואה ושומעת ועושה, אבל הכל עובר

לידי כאילו כלום. כאילו חומה מפרידה ביני לבין העולם, שום דבר לא חודר פנימה, ואני חיה במין כלום

אינסופי. לפעמים אני כל כך מרגישה כלום עד שאני פוחדת שזהו. מישוהו אחר נמצא שם בחוץ ועושה את

הדברים במקומי, ואני הולכת לאיבוד לתמיד. חדלה להתקיים בתוך החלל הזה שבתוכי."

"אני מאוד רוצה להבין את הכלום והחלל שהזכרת."

איך? איך מגלים ומסתירים ביחד?

"זה מסובך, נון, לא יודעת"

"נדמה לי שאת כבר מכירה אותי מספיק טוב. ההחלטה אם לדבר או לא, היא שלך."

שלי ולא שלי, כי לפעמים היה לי ממש קשה לדבר, ולפעמים רציתי רק לשבת בשקט וליהנות

מהביטחון שחשתי מעצם נוכחותו בחדר. אבל כששתיקתי התארכה יתר על המידה, כלומר - מעבר לזמן

שנדרש לו כדי לסיים את טקס הניקוי הקפדני והממושך של משקפיו, וידיו ועיניו נשארו חסרות תעסוקה

ומיקוד, היה אומר: "נו, לא באתי עד לכאן כדי לשבת ולשתוק", או בתרגום מאיה לחסרי חוט שדרה: את

לא בסדר ואני עוזב אותך ומסתלק מכאן.

די היה בכך כדי לחסל לי לגמרי את אפשרות הבחירה.

"אתה בטח מכיר את הנשמות הרומנטיות ש'שומעות את השקט'. נראה לי שזה בערך כמו להרגיש את

ה'אין'. אני ממש יכולה למשש אותו, ואת הריקנות והחלל, ואין לי מלים שיסבירו מה שנוגד כל היגיון

בריא. איך משהו שלא קיים יכול להחוות כמפלצת ענקית ומאיימת, ואיך בכלל נלחמים בדבר כזה שכל

מפלצתיותו בכך שאיננו?"

"איך, מאיה? איך את נלחמת במפלצת הזו?"

"אני כותבת. זו הדרך היחידה שלי להרגיש אמיתית וחיה ומלאה. אני מסתכלת באותיות הכתובות

ואומרת לעצמי שוב ושוב: 'הנה, זו את, אלה האותיות שלך, שיצאו ממך, והרי לך הוכחה שאת קיימת ויש

משהו בתוכך'. כמו נערה מתבגרת המודדת את היקף החזה וכל מילימטר נוסף מגביר את בטחונה בהיותה

אשה, כך כל דף כתוב שלי מכריז 'אני', ו'יש דבר כזה שהוא מאיה', וככל שערמת הניירות הולכת וגבוהה - כך אני מרגישה פחות מאוימת."

ניסיתי להסביר לו. קצת. בכל זאת, לא ידעתי מה יעשה עם הדברים שלי. שמחתי על שהסחתי את דעתי ועל שלא התעכב לשאול מי זה המישהו שם בחוץ.
 "את אומרת שאינך בטוחה שאת קיימת, ושיש דבר כזה שהוא מאיה, ואני מנסה להבין יותר את ההרגשה הזו שלך..."
 "אני יודעת שזה נשמע מופרך לגמרי, ובכל זאת אני מרגישה לא קיימת ובלתי נראית, כאילו אני אוויר."

"ואוויר מתקשר לחלל וריקנות. את יכולה לזרוק אסוציאציות נוספות?"
 "לזרוק אסוציאציות? רגע... יש לי. אמא שלי."
 אין לי מושג מהיכן הופיעה לי פתאום מי שמעולם לא נכחה בטיפול, אבל נון התרווח במקומו, נשען לאחור, ושילב ידיו על כרסו.
 "אהממ..."
 ונראה כמי ששמע את התשובה לשאלת מיליון הדולר.

אף פעם לא חשבתי שלאמא שלי יש משקל כלשהו או השפעה עליי כאדם בוגר. היא הייתה לי דמות רקע עמומה ונטולת כל משמעות. רק בתהליך ארוך ועמוק קלטתי שחוסר הנוכחות, הריחוק והקור שלה, יחד עם היעלמויותיה החוזרות ונשנות, היו יותר הרסניים, אולי, מהאלימות של אבא שלי.
 פעם אמרתי על אמא שלי שהיא נולדה לבד ותמות לבד, אבל לפני זה האשמתני את עצמי בריחוק שלה, ולא היה לי ספק שעשיתי דברים איומים ונוראיים ולכן איני ראוייה לאהבתה ולהתייחסותה.
 יותר מאוחר, הרבה יותר מאוחר, ניסיתי להבין אותה ולמצוא צידוקים להתנהגותה על-ידי מתיחת קו ישר בין המעט שידעתי על ילדותה לבין מה שהפכה להיות בחייה הבוגרים.
 נראה לי שהיה זה בסדנה לפסיכותרפיה של אלכס, כשניסיתי לראשונה לתפוס מרחק ולנתח אותה ניתוח מקצועי.

אלכס היה מרצה שלי באוניברסיטה, ובהמשך הדרך שימש מנחה בעבודת התיזה שלי. אלכס היה גם אחד האבות המדומיינים אותם אימצתי במהלך חיי. במשך כל שנות הלימודים עמד בינינו החיץ הברור שבין מרצה לסטודנטית, אבל ידעתי שהוא מעריך אותי, וזה היה תנאי הקבלה הראשון לתפקיד "אבא שלי". ידעתי גם שאם רק ארצה - יהיה נכון להקשיב לי, אבל אז, ואתו, עדיין לא העזתי לדבר, והשיחות בינינו התנהלו רק בראשי, למעט אותה פעם יחידה בה ניתחתי את אישיותה של אימי כתרגיל תיאורטי בסדנה. כמובן שלא סיפרתי הכל, והסתפקתי במשפט כוללני ביותר על אשה שחיה בעולם משל עצמה, רואה רק את עצמה, וחושבת רק על עצמה. לא פירטתי, כי זה לא היה לעניין באותו תרגיל, וודאי שלא הייתי מוכנה לחלוק את עברי עם שמונה סטודנטים נוספים.

באותה הזדמנות אמרתי שהיא נולדה לבד ותמות לבד. באשר למוות שלה - לא צדקתי והיא מתה הכי ביחד שבן אדם יכול לאחל לעצמו, אבל באשר לתחילת חייה, אני חושבת שיש משהו בניתוח שלי, למרות שהוא נשמע פסיכולוגיה בגרוש.

אמא שלי נולדה בעיירה קטנה ונידחת אי שם ברוסיה הלבנה. המשפחה הקטנה - אם, אב ושתי בנותיהם התאומות - חיה ביער, מבודדת לחלוטין, למעט מספר פועלים שעבדו אתם במנסרה על גדת הנהר עליו השיטו את בולי העץ הענקיים. כשאמי הייתה בת חמש, מתה אחותה התאומה מטיפוס, ולפחות על-פי תפישתה - הוריה הצטערו שלא היא זו שמתה. אימי החלה ללמוד רק כאשר עברה המשפחה לעיר, כשהייתה בת שנים עשרה, אבל היא הייתה היהודיה היחידה בכיתתה ונודתה מהחברה.

זה כל הידוע לי על עברה של אימי, לבד מהעובדה שעלתה בגפה ארצה לפני פרוץ המלחמה, ניסתה לחפש את הוריה עם סיומה, וקיבלה הודעה רשמית מראש העיר על מותם בגטו.

פעם חשבתי שהיא מחביאה בבטן רגשי אשמה על שהשאירה אותם למות שם וניצלה, אבל נראה לי שפשוט רציתי לעשות לי אותה קצת אנושית. היום אני לא מאמינה בכך יותר, כי לו הייתה מסוגלת לחוש משהו - לא הייתה חוזרת על מעשיה, לא הייתה משאירה אותי למות בידיים של בעלה וממלטת את עצמה. אמא שלי אמרה לי פעם שלא לכס יש עיניים של כלב טוב. צריך להכיר אותה כדי להבין, אבל האשה הזאת התייחסה לכלבים יותר מאשר לבני אדם, ולא הכרתי אף בן אדם שהעיניים שלו הצליחו לדבר אליה.

בכל מקרה, הניתוח שעשיתי בסדנה של אלכס היווה בסיס לדיון אקדמי, נטול כל נימה אישית או התייחסות רגשית, בכל מיני קבועות והפרעות נפשיות, שהרי זו הייתה מטרת הקורס. אלא שבסופו של דבר, מכך, בפגישה הבאה של קבוצת הסדנה, היה הקטע עם העיגולים.

"תפתחי קצת את העיגולים..."

עד היום איני יודעת כמה פעמים אמר אלכס את המשפט הזה עד שהגבתי, אבל משהו בתוכי אותה לי שמזה זמן נעוצות בי עיני הנוכחים. היקיצה שלי מתוך עצמי נתקלה בדממה מעיקה, שאי אפשר היה לה להיווצר באותה שנייה קצרה בה נהגו ארבע המילים. גובה קולו באוזניי, ועוצמתו, שימשו אף הם נקודת ציון הכרחית לאחר נחיתת האונס שלי בחדר הסדנה. כבר אז הכרתיו מספיק טוב כדי לדעת שאוקטבה טנורית זו קרובה יותר לקץ הסבלנות שלו מאשר לתחילתה, והנחתי שהייתה זו הפעם השנייה, ואולי אפילו השלישית בה חזר על המשפט.

שאלתי אותו על-כך לא מזמן, כלומר - כמה שנים טובות אחרי שאמר לי לפתוח קצת את העיגולים.

ישבנו בחדר העבודה שלו וניתחנו את תוצאות המחקר עליו עבדתי, שקועים בתוך כורסאות ישנות וכבדות. בעצם, רק אני. אלכס, שהתקרב לשמונים, סבל מכאבי גב ולא הרשה לעצמו להתמכר לרכות הכורסא, ושם חיץ בינו לבניה בדמות מושב עשוי עץ קשיח, השומר, לדבריו, על יציבות עמוד השדרה. זה כל כך אלכס, החיץ הזה של הקשיחות, חשבתי לעצמי, ושאלתי אותו על היום שהוא בסדנה.

הוא לא זכר, אבל בשבילי הייתה זו תחילתו של קשר מופלא, טהור וחף מכל מניע אנוכי, כי כל כולו התרחש בראשי.

"תפתחי קצת את העיגולים," אמר לי באותו יום, וידי האוחזת בעט קפאה במקומה. לא ראיתי, אבל חשתי בנוכחותו מאחוריי. כל כך קרוב היה עד כי ידעתי שאם אשנה את תנוחת גופי הרכון על השולחן ואשען לאחור - אגע בו. לא העזתי לזוז. הצצתי ימינה ושמאלה ככל שהתאפשר לי מבלי להניע את ראשי. מימיני ראיתי את חגי מוכיח אותי במבטו, מזכיר לי כי נטשתי את הדיון באמצע הצגת המקרה שלו. חמקתי ממנו נזופה, מצפה לגילויי אהדה מעברו השני של חצי המעגל בו ישבנו, אבל שם מצאתי את אורנה ורחל עם נטייתן המוכרת לשמוח לאידם של אחרים. צמאות דם נראו לי השתיים, חוגגות מראש את הכיסוח שציפה לי, ואם לא כיסוח אז לפחות ניתוח ציני של אישיותי הדפוקה שגרמה לי להתנתק מכל מה שקרה בחדר, ולשקוע במילוי הדף שלפני בשרבוטי עיגולים מטופשים.

אבל אלכס רק העביר ברכות יד מלטפת על ראשי ולאורך שערי, פסע לאיטו למקומו, סימן לחגי להמשיך ותוך שניות שקעה הקבוצה בדיון סוער כאילו לא קרה כלום. שוב לא הצלחתי להתרכז. מדי פעם הגנבתי את ידי אל עורפי שהמשיך להגיב לרוך שהורעף עליו, ואמרתי לעצמי: מזל שחפפתי שיער בבוקר.

אחרי שנים כה רבות בהן לא הרשיתי לאף אחד להיכנס לחלל שהותיר אחריו טוביה, אפילו לא בדמיוני, מיקם הליטוף האבהי הזה את אלכס במרכזו של עולם הפנטזיות שלי, אבל הוא לא זכר כלום. לא נורא, אמרתי לעצמי, לי יש הזכרונות וההתחלות שלי, ולו יש את שלו.

אלכס, שהיה חשוך ילדים, מעולם לא חלק עמי את חלומותיו וגם אני לא שיתפתי בשלי, אבל הם היו שם תמיד, ובאותה פגישה שלא ידעתי כי תהא האחרונה, הרגשתי אותו זקן, עצוב וכואב. לא עמדתי בכך, רציתי להתקרב אליו ולחבק אותו, ורק אמרתי: "אתה יודע, אלכס, עוברות בי לפעמים מחשבות של כיף, ואני אוהבת להמציא לעצמי סיפורים עם סוף טוב, ויש אחד מיוחד שהולך ככה: במקור הייתי אמורה להיוולד לך ולמוניקה, אבל ההוא שיושב שם למעלה ומארגן הכל התבלבל קצת, טעה בכתובות, הותיר אתכם ללא ילדים וסידר אותי להוריי. אחר-כך הוא מבין שאין די בכך, ואתה תראה שבגלגול הבא הכל יסתדר. בגלגול הבא הוא לא יחזור על אותן טעויות. אתה תראה. אוף, זה טיפשי... אני יודעת."

קלטתי את העזתי וחייכתי במבוכה, ואילו אלכס הביט בי באותו רוך בו ליטף פעם את ראשי ואמר: "זה אולי טיפשי אבל זה נחמד." ואחרי יומיים הוא מת, אבל לא הלכתי ללוויה כי אהבתי אותו יותר מדי, והשארתי אותו בחדר העבודה שיהיה לו מוכר, ושלפתי את לוח העץ מגב הכורסה שיהיה לו רך, ועטפתי אותו בשמיכה המשובצת שיהיה לו חם, ובמילים אוהבות שיהיה לי אבא.

הרגשתי את הדמעות שאבדו לי עומדות לשוב אליי, אבל אמא שלי טלפנה: "שמעת? אלכס נפטר!" לולא הכרתיה יכולתי לחשוב שאכפת לה ממנו, אבל ידעתי שהיא רק בקטע של רכילות ושל להיות בעניינים.

"שמעתי."

טרקתי את הטלפון וחשבתי לעצמי איזו בדיחה היא זו, ושל מי, שאמא שלי הכירה את אלכס, ועוד לִפְנֵי. פתאום זה אפילו הרגיז אותי, כאילו יש לה זכות ראשונים עליו. דווקא היא, ששונאת כל מה שקשור לפסיכולוגיה וטיפולים, שטוענת שהכל שטויות, וזה לא עוזר, ובן אדם צריך לעזור לעצמו, ועוד כל מיני קשקושים כאלה של מי שפוחד ומחפש תירוצים לא להתעמת עם עצמו. אבל זה לא רק הפחד, ידעתי, הדיבורים האלה גם מתאימים לכל החיים שלהם שהם חיים של לבד.

היא מסתובבת לה בחברת כל מיני אינטליגנטים, או לפחות מי שחושבים עצמם כאלה, סובבים מגעילים, והכל בשביל הפוזה. והם נפגשים ומאזינים למוסיקה קלאסית ומנתחים את היצירות. היא מלכת הזיפניות, שבחיים שלה לא שרה, אפילו לא לנכדים, ולא מבינה שמי שלא אוהב מוסיקה אין לו זכות לנתח אותה.

והם קוראים כל מיני פילוסופיות וכל אחד מפגין את חכמתו, ופתאום היא מתעניינת לה בבלשנות, ורצה לספריית האוניברסיטה, ומזמינה ספרים מאנגליה, ואחרי חודש נגמר הבלשנות ויש נושא אחר וכל המרוץ מתחיל מהתחלה.

אלכס ומוניקה נקלעו פעם למפגש כזה וככה אמא שלי הכירה אותם, אבל הם לא הוסיפו לבוא, כי זו לא חברה שמתאימה למי שיש לו עיניים של כלב טוב.

בינתיים גם היא מתה, אבל ממש לא לבד. הסרטן עשה לה את מה שאף פעם לא עשתה לעצמה, ואכל אותה מבפנים. הוא לא נזקק לזמן רב, כי לא היה לה שם כמעט כלום, וכשנותרה שלד עם עור מקומט תלוי עליו, וכבר לא יכלה אפילו לקום מהמיטה, וצריך היה להביא לה סיר, והרופאה דיברה במונחים של ימים עד שתיגמר, ביקשה ממני כדורי שינה.

"אין בעיה," אמרתי לה, "יש לי בבית מספיק כדורים, אבל אני חייבת לדבר עם שי."

לא רציתי להחליט לבד. חששתי שמא היענותי נטולת ההיסוס נובעת משנאתי אותה ומרצוני לראותה קבורה עמוק בתוך האדמה; פחדתי שעשרים ותשעה הקילוגרמים של העליבות והכאבים שהיו מוטלים חסרי אונים במיטה, משמשים רק תירוץ והצדקה והזדמנות להיפטר ממנה.

שי היה פחות טעון ומורכב ברגשותיו כלפיה. הוא ראה בה קורבן של אבא שלנו וריחם עליה, וכשהזדקנה בנה קומה שנייה בביתו, ובה דירה עם כניסה נפרדת למענה. בערוב ימיה חזרה אליו ואל שנת חייו הראשונה. היא אסרה על הילדים שלו להיכנס מבלי לדפוק, המשיכה לאכול אוכל מוכן, המשיכה להיות לבד.

פעם, ברגע נדיר של פתיחות, תיאר שי את אבא שלי מאיים עליו שוב ושוב שיעזוב גם הוא את הבית, ואותו, הילד הקטנטן, אווזו במכנסיו, בוכה ומתחנן שלא ילך. לא הייתי עדה למחזות הללו כי הם התרחשו אחרי שערקתי משדה הקרב, אבל עם כל זיכרון וסיפור אני חוטפת צביטה בנשמה ונדהמת מחדש מיכולותיו השטניות של האיש הזה, שאומנם לא הזיל קצף לבן מהפה או משהו כזה, אבל טירופו חגג.

אז אחי הקטן סידר לו את העולם, כעס עליו וריחם עליה, אפילו אהב אותה. הוא מעולם לא שאל את עצמו איך העזה להימלט ולהפקיר אותנו, וכך חסך לעצמו כאב רב. ירדתי אליו וסיפרתי לו על בקשתה.

"אם זה מה שהיא רוצה," אמר, "ואם אפשר לעזור לה, אז מצדי זה בסדר. בלאו הכי היא כבר גמורה." חיבקתי אותו, כי החלטה כזו אפשר לקבל או ממקום של שנאה או ממקום של אהבה, ונראה לי שממקום של אהבה זה הרבה יותר קשה.

היא בחרה לסיים את חייה ביום חמישי בערב. עלינו אליה עם כדורי שינה שלי ומורפיום של הרופאה. מצאנו אותה בתנוחה הקבועה של ימיה האחרונים, הכר נתמך בקיר, והיא נשענה עליו ספק שוכבת ספק יושבת.

לא היו שם מילים דרמטיות של פרידה, ואפילו אז, כששי ישב על מיטתה וקירב אליה את צלוחית הכדורים ממנה נטלה אחד לאחד והגישה אל פיה, ואני עמדתי והושטתי לה את כוס המים, אפילו אז לא אמרה אף מילה של אמא.

מה הבעיה לשקר?! ואם לא להגיד אני אוהבת אתכם, אז לפחות להגיד אני מצטערת. משהו! היא עומדת לעזוב את העולם הזה, היא חייבת לנו משהו! לי! אבל כלום.

שי ישב לידה וליטף לה את היד ומדי פעם פנה אליה: "אמא, את רוצה עוד משהו?" וכאלה, ואני חשבתי לעצמי שאף פעם, לפחות מאז ימי גן הילדים, לא קראתי לה 'אמא', ורק רציתי שתירדם כבר, ושמיהו בעולם הבא יגמור אתה את החשבונות.

נסעתי הביתה וכשאחי הודיע לי שזהו, היא נפחה את נשמתה, שאלתי את עצמי על איזו נשמה בדיוק הוא מדבר, ומיהרתי לטלפן לשרי.

"הרגתי את אמא שלי! את שומעת אותי? הרגתי את אמא שלי!"

הרגשתי שהוצאתי לפועל את הנקמה האולטימטיבית וחשתי הקלה וסיפוק, אבל לא לאורך זמן. מהר מאוד עמדתי על הפער שבין למלא את בקשתה ולעזור לה להיגאל מייסוריה ולחסוך ממנה את ההשפלה שבחוסר האונים, ובין לנעוץ בה סכין ולחתוך אותה לגזרים.

קלטתי שלמרבה האירוניה עזרתי לה למות בדיוק באופן בו אני חולמת על המוות כשרע לי, אבל אף אחד לא מוכן להיות אתי ולקחת חלק בהפיכת הפנטזיה שלי למציאות.

וכשקברנו אותה כאב לי כי לא כאב לי. חשבתי על כל מה שצריך להיכנס לתוך הנשמה במשך החיים כדי שיהפוך עם פרידה לעצב. חשבתי לעצמי שאכפתיות ודאגה ואהבה ממלאים את האדם בחום, וכשאדיו נתקלים בכפור של המוות הם הופכים לדמעות. אבל אם כל מה שנכנס פנימה הוא קור, התוצאה היא מפגש עקר של מוות במוות.

כשמתה, כבר ידעתי בדיוק היכן למקם אותה על הסקאלה של הרגשות שלי, הידיעה הזו החלה לנבט בטיפולי, ורק אז קלטתי לאשורו את עוצמת משקלה הסגולי ומידת השפעתה על חיי.

"אני לא יודעת מה יותר גרוע," אמרתי לנזן, "בשבילו הייתי משהו. משהו רע, ומאיים, משהו שצריך לשבור ואולי אף לחסל, אבל הוא לפחות עשה את הנוכחות שלי מורגשת ומשפיעה. בשבילה לא הייתי קיימת כלל, היא אף פעם לא הייתה שם בשבילי, היא לא ראתה אותי. ועכשיו כשאני חושבת עליהם, נראה לי כאילו ממנו קיבלתי את הפחד והשנאה והרוע, וממנה את התחושה העוד יותר נוראה הזאת, של המוות שבתוכי.

כל הדיבורים האלה על אמא שלי נכנסו לי גם לתוך השינה, והיא הופיעה לי בחלום, מבקשת ממני לתקן לה מרזב שבור במרפסת המטבח, מגישה לי אוכל קפוא, ואני מרימה עליה סכין ומתעוררת. בעבודה על החלום, כשדמיינתי את סיומו, ראיתי את עצמי נועצת בה את הסכין שוב ושוב, מבתרת את גופה לחתיכות. הדם פורץ, ואני זוחלת לי בין חלקי גופתה הפזורים סביבי, ולוגמת בשקיקה מנחלי דמה השוצפים. רק כשחשתי בחום שנבע ממנה, מבותרת ככה, הבנתי שהחלום אינו על שנאה בלבד, אלא גם על צמאוני לחום שלה.

"אני כל כך עייפה..."

היה לי קשה עם כל הרגשות האלה, ורציתי לאמא.

"אז תנחתי קצת, עבדת קשה היום."

ניסיתי לזהות נימה של ציניות, או הסבר מלומד על התנגדות ובריחה, אבל מצאתי רק אבא טוב בקולו. מישוהו פקד, ומיליון שומרי הקבע הקטנטנים הרפו אחיזתם בשרירי גופי, ושקעתי חסרת משקל לתוך ענן לבן המשייט לאיטו במרחבי שמים כחולים, עטופה, מעורסלת.

"מאיה?"

לא רוצה לחזור,

"הי, מאיה, איפה את?"

אבל חייבת.

"מרחפת."

"שמתי לב שאת לא כאן. איפה ריחפת?"

"סתם אחת מהפנטזיות שלי."

"והיא?"

אני מותשת מכדי להמציא משהו מביך פחות.

"באמת סתם כזה, שאני תינוקת מכורבלת בידים של מישוהו גדול וחזק."

שיצחק ממני, מה אכפת לי?

"זה מה שאת רוצה?"

"כן."

"אז בואי הנה," אמר בקול הכי חם ששמעתי בחיים שלי, והושיט את ידיו.

מאז הפעם הראשונה בה נפגשנו היו לנו מקומות ישיבה קבועים: נון ישב בקצה הספה קרוב לקיר, ואני מולו, בכסאי שמעבר לשולחן הנמוך. כשאמר לי "אז בואי הנה", קמתי ממקומי, עקפתי את השולחן, התיישבתי לצדו, הנחתי ראשי על ברכיו ועצמתי עיניי.

כל ההורים הדמיוניים שאגרתי במהלך חיי קרבו ובאו מכל עבר והתנקזו לתוך רגע קסום של כמיהה ממומשת.

והם ליטפו את שערי בקצב שירי ערש ונענועי עריסה, ואגודלי כמו מצאה מאליה את דרכה אל פי. לשבריר שנייה עוד הייתי בחוץ עם הבושה והמבוכה ומיהרתי להסיט את ידי, אבל נון אחז בה וכיוונה חזרה אל פי.

"זה בסדר", הרגיע, "תעשי מה שבא לך."

התחפרתי עמוק בתוך הרחם שאספה אותי, וחשתי את גלי נשימותיו בכרסו הרכה שתמכה את עורפי, עד שהרפיתי מאחיזתי. נון לא הבחין בחילופי המשמרות ובקושי שמעתי מבחוץ ומרחוק ומעל לראשי:

"זהו, נגמר לנו הזמן היום."

"אוקיי", מישחי ענתה לו.

היא קצרת רוח, שמחה שנגמר הזמן.

"מספיק אוקיי בשביל להתחיל את יום העבודה?"

והיא כבר עומדת על רגליה, חזקה ובטוחה בעצמה.

"מספיק. אין לך מה לדאוג, אתה יכול ללכת. באמת."

"טוב, אז נמשיך בשבוע הבא. אני זז, ביי."

נון זז, אבל נשאר אתי כל השבוע. התסריטים התחלפו לי מיום ליום, לפעמים משעה לשעה, שכבתי חולה בבית, והייתי מאושפזת, והתעלפתי באמצע הרחוב, ומצאתי את עצמי במקום לא מוכר, ותמיד נון הגיע וטיפל בי ושמר עליי. שמעתי את קולו ופסיעותיו, וידעתי ששום רע לא יקרה לי.

"דיברת בשבוע שעבר על פנטזיות של להיות תינוקת."

דיברתי, הייתי, אני עדיין.

"נכון."

הכל בגלל החלום על אמא שלי.

"ומה את עושה עם הפנטזיות האלה?"

"אני נכנסת למיטה, מתקפלת, מושכת את השמיכה מעל לראש וזהו. יש לי שקט וחושך."

"מה קורה שם מתחת לשמיכה, מאיה, שכל כך מושך אותך?"

"זהו, שלא קורה. זה מה שמושך, כי אף אחד לא יכול להיכנס לשם, אתה מבין?"

"אני מבין שזה מקום רק שלך, ומה זה בשבילך מקום רק שלך?"

"בשבילי? אמם... זה מקום מוגן ובטוח. ורק אני קובעת מה יקרה בו."

"את מדברת על ביטחון, ויותר מזה - על תחושת שליטה ובחירה."

ואני אהובה ומעורסלת.

"נכון, ולכן לא בא לי לצאת משם בכלל."

ואני ממוגנטת לשם וכמעט לא יוצאת.

"ובכל זאת את יוצאת ומתפקדת..."

זו לא אני! איך אתה לא רואה?

בא לי להשליך הכל ולצרוח די, והכל התחזות, ושכל העולם ילך לעזאזל.

"זה לא כל כך פשוט. זה לא בדיוק ככה. זה ממש כאילו שיש עוד מאיה שעושה בשבילי הכל, ואני

תקועה שם במיטה עם הפנטזיות."

"את יכולה להרחיב?"

יכולתי להרחיב, אבל זה אומר שהייתי צריכה לספר לו על יעל, ואולי גם על דינה הכושית, ולא הייתי מוכנה להסתכן בשלב שהוא באשפוז כפוי, או לחילופין - בפיטורים ממקום עבודתי. במבט לאחור אני גם חושבת שעדיין לא הייתי בשלה דיי כדי להיפרד מנוכחותה של מי שליוותה אותי בחלק הארי של חיי, ומילאה את מקומי בנאמנות בשעות ההיעלמות שלי.

כאילו ידעתי בתוך תוכי כי ברגע שאחלוק עם מישהו את סיפור היותה - הכל ישתנה.

דינה הכושית נעלמה לי ביום בריחתנו מהתופת. היא, שנולדה כדי לספוג את מררת טירופו של אבי, לקחה פסק זמן ארוך משנסתיים תפקידה, הותירה אותי מאיה אחת לבדי בעולם לא לי, וחזרה אליי רק כשנזן גילה את פרצופו האמיתי.

במנוסתי, השארתי מאחוריי את מבצר האמת היחידה שידעתי מעודי, והשלתי מעליי את מעטה הנאצות שהגדיר אותי מאז ומעולם.

החיים בחוץ היו זרים לי, והכלים שעמדו לרשותי לא היטיבו לשרתני במציאות חיי החדשה. המשכתי לחיות במלחמה בלתי פוסקת, שיכורה מהשינוי הפתאומי, אבודה ונטולת כישורים ומיומנויות. החופש היה לי לבית כלא מגודר במבחני קבלה והתאמה מתמשכים, סוהרים חיצוניים ופנימיים כפו עליי חוקי משחק שונים מאלה שהכרתי, הכל היה חדש לי ומתיש, וכל הצלחה העלתה את רף דרישותי מעצמי גבוה יותר. הרגשתי נזילה ובלתי מוגדרת והצטרכתי להמציא את עצמי כל יום מחדש עד שכשלו כוחותיי, וחזרתי ונפלתי טרף למוכר.

ליל הניאופים עם טוביה החזיר אותי למשבצת היחידה בה חשתי עצמי מזוהה ושייכת, ואחרי חודשים של תעייה סהרורית במחוזות זרים, שבתי לפגוש את עצמי המוכרת, הזונה והשקרנית. מכאן ואילך חדלתי מנסיונותיי לקחת חלק בחיים, והכנסתי את יעל תאומתי לחלל שהותירה בי דינה הכושית עם הסתלקותה. בתו של טוביה מעולם לא עזבה פיזית את בית הוריה, אבל כשברחתי ממנו ושבתי להשתבלל בתוך עצמי, היא באה להיות אתי, ושימשה אשת הקשר שלי עם החוץ. היא היטיבה להתמצא בעולם הזה, והתנהלה לצדי בטוחה ומלאה שמחת חיים, הציגה עצמה כמאיה וחייה את חיי.

המשחק הפך למציאות, והמציאות - לאמת הוויית. לפעמים נשארתי במיטה וראיתי אותה מבשלת, מנקה, מטפלת בילדים ויוצאת לעבודה. לפעמים לא ראיתי כלום.

זרעי משחק-הכאילו ששתל בי אבי הצמיחו עץ לתפארה, שורשיו המפותלים המשיכו לינוק מהדשן הרעיל שפיזר והספיג באדמתי, והענף החדש טיפס ועלה וגדל והשתרג לצמרת מצילה, סוככת ומגינה.

ושוב חזרתי להיות היא ואני.

"תראה, זה כאילו שיש מאיה של בחוץ ומאיה של בפנים ואין שום קשר ביניהן. אתה מסתכל עליי ונדמה לך שאתה רואה אותי ומכיר אותי, אבל אני בכלל לא מה שאתה חושב."

"מה לדעתך אני חושב?"

"מה שכולם חושבים עליי, שאני נהדרת, שאני חכמה וטובה."

"ומה את חושבת?"

"אני לא חושבת. אני יודעת. מה שאתה רואה, וכל העולם, זו לא אני האמיתית אלא משהו חיצוני. אני סתם יצור עלוב ומתועב ומטומטם. אני מנסה להיות בסדר ולהצדיק את קיומי, אבל בסוף זה עובד נגדי, וככל שמחמיאים לי יותר, אני מרגישה רע יותר, כי אני יודעת שלא מגיע לי."

"רק רגע, אני רוצה להבין. כשאני, למשל, נותן לך משוב על העבודה שלך, כשאמרתי לך שעשית עבודה מעולה עם נורית, איך הרגשת עם זה?"

"את האמת? כמו נוכלת שמצליחה לעבוד על כולם. אפילו עליך. בא לי להגיד לך שאתה לא יודע כלום ואין לך מושג מי היא מאיה האמיתית."

"אז הנה אמרת, ואני שמח. את רוצה לדבר על מאיה האמיתית?"

אני רוצה לגלות לו אותי.

"לא יודעת, זה מסובך ומביך."

"תנסי."

זה יהיה הסוף שלי.

"קשה לי להסביר לך, כי אלה כל מיני הרגשות שאני לא יכולה להתאים להן מלים."

"לא יכולה או לא רוצה? את יודעת שאם תחליטי שאת רוצה, תמצאי את המלים המתאימות."

יודעת.

"אני מספרת לך יותר ויותר על עצמי, דברים לא מחמיאים במיוחד, וזה מפחיד אותי. בסוף תחליט שאני יותר מדי מופרעת, ותדווח עליי לפיקוח בירושלים."

"ראשית, את לא מופרעת, ושנית, את יודעת שאני לא מדבר עליך עם אף אחד, ומה שנאמר כאן בארבע עיניים לא יוצא מהחדר הזה."

הוא הישיר מבטו אליי וכל כך רציתי להאמין לו עד שנרגעתי.

רק מאוחר יותר, כשהקשר בינינו איים לחסל אותי סופית, שב הפחד וחזר במלוא עוצמתו. אבל אז כבר היה מאוחר מדי כי הסרתי את הכיסוי, ונותרתי מעורטלת וחשופה ונתונה לחלוטין בידיו.

"זה קשה, נון. ממש קשה, אבל תראה, כאילו... כשאני פוחדת מדי או לא בטוחה במקומי בעולם, אני נכנסת לפינה שלי, וכשאני בפנים - שום דבר לא יכול לפגוע בי, לא פיזית ולא נפשית. לפעמים אפילו לא ברור לי ממה בדיוק ברחתי, ואני מוצאת את עצמי שם, בתוך הביטחון הזה, ללא יכולת לצאת, ואז מאיה החיצונית והבטוחה בעצמה תופסת פיקוד, מדברת עם אנשים ומתפקדת - עושה בשבילי את העבודה."

"מאיה החיצונית", כינתייה בקול ולאוזניו, כי זה נשמע לי פחות מסגיר מ"יעל", אבל בכל זאת נבהלתי מעצמי.

"את מדברת על איזושהי חלוקה. מתי זה התחיל? ממתי את זוכרת את זה?"

הוא המשיך והיקשה, ושאלותיו היו במקומן - מפתות להסגיר את הקטעים המביכים, אבל לא העזתי להפגישו עם מלאכיות השרת שלי. בטרם הבנתי לאשורו את התפקיד המכריע והבריא שמילאו השתיים במלחמת ההישרדות שלי, ומנקודת מבטה של ההדיוטית המצויה, נראה לי הסיפור כולו יותר מדי חולני, ופחדתי. מה עוד שבשלב ההוא של הטיפול לא יכולתי, גם לו רציתי, להשיב באופן מדויק על השאלה "מתי זה התחיל", כי שנות חיי הראשונות עדיין היו חתומות בפני. בכל זאת, למרות המבוכה והחששות והזיכרון החסר, לא הצלחתי לעצור בעצמי, והאפשרות הקורצת כל כך לפתוח את סגור ליבי שחררה במקצת את הרסן.

"ממתי לא? מאז שאני זוכרת את עצמי אני לא לבד. יש מאיה האמיתית של בפנים ויש מישהי בחוץ. ותאמין לי, אין לי אפילו מושג איך זה לחיות אחרת. אני לא יודעת מה ואיך היה בשנים החסרות, איך התנהלו חיי ואיזו מין ילדה הייתי, אני ממש לא יודעת. אבל אני זוכרת בבירור כיצד נעלמתי מהשטח כשהשתולל ואיים להרוג אותי בפעם הראשונה - או לפחות במה שזכור לי כפעם הראשונה.

"ניסיתי להתחבא ממנו, אבל לא הצלחתי, התקפלתי לגמרי ושמתי את הידיים על הראש, ואת הראש בין הברכיים, ופתאום עטפו אותי מין קולות רכים כאלה, אוהבים ומלטפים - ניגוד מוחלט לצרחותיו ההיסטריות של אבי. זה היה גדול. פשוט גדול. הצצתי וראיתי אותו חובט ומצליף במישהי, ולא הרגשתי כלום. הפסקתי לצעוק, וגם הדמעות חדלו, וצפיתי בסרט על ילדה בת תשע שאביה מכה אותה.

"בזיכרון שלי, על חלקיו החסרים, הייתה זו הפעם הראשונה, ומאז - כל פעם ששב והכה אותי, חזר הנס על עצמו. הייתי חזקה ממנו. ראיתי אותו מתרגז ומתעצבן, מאדים מכעס וממשיך להצליף ולהכות, אבל לא הרגשתי כלום. הבטתי בעיניים אדישות בחמתו הגואה כשלא הצליח להביאני לידי בכי, ולעיתים אף העזתי וחייכתי אל מול כעסו שהלך וגבר עם כל חיוך. לא הבנתי בדיוק מה קורה ולפעמים נדמה היה לי שאני חולמת, אבל הסימנים שעל גופי היו אמיתיים ולא הותירו מקום לספקות."

"תישארי עם הזיכרון הזה של המכות. תעצמי עיניים, את ילדה בת תשע, עשר, ואבא שלך מכה אותך. מה בדיוק קורה שם?"

אני נשארת, והכל חי כל כך. אבא שלי נאנח ונאנק, והקולות מוכרים, נוראיים, נהמות חייתיות. ובבת אחת בא שקט.

התפרקות.

רגע השיא ולאחריו דממה.

אני מתקשה לבטא בקול רם את מה שבא לי לראש, אבל אני חייבת. גם אם אמות מבושה.
 "זה ממש... זה מזכיר לי... זה בדיוק כמו ביחסי מין. אתה מבין את מה שאני אומרת לך? זה בדיוק
 אותם קולות, נהמות הולכות ומתגברות כמו... לקראת, נו, אתה יודע... ואחר-כך פתאום שקט כזה."

רע לי. מגעיל לי. אני כבר לא מבינה כלום.

הפלצות אחזה בי, ופחדתי שאני הולכת להקיא. פקחתי את עיניי - לא יכולתי להמשיך ולהישאר בתוך
 התמונה הזאת - וראיתי את נון מולי. רציתי שידאג לי, והוא עשה זאת בדרכו, דיבר אליי בטון רגוע
 ושקט, בוטח בעצמו, תומך וחם. זכרתי דברים שלמדתי, ואולי נשמעתי קצת צינית כשאמרתי: "הקשר
 המפורסם בין מין ותוקפנות". ציניות כעושה. ציניות שאולי תעזור לי להשתחרר ממוראות השעה
 האחרונה. אבל שום דבר לא עזר. הקולות המשיכו להדהד במוחי גם אחרי שחזרתי הביתה, נוראיים יותר
 מרגע לרגע. והכל התערבב לי בראש, בלונים מתפוצצים בתוכו, ואטומים מסתובבים, רודפים אחרי
 מתחת לשמיכה ואני כלואה בתוכם, מסתחררת אתם, לא מסוגלת להימלט.
 אני חושבת שגם נון עשה את הקשר הזה שבין מין ותוקפנות, אבל לא המיניות של אבא שלי עניינה
 אותו.

"...מנקודה זו ואילך מיקד נון את הטיפול בנשיות שלי, בזוגיות, ובתפקוד המיני, ובהמשך ייסרתי את עצמי
 לא מעט על שפתחתי בפניו את הדלת ואפשרתי לו גישה למחוזות המעוותים שלי."

תמיד ידעתי שאני חריגה בקטע הזה של מיניות. חברותיי פינטזו על גברים סקסיים, או חילקו צל"שים
 לשחקנים חתיכים שיכול היה להיות כיף לא נורמלי לעשות אתם כל מיני דברים, ואני חלמתי לי על
 דמויות אבהיות עם נשמה טובה, כמו איזה סיפויין' מבוגר ושמן ומקריח מ-NYPD. אף פעם לא עשיתי
 מזה סיפור כי כך הכרתי את עצמי מאז ומעולם, אבל ברגע שהדברים עלו בטיפול, נון עטה עליהם כמוצא
 שלל רב, ולא הרפה.

"למה את לובשת תמיד רק ג'ינס? מדוע את נבהלת כל כך ממחמאות שנוגעות לנשיות שלך? ואיך זה
 שאין לך בכלל פנטזיות מיניות?"

והוא בקושי האמין שאילן היה הגבר היחידי בחיי.

"מה אתה מתפלא? עוד לא שמעת על אנשים שאינם בוגדים?"

"אני לא חושב שזה קשור לנאמנות או בגידה, כי אם לעכבות המיניות שלך."

"אין לי שום עכבות מיניות, ואתה טועה לגמרי," התרגזתי, "פשוט, לא רוצה להיות כמו אמא שלי וזה
 הכל. אוקיי? זה כל הסיפור ואל תעשה מזה עניין."

נון לא השתכנע מההסברים שלי ולא ירד מהנושא. שבוע אחרי שבוע, שיחה אחרי שיחה שב וניסה לפצח את חידת המיניות שלי.

"את בורחת. את לא מוכנה להתמודד עם הנושא. אני מספיק מנוסה בשביל לעשות את ההבחנה בין תירוצים ובין האמת שמסתרת מאחריהם. אם את רוצה להשיג משהו מהשיחות האלה, אז קדימה!"
"אוקיי. אוקיי. אני שונאת מין!!! אני שונאת!!! טוב לך עכשיו?"

שניות ארוכות של דממה ושנינו לא מוציאים הגה, כאילו מבקשים לתת למלים די זמן לסיים את ריחופן בחלל החדר, ולמצוא את מקומן בי, בו.

"איך את מרגישה עכשיו?"

"לא יודעת."

"בכל זאת?"

"מה בכל זאת? לא יודעת. מבולבלת. אוקיי? לא יודעת מאיפה זה בא לי!"

"את נשמעת כועסת."

אולי. לא מצליחה להחביא את עצמי.

"מה אתה מסתכל עלי ככה?"

"איך ככה?"

"ככה, כאילו שאני איזו פריקית עלובה בעלת מום."

"זה מה שאת מרגישה עכשיו?"

"לא יודעת מה אני מרגישה. אני עייפה. לא רוצה לדבר על זה יותר."

"זה בסדר. את לא חייבת להמשיך עכשיו אם קשה לך. איך שאת בוחרת."

רציתי להתחבא לו בתוך הידיים, להתכרבל ולאיד את ההכרה החדשה, אבל לא העזתי לבקש. הייתי נבוכה מדי, בטוחה שמאחורי העיניים והקול שלא השתנו הוא מזלזל בי, ולועג, וטופח לעצמו "ידעתי" על השכם.

"אני רוצה לחשוב על זה קצת. אני חייבת לעכל את מה שקרה כאן."

"אין בעיה. אפשר לסיים עכשיו. נמשיך בשבוע הבא."

בניגוד למצופה, השבוע הבא הגיע, ואפילו די מהר, ואחרי ימים ולילות ארוכים במהלכם גייסתי את כל כינויי הגנאי כדי לרדת על עצמי ועל הנשיות שלי, הרגשתי צורך עז להראות יפה.

לבשתי את הג'ינס של שבת, בהירים כאלה, כמעט לבנים, שעברו אליי מעידו אחרי שגדל מהם, והחלפתי את הטישרט בחולצת בד עם כפתורים. אספתי את השיער גבוה על ראשי, אבל מהמראה ניבטה אליי דמות נזירית בצווארון סיני כמעט חונק, וגיחכה: "לא צריך להיות חכם גדול כדי להבחין בסמליות. כמה שלא תנסי, את חונקת את הנשיות שלך".

התקשיתי להביט בעיניו של נון, אבל הוא לא נראה שופט או מבקר. הוא רצה לשמוע.

"אמרת שאת שונאת מין והייתי רוצה להבין יותר מה את מרגישה, מה קורה לך בפנים שמעורר את השנאה?"

"לא יודעת בדיוק. אני רק מרגישה שכל פעם שאילן נוגע בי, בא לי לצרוח: 'לא רוצה'."

"ו...?"

"מה ו...?"

"בא לך לצרוח, ומה את עושה?"

"כלום."

נון מסתכל. שותק. מחכה.

אני רוצה לדבר. אני רוצה למות. אני שונאת את עצמי.

הוא מתחיל לאבד סבלנות.

"אני לא אומרת כלום, אני נשואה, לא? ואילן כזה טוב אליי, מה אגיד לו?"

"אני מבין. הוא טוב אליך ואת טובה אליו בחזרה."

"אתה לועג לי עכשיו."

"אני לא לועג, אני רק חוזר במילים אחרות על מה שאמרת."

"זה נשמע רע, אני יודעת, אבל זה לא כל כך נורא. זה מחיר לא כבד במיוחד כדי לשמור על השקט."

"אני רוצה להיות בטוח שאני מבין נכון. את לא רוצה לשכב עם אילן, אבל לא אומרת לו כלום ושוכבת

אתו כדי לשמור על השקט? למה את מתכוונת, איזה שקט זה נותן לך?"

איזה שקט הוא שואל. שקט של לא לריב, שקט של לא לראות את הפרצוף הכועס שלו, שקט של לא

לשמוע את האשמותיו האילמות ושל לא לעבור את ימי הברוגז הארוכים.

"תעזוב. זה באמת לא סיפור. הוא בסך הכל גבר נורמלי עם רצונות נורמליים. הוא לא צריך לסבול רק

מכיוון שאני דפוקה."

אילן ידע מאיזו משפחה באתי ולא היה חייב להתחתן אתי, ודאי לא אחרי שסיפרתי לו על טוביה. ואילו

אני, כפוית טובה, נתליתי בעקרונות מוסריים, שמזמן אבד עליהם הקלח, כדי להרחיקו ממיטתי. "רק אחרי

החתונה", התעקשתי. אני, שאף פעם לא הייתי בתולה.

"את מתייחסת לעצמך כאל דפוקה..."

לו אילן היה מרשה לעצמו לקלוט את הסימנים, היה מבין כבר בליל החתונה שעשה מקח טעות.

"אתה רוצה להגיד שאני לא? אתה מכיר כלה נורמלית שעוצרת את המונית בדרך מאולם החתונות

למלון, בתרוץ מפוקפק של רעב פתאומי? אז הנה לך, זו אני!"

דוחת הקץ מתיישבת בחצות לילה במסעדת דרכים, ביזה האחת תיק עם כתונת לילה וחלוק בורוד

מזעזע ועיטורי מלמלה, בשנייה כריך, ולידה בעלה עם סבלנות שעומדת לפקוע וידיים ריקות. אוסף של

ידיים, אשר שעה מאוחר יותר כבר נגעו ומיששו ופלשו והעלו אותי לתקרה, ולמחרת בבוקר קיבלתי את המחזור, שבועיים לפני הזמן.

בלגן ומבוכה, אבל לילות אחדים של התנזרות כפויה שלא באשמתי, נרשמו כהישג לא מבוטל שהגוף שלי ארגן לי.

"אמרת קודם שזה לא סיפור, אבל אני מרגיש שאת מלאה בפנים, והתחלת כבר לדבר, אז בואי נשאר עם זה עוד קצת."

"אני לא יודעת מה עוד אתה רוצה שאגיד לך. לפעמים יש מוטציות כאלה, מעוותות, וזה מה שאני. לא יכולה לסבול כשהוא נוגע בי - זה מגעיל אותי ומפחיד לי."

"את יכולה לאתר מתי באה לך ההרגשה של גועל ופחד? באיזה שלב של המגע?"

"אממ... בלפני שלב בכלל. ברגע שהוא מתקרב אליי אני כבר מתכווצת. אני רואה את העיניים שלו ויודעת לאן זה יוביל."

"מתכווצת? אני מרגיש שזו מילה שאומרת לך המון."

"הרבה יותר מהמון."

"אני מקשיב."

נון מקשיב, ו"הרבה יותר מהמון" זה משפט שמבקש פירוט, אבל היי, מאיה, תיזהרי.

"מתכווצת בשבילי זה לא משהו פיזי. זה לא שאני נעשית אליס או מקפלת את הגוף. זו הרגשה כאילו שאני מכווצת את הנשמה שלי, את ההרגשה - אתה מבין?"

"אני משתדל להבין, אבל לא בטוח שאני מצליח. נראה לי שאת עושה איזושהי הפרדה בין הגוף לנשמה, להרגשה."

"לא חשבתי על זה במלים שלך, אבל אתה צודק. כי בעצם זה בדיוק מה שקורה. הגוף שלי נשאר שם, עם אילן, ועושה כל מה שאילן מצפה ממנו, אבל הנשמה כאילו מתכווצת לגמרי, מפסיקה להיות עד שזה נגמר."

"מה שאת אומרת, אם אני מבין נכון, זה שהגוף שלך עושה והנשמה שלך לא מרגישה?"

"משהו כזה."

"את רוצה לתאר את זה באופן מדויק יותר?"

"לא. זה מספיק טוב ככה. לא יכולה יותר מזה."

דווקא הפעם נון לא אומר: את יכולה אבל את לא רוצה. דווקא הפעם, כשאני יודעת שהוא צודק.

"את רוצה לשבת קצת לידי?"

כן, אני רוצה. אני רוצה חיבוק טוב. ואני מקולקלת ובלתי ראויה, ואומרת: "לא עכשיו."

"זה בסדר. אני חושב שיש לנו הרבה על מה לדבר, אבל נגמר לנו הזמן היום."

"אין בעיה, בלאו הכי אין לי כוח עכשיו. אני צריכה קצת זמן עם עצמי, צריכה לחשוב."

היה לי שבוע של זמן עם עצמי, וחשבתי, אבל רק נעשיתי מבולבלת יותר ויותר.
 "והיום כשאת אומרת שהכל מבולבל לך, אילו מחשבות עוברות לך בראש?"
 "אילו מחשבות? לא יודעת. שאני פסיכית? פגומה? דפוקה? לא יודעת. מין אמור להיות כף, לא?
 ובשבילי זה סיט אחד גדול. לא יכולה!!!"
 "אני רואה כמה זה קשה לך, אבל זה הפתרון שלך? להגיד שאת דפוקה?"
 "עובדה. אתה רוצה הוכחה? אני נשואה כבר מאה שנים בערך, ואילן בחיים לא ראה אותי עירומה. אף
 פעם! זה לא מעוות לגמרי?"
 "אני לא מבין, את לא מתכוונת לספר לי שאתם שוכבים לבושים!"
 "אני לא, והלעג שלך ממש לא במקום עכשיו."

"...השיחות האלה היו מביכות במיוחד, אבל לאחר שנה וחצי של חשיפת החולשות והמופרעויות שלי,
 ומשנוכחתי לדעת שאני נשארת בחיים למרות הכל, ודבר ממה שאמרתי לא השפיע לרעה על יחסו של נון
 אלי, הפסקתי לשים מעצורים לעצמי..."

"נראה לך שאני לועג לך? אולי זו רק הרגשה שלך שאת משליכה עליי?"
 "אוקיי, אני לועגת לעצמי ואתה רק רוצה להבין, נכון? אתה רוצה שאסביר לך, שאתאר לך מה
 קורה?"
 "אם את רוצה."

"זה פשוט מאוד. תמיד כשאנחנו יחד, במיטה אני מתכוונת, אני מכבה את האור, ואם במקרה אילן לידי
 כשאני צריכה להתלבש או להתפשט, אני יושבת בקצה המיטה, בגבי אליו, והוא לא יכול לראות כלום.
 אני כבר מתורגלת וזה ממש לא מסובך, וכשהוא מתפשט, אני צריכה להחליט מה ייראה יותר שפוי -
 להסב את הראש או לכבות את האור, כאילו שיש בי משהו שפוי בכלל. ועכשיו בטח טוב תהיה מטפל
 נחמד ותגיד שאני לא פסיכית."
 "את רוצה שאתן לך חותמת של פסיכית, אבל זה לא מה שאנחנו עושים כאן. יותר חשוב מה את
 מרגישה ומאיפה בא לך הפחד הזה."

אני חושבת שכאן כבר התחיל נון לקשר בין כל מיני דברים, אבל אני נותרתי עיוורת, ושבוע אחר
 שבוע ניסיתי לשכנע אותו שאני פגומה מיסודי.
 "את מתעקשת ומתחפרת לך בעמדה הזו, ואינך מוכנה לזוז."
 "עכשיו אתה כועס. חבל שבכלל התחלתי עם הנושא הזה."
 "אני לא כועס, מאיה. אני רוצה לעזור לך לגדול ולהיות אשה, ולקחת בשתי ידיים את מה שהחיים
 נותנים לך, אבל לא תוכלי להגיע לזה מבלי לגעת בכל מה שיושב לך בפנים."

"די, נון. תעשה לי טובה, תרד מהנושא. לא רוצה לגדול ולא רוצה להיות אשה. ככה אני וזה לא מפריע לי!"

כבר ממש ממש כעסתי, כי אי שם בתוכי חשתי שהוא מוביל אותי לשדה מוקשים.

ואז זרק נון לחלל החדר את המשפט שעשה לי בלגן שלם בכל הסדר שהיה לי בראש.
 "אני חושב שמספיק עם המשחקים. הגיע הזמן שתפסיקי לברוח מעצמך וממני, ותתמודדי עם מה שאת מחביאה. אני משער שנוסף לאלימות הפיזית של אבא שלך, היית קרבת גם לגילוי עריות."

9

שובן של השנים האבודות

"...תוך כדי עבודה על נושא הנשיות והתפקוד המיני שלי העלה נון את השערתו לפיה הייתי קורבן גם לגילוי עריות, ומאותו שלב החלו להיסדק חומות ההגנה המבוצרות בהן הקפתי את עצמי, וההתדרדרות במצבי הייתה בלתי נמנעת..."

יוני 91'. הפצצה שוגרה לחלל החדר, וכמו תמיד במצבים של איום, הסתגרתי לי בטוחה בתוך הפינה שלי, ושלחתי את יעל להתמודד עם המצב החדש. היא, כדרכה - חזקה, הגיונית וקרת רוח - לא נתנה לשום דבר להפיל אותה לקרשים או לשבש עליה את דעתה.

לפיכך, מוגנת ככל שאני יודעת להיות, ההתמודדות הראשונית שלי עם אמת חיי הייתה כעם פרוייקט חיצוני ולא נוגע לי, הדורש ניתוח רציונלי ושקול.

יעל הגיעה לשיחות עם נון חדורת רצון לדעת ולהבין, והשניים ישבו שעות ארוכות ודנו בילדה שהלכה ונעשתה ברורה לי יותר ויותר.

הם השלימו את חלקי הפאזל האבודים, מצאו תשובות לכל התמיהות שנותרו בלתי מוסברות עד אז והסירו בזה אחר זה את סימני השאלה מעל קטעי חייה הצעירים.

מדוע אינה מוכנה לישון בביתו של אביה? מדוע, במקרים הנדירים בהם היא נאלצת להתקלח שם, היא מקפידה לכסות במגבת את חור המנעול, בודקת ומוודאת שוב ושוב שאינו מציץ לה? מהיכן הפחד? והרתיעה מכל מגע שלו, עד כדי גועל ובחילה מעצם המחשבה עליו - תמיד הרגשתי שיש בכך משהו בסיסי ועמוק ובלתי מובן לי דיו.

ראיתי את ציפורניה ננעצות בבשרה ליד מיטת חוליו של אבי, אות חיים יחיד בדמותה הקפואה. הוא התלונן על חוסר תחושה באצבעות רגליו, וביקש ממנה לעסותן כדי להמריץ את זרימת הדם, והיא ברחה לשירותים והקיאה. תמיד אמרתי לעצמי שזו פשוט השנאה שאינה מאפשרת לה להתקרב אליו, אבל ידעתי שהאמת נמצאת אי שם והתשובה היא רק לצורך תשובה, כי קשה להישאר עם סימני שאלה.

"עכשיו אני קולטת למה הוא כל כך כעס עליה אז, עם האיש ההוא במדרגות."
ההבנה החדשה דחקה בי להתפרץ לשיחה, ויעל, שמעולם לא הקפידה על קטנות, מיהרה לפנות לי את מקומה.

"עליה?" תמה נון.

"התבלבלתי. התכוונתי אליי."

לא רציתי לחבר בינינו, פחדתי להביא אותה אליי ואליו ואל חדר הטיפול.

"עכשיו אתה מבין למה הוא קרא לי 'זונה'?"

"יותר חשוב מה את מבינה מזה."

"אני? אני יכולה לראות אותו מול העיניים עכשיו, משתולל כמו גבר נבגד ופגוע, שהאשה הקטנה שלו העזה להתעסק עם מישו אחר."

זה מופרע, ומעוות, וחולני, אבל סוף סוף נמצא לי הסבר ויכולתי להפסיק לענות את עצמי בשאלות כמו "מה עשיתי לו" ו"מדוע הפסיק לאהוב אותי".

וכשהכל נראה ברור ומאורגן, וההווה נעשה המשכו הישיר של העבר, הוביל אותי נון צעד נוסף קדימה.

"עכשיו, כשאת יודעת מה מקור הפחדים שלך, את יכולה להתגבר עליהם אם את רוצה."

"למה אתה מתכוון?"

"אני מתכוון לכל מה שדיברנו בשבועות האחרונים. להתייחסות שלך למין. ליכולת שלך להיות אשה במלוא מובן המלה, אבל רק אם את רוצה."

רציתי להיות מטופלת טובה, רציתי שיראה שאני עובדת כמו שצריך ויעריך אותי, והנדתי ראשי.

"אם כך, אני מבקש שתמצאי השבוע זמן שקט, ותנסו לעשות אמבטיה יחד עם אילן."

אני כמו שאני, ממושמעת וחדורת מוטיבציה, ועוד בטרם נפרדנו כבר ראיתי את עצמי מגיעה לשיחה הבאה, זוקרת אגודלי לאות ניצחון ואומרת: עשיתי זאת.

לפנות ערב הייתי עדיין תחת רישומה הטרי של החלטתי, הילדים יצאו כל אחד לעיסוקו, והזמנתי את אילן למה שהיה הפתעת חייו. הוא לא הבין מהיכן נחתתי פתאום, אבל נענה בשמחה לעצם החידוש. ההתחלה דווקא הייתה נעימה. מילאתי את האמבטיה במים חמימים, הוספתי מספר בקבוקוני קצף אמבט מאלו שנהגנו להביא מחופשותינו בבתי מלון ומעולם לא עשינו בהם שימוש, וישבנו לנו חבוקים בתוך המים. כמובן שנדרשו לי תמרונים לא פשוטים כדי להסתדר עם כל השגעונות שלי, כי אמבטיה זה משהו שעושים בדרך כלל בעירום מלא ובאור לא פחות מלא: מיהרתי להתפשט ולהיכנס למים, ורק לאחר מכן הזמנתי את אילן להצטרף אליי. ישבתי במים בברכיים כפופות ומסתירות את החזה, והשארתי לו מקום פנוי מאחוריי. במשך דקות ארוכות ישבנו ככה, אני בגבי אליו חבוקה בזרועותיו, עד שהתחלתי להרגיש רגועה ומסוגלת לנשום נשימות עמוקות.

אבל מה שקרה אחר-כך היה כל כך נורא וכל כך מעבר לכל דמיון, עד שחדר אפילו לתוך הפינה המוגנת שלי וחשף אותי לפחד היסטרי ולכאב איום, כזה שלא הרגשתי בחיים.

אני יודעת שזוג עירום היושב חבוק באמבטיה זה מצב שמזמין המשך, ולא כעסתי על אילן על שהוציא לפועל את מה שהיה צפוי, אבל לרגע לא חזיתי את העתיד להתרחש: בשנייה בה הרגשתי אותו מגשש את דרכו אליי באצבעותיו, הוא חדל להיות אילן. בבת אחת ובחוסר שליטה מוחלט הפכה האמבטיה להיות זו של רחוב בן-יהודה, ובמים ראיתי את מאיה בת ארבע או חמש או שש, ואבא שלה גדול ומפלצתי ומכאיב כל כך - עליה ובתוכה.

גייסתי את כל כוחותיי כדי להעלות לפחות חלק מעצמי לתקרה כדי שאילן לא ירגיש כלום, ורק לאחר שהלכנו לישון כשלו כוחותיה של יעל הנאמנה שלי, והרגשתי איך אני מתפרקת לחתיכות. הזכרונות הציפו אותי, מראות וקולות וריחות, והפאניקה חגגה כל הלילה. ובבוקר, ברגע שאילן סגר מאחוריו את הדלת, טלפנתי לנזן והשארתי הודעה היסטורית במזכירה. "אני מוכרחה לדבר אתך! זה דחוף, ממש דחוף. תתקשר אליי בבקשה! זה דחוף!!!" נשארתי במיטה כל אותו בוקר, הגוף צרח לי מכאבים ולא יכולתי לזוז. השמיכה שמשכתי מעל לראשי לא הצליחה לעצור את המראות והקולות מלהיכנס, ורק בא לי למות.

בחמישה לארבע צלצל סוף סוף הטלפון.

"מה קורה, מאיה? נשמעת לחוצה בהודעה."

לחוצה, בטח, ממש מלה מתאימה.

לא יכולתי לענות כמו שרציתי. לא הצלחתי לסדר את המלים, ורק צעקתי עליו:

"אתה לא יודע מה קרה." זה כל מה שיצא לי מהפה, שוב ושוב ושוב, "אתה לא יודע מה קרה."

"את יושבת? אני רוצה שתשבי ותירגעי. קחי נשימות ארוכות ותירגעי."

התיישבתי על הרצפה, דחוקה בין המיטה לשידה, כאילו ביכולתן לשמור עליי שלא אתפזר יותר מדי.

"אני יושבת."

"יופי. עכשיו תשתדלי לספר לי בשקט מה קורה."

בשקט הוא רוצה, כאילו שאני יכולה.

"אני יודעת הכל! אני יודעת הכל מה אבא שלי עשה לי! הוא עשה לי הכל!!!"

המשכתי לגמגם ולצעוק בערבוביה, ואיכשהו הצלחתי להגיד לו מה קרה באמבטיה.

אני לא יודעת בדיוק מדוע טלפנתי אל נזן ומה היו ציפיותיי ממנו באותו רגע, אולי רק לשמוע את קולו ולהרגיש שהוא אתי, אבל ודאי שלא ציפיתי לחטוף בראש את המשפט הבא: "בכלל לא דיברתי על סקס."

רק הצעתי לך לעשות אמבטיה עם אילן, לא אמרתי לך לעשות אתו סקס!"

היום כשאני כבר מפוכחת דיי ונמצאת בנקודה שונה לחלוטין עם עצמי, כמו גם מכירה את נזן ויודעת בדיוק מי הוא, אני מסוגלת לראות עד כמה נבזי היה, ומגונן על עצמו.

אבל אז הרגשתי מותקפת, מואשמת בכך שהכל קרה בגללי, כי לא הכנתי את שיעורי הבית כמו שצריך. הוא נשמע כועס וזה גמר אותי לגמרי, וכשאמר: "אני חייב לנתק כי יש לי מישו בארבע", הרגשתי הכי נטושה בעולם.

לא הייתי מסוגלת לעשות כלום, ובטח שלא לצאת מהבית, רק ספרתי את הדקות שנותרו עד בוא המפגש השבועי שלנו. הודעתי בעבודה שאני חולה, וחיכיתי צמודה לטלפון שליד מיטתי בתקווה שנזן יתקשר וישאל לשלומי.

זה לא קרה, וכששיתפתי אותו מאוחר יותר בציפיות שהיו לי, השיב: "יש לך ציפיות מוגזמות". עד שעזימת אותי עם רעיונותיי הנלוזים בכלל לא חשבתי שאני מגזימה, ונראה לי ממש מתאים ואנושי שירים טלפון ויבדוק מה קורה אתי. אבל אחרי שאמר מה שאמר כבר לא הייתי בטוחה בכלום. מאוחר יותר - בנפילות ממש קשות שהיו לי - לא אמרתי לו אף מלה, למרות שפעמים רבות קיוויתי שיטלפן.

"... בעקבות הזכרונות הקשים האלה הייתי במצב מאוד לא טוב, ואני מדברת על תקופה ממושכת של דיכאון וחרדה ומחשבות על מוות ורצח וסיוטים ואי-יכולת להירדם בלילות. לא העזתי לדבר על זה עם אף אחד. שיחותיי השבועיות עם נון היו נקודת המשען היחידה שלי באותם ימים..!"

הזכרונות לא באו בבת אחת אלא טיפין טיפין, מראות מקוטעים, שהלכו והצטרפו לתמונה שלמה. מה שהחל כזיכרון חד, חי וצורב של אירוע האמבטיה, החיה מחדש ילדות שלמה שנמחקה. היריעה האטומה שכיסתה את תשע שנות חיי הראשונות הוסרה בפראות, והשאירה אותי חשופה וללא הגנה, לבדי מול אבא שלי. אפילו דינה הכושית כבר לא הייתה אתי.

פעם אהבתי את אבא שלי, כי הוא היה אבא שלי, וכי הוא תמיד היה. הוא העיר אותי בבקרים והלביש אותי והכין לי ארוחת בוקר והביא אותי לגן, וכשגדלתי ליווה אותי לבית הספר. הוא החזיר אותי הביתה בצהריים ורחץ אותי וסרק אותי וקלע לי צמות והכין ארוחת צהריים והאכיל אותי כשהייתי קטנה ושיחק אתי. הוא תמיד היה, אמא שלי תמיד לא הייתה.

צריך להכיר את אבא שלי כדי עוד יותר לא להאמין שהוא היה מסוגל לעשות את מה שעשה. כשלבש את מסיכת השפיות לא היה בן אדם נחמד וחביב ומשעשע ממנו. הוא צייר אתי והקריא לי סיפורים, וישב אתי על הרצפה והקמנו יחדיו מגדלי קוביות, והלכנו לבריכה וליים, ובנינו ארמונות מופלאים בחול. הוא אהב להתלוצץ ולהתבדח, ופעם בדרך לביה"ס פנה אליו ילד לא מוכר: "סליחה, אדוני, אולי אתה יודע מה השעה?"

"כן", השיב, והמשיך ללכת, וצחקנו ביחד.

וביום האחרון לשנה האזרחית הוא אמר לתלמידיו בהבעה רצינית: "טוב, אני נפרד מכם היום, ויותר לא נתראה השנה." התלמידים שלא הבינו שאלו "למה?" ו"מה קרה?" כי הם פחדו שהוא עוזב, ואז הוא

הרגיע אותם וכולם צחקו. והוא ביים הצגות למסיבות סוף השנה, והכין בובות תיאטרון מעיסת נייר ודבק, וכולם אהבו אותו.

כשנפטר, חודשים אחדים לאחר שחזר אליי באמבטיה, הצטרפתי כמי שכפאו שד לשבעה בביתו של שי. ישבתי בתוך עדת מקוננים ומקלסים, ובלעתי את לשוני. המוות שלו אילץ אותי לחזור אליו, וכמו לא ברחתי מעולם. לא העזתי לתלוש בפומבי את המסווה מעל פניו, אבל לפחות יכולתי להתמכר בגלוי וללא חשש לכאב הזכרונות. רוב הזמן ישבתי עם עצמי בפינה מבודדת, ולא חששתי מביקורת ורכילות על נטיותי האנטי-סוציאליות, כי מה יותר טבעי מלהראות אחוזת צער ואפופת יגון על מותו של האיש היקר הזה?

כבר זכרתי הכל. המחיצות ביני לבין דינה הכושית החלו להתפורר, והפער בין המילים החמות שנאמרו עליו בימי השבעה לבין ייסורי הילדה שחזרתי להיות היה בלתי נסבל.

המילים "מחנך דגול" ו"אדם נפלא" ריחפו בסלון ביתו של אחי. מישהי סיפרה בדמעות כיצד אבא שלי הציל את בנה מגורלו האכזר של החינוך המיוחד, והשאיר אותו בבית הספר, טיפח אותו, ועשה ממנו בן אדם. כולם נזכרו בסיפורים דומים ותרמו את חלקם לאגדה שהלכה ונרקמה לנגד עיניי, ורק אני נחרדתי, והקבס אחז בי, כי הפסקתי להאמין שיש משמעות אחת למילים "אהבה" ו"טיפוח", לפחות ככל שזה נוגע לאבא שלי.

אבל לא הכל היה רע בימי השבעה. מדי פעם הבלית אור יקרות בעד התריס שהגפתי ביני לבין האבלים, האיר את פינתי החשוכה, ואמר לי: את אינך הוזה.

תחושת הבדידות שלי הגיעה לשיאה באותם ימי הספדים. ההרגשה של חוסר שייכות איימה להעביר קו ולבטל כל מה שידעתי, פיתתה אותי למחול ולמחוק עד שאוכל להצטרף למעגל האבל והאהבה. וכבר הייתי על הסף, ואמרתי לעצמי שהכל פרי דמיוני המעוות, כשמתוך בליל הסופרלטיבים הבלתי נדלה שמעתי את בנות דודי מתלחשות. "את זוכרת איך פחדנו מדוד יצחק?"

"בטח שאני זוכרת. תמיד היה לו פרצוף כועס כזה."

"יו, אני נזכרת עכשיו איך ברחנו כל פעם שהוא בא."

"נכון, והתחבאנו מתחת לשולחן במטבח..."

"שש תשתיקי... מאיה כאן."

עשיתי את עצמי כלא שומעת, ולא התערבתי להן בשיחה כי פחדתי לשאול ממה פחדו, אבל המשפטים הקטועים ערבו לאוזניי.

ובבוקר המחרת, דקות אחדות בלבד לאחר שהתייצבתי בפקודה בביתו של שי, נפתחה הדלת ובפתח עמדה בחורונת צעירה, רזה, שיערה שחור וארוך, עם פוני שכיסה את מצחה ועיניה.

בהינו בה בשתיקה של מבוכה, כי היא עמדה שם בגפה ואף אחד מאתנו לא ידע למה לקשר אותה. המבקרים האחרים הגיעו כולם בקבוצות, ותמיד נמצא הדובר התורן שהציג אותם וגולל בפנינו את קיצור תולדות היכרותם עם הנפטר, שלעיתים היה ארוך ומשמים ביותר. אבל ילדונת זו עמדה בפתח ונראתה לי

מורעבת עם לחייה השקועות וכפות ידיה הדקיקות שבצבצו מבעד לשרוולי מעילה השחור הענקי. היא הייתה מוכרת וקרובה וכואבת, ותמונת מוכרת הגפרורים הקטנה התיישבה לי בראש. שי, שלא עופף כמוני, הזמין אותה להיכנס.

"אני דפנה," לחשה עד שבקושי שמענו.

"נעים מאוד. אני שי הבן של יצחק, זו אחותי מאיה וזו אידה, דודה שלנו."

לחיצות ידיים, ומשתתפת בצערכם ושוב דממה.

חיכינו שתנדב מידע כלשהו, כי לא נעים לשאול: "מאיפה את מכירה אותו?". החדר נעשה דחוס ממועקת השתיקה.

"אני מורה בבית הספר שלו."

"אבל הוא פרש כבר לפני שנים."

כמה זמן היא מלמדת הילדה הזאת? לא יכול להיות שעבדו יחד.

"אני יודעת," אמרה ולא יספה.

דודה אידה התפרצה לדלת הפתוחה של השקט, "יו מאיה, איך היא דומה לך, אני לא מאמינה. זה פשוט מדהים. שמתם לב?"

שמתי לב וכבר ידעתי הכל, והכאב בטן התקרב בזחילה.

"מה, באמת? נראה לך?"

ולא יכולתי להוסיף ולשייך את הדמיון בינינו לתעתועי הזיותי.

"מה זה באמת? בדיוק כך נראית לפני הגיוס."

דפנה אמרה שהיא כבר אחרי צבא, ומה שהחל ביבבות חנוקות התפתח עד מהרה לבכי תמרורים והיא נטשה את כיסאה והתקרבה אל השידה שמאחורי גבי.

אנחנו לא מאלה שמתפללים, ושי לא אמר קדיש שלש פעמים ביום, אבל הדליק נר זיכרון כיאה למעמד, והציב לידו תמונה של הנפטר, כי ציפה לביקורים של כל מיני חשובים ממשרד החינוך, ופתאום נחתה לו בסלון מי שהייתה, כפי שהסתבר, המאהבת הצעירה של אביו הקשיש - פריט צורם בתפאורה המושלמת שעיצב בהשראת "מה יגידו" שלאורה התחנך.

דפנה לא חסכה במילים, ומתוך היבבות, ובין קינוח אף לניגוב דמעות, סיפרה על הקשר ביניהם שנמשך בשלוש השנים האחרונות, מאז היכרותם בחגיגות היוכל לבית הספר, אליהן הוזמן אבי כאורח כבוד.

"הוא היה בשבילי הכל. יותר מהתינוק שלי ומבעלי ומהוריי גם יחד. איזה איש נשמה, ואיך הוא עזר לי בכל דבר. מה אני אעשה עכשיו?"

שי התקרב אליי ולחש באוזני "שתסתום כבר" ו"איזה מזל שעוד לא הגיעו אנשים", אבל אני לא רציתי שתסתום. בכלל לא. רק שתאט מעט את קצב דיבורה ותשמור משהו לאחר-כך.

ההוכחה לנטיותיו החולניות של אבי ניצבה ממש מולי, חיה וקיימת, בשר ודם, ונון שהבטיח לבוא להשתתף בצערי, היה אמור להגיע בכל רגע. רציתי שיראה אותה, וישמע במו אוזניו, וידע שלא המצאתי כלום, ויאמין לי.

הוא הגיע בזמן. כשדפנה אמרה בבכי קורע לב: "אבל זה לא היה רק מין. תאמינו לי, הוא היה בשבילי הכל", נון כבר היה שם ושמע.

השארתי את שי עם השוק שחטף, ועם דפנה ודודה אידה, ועברתי עם נון לפינת האוכל.
 "אתה רואה?"

"מה בדיוק אני אמור לראות?"

"אתה רואה שהכל נכון?"

הוא הביע תמיהה על שאני זקוקה להוכחות, וציין שאני עדיין פוחדת שמא לא יאמינו לי, וכנראה קשה לי עצמי להאמין לי, וידעתי שהצדק אתו. אבל לא די היה בהארה זו כדי להרגיעני. עוד באותו ערב עליתי לביתו של אבי, והפכתי את כל הארונות והמגירות, בלא לדעת אפילו מה אני מחפשת. נברתי אחזות אמוק בערמות אינסופיות של ניירות ואלבומי תמונות, ולא מצאתי שום סימן ועדות לצדו האפל. שעת חצות קרבה כשמצאתי עצמי בפתח חדר השינה שלו. ריח מוכר הכה בי. מלקחיים מחצו את בטני. הנשימה נעצרה לי. רגליי מעדו. קולות בכי וויכוחים פוצצו לי את הראש:

"לא רוצה להיכנס!"

"אבל הוא מת כבר, מה הבעיה שלך?"

"אני רוצה הביתה."

"תפסיקי להיות תינוקת כזאת."

"לא אכפת לי. אני לא נכנסת לשם!"

"אז אל תכנסי. תחכי בחוץ."

ייצבתי את נשימתי ואת רגליי, ואמרתי שאבא שלנו לא יבוא יותר, הוא עמוק מתחת לאדמה והריח הוא רק ריחם של הזכרונות. השגתי לעצמי הפוגה קלה בבלגן, אבל יסודות המבנה המעורער שלי שבו וקרוסו תוך שניות מול ערמת חוברות פורנוגרפיות שנגלתה לעיניי עת פתחתי את מגירת השידה שלידי מיטתו. הפחד הישן הזדחל מכפות רגליי לעבר גרוני, וכבר לא יכולתי להשתלט על הבחילה - הקאתי את נשמתי למרגלות מיטתו. חמיצות מגעילה דבקה באפי וזלגה מפי, וריח הקיא הקהה את צחנת אבי.

היינו שם רק אני והחברות ושוללית הקיא ופורנו קשה, סוטה, מבחיל. ישבתי על הרצפה ושוטטתי בין דפי עולמו המעוות. המראות פסקו את רגליי, ועשרות זרגים קרעו את מפשעתי וחדרו לתוכי, ולא התרתי לעצמי לעשות קפיצות דרך או דילוגים. עד שהגיעו הדמעות לחדר שננעל בפניהן ושברו את הבריחים ופרצו את החומות ושטפו, ואף אחד לא עצר בעדן עוד.

אספתי את אבא שלי לתוך שקית אשפה גדולה ואטומה. אמרתי לעצמי: "מזל ששי לא ראה את זה", וחזרתי הביתה. בקושי עצרתי עצמי מלטלפן לננו ולספר לו מיד על האוצר שגיליתי. חיכיתי בקוצר רוח לפגישתנו השבועית, ומשהגיעה - הפכתי את שקית הזבל מעל השולחן ושפכתי מתוכה את החוברות בתחושת ניצחון.

"תראה מה מצאתי בחדר השינה שלו. תסתכל טוב!"

"מה זה?"

"תסתכל ותראה."

נון העיף מבט קצר וקלט את התמונה. הוא כעס על שאני מתעסקת בקקה ועושה לעצמי רע, והכל בשביל לצבור הוכחות.

"את לא מבינה שאת ההוכחה?" שאל, נזף, גער.

"את לא זקוקה לכל זה. תפסיקי כבר. זו את שלא יכולה ולא רוצה להאמין, כי זה מה שהוא הכניס לך לראש, שאף אחד לא יאמין לך."

עד כיתה א' אהבתי את אבא שלי. אהבתי את הסיפורים שסיפר ואת החיות שגילף מאצטרובלים, אהבתי ללכת איתו ליער שליד הבית וללקט פטריות ואהבתי לשחק איתו בבובות ובמגדלים וגם בסוכרייה על מקל באמבטיה ובמיטה.

המשחקים של לפני כיתה א' היו נחמדים לי ובכלל לא מפחידים. גדלתי מגיל אפס עם הפיפי שלו בידיים שלי ובפה שלי ובין הרגליים שלי, וסתם שיחקנו לנו בסוכרייה על מקל ובקוסמת - כוס אמק, בא לי לצרוח עכשיו, אבל אז זה היה משעשע.

היינו יושבים יחד באמבטיה מלאה מים ומסבנים האחד את השני, וזה היה נעים. הוא תמיד מצא הרבה לכלוך מהארגז חול של הגן בפיפי שלי והוא היה צריך לנקות שם היטב, ולפעמים הלכלוך גם נכנס עמוק והוא היה צריך להוציא אותו עם האצבע שלו. בפעמים אחרות הוא אמר שצריך לבדוק אם אני כבר מספיק גדולה ויודעת להסתבן ולהוציא את הלכלוך לבד, והוא הסתכל טוב טוב איך אני עושה את זה. הוא השגיח שאנקה כמו שצריך, וכל הזמן אמר לי שאני ילדה טובה שלו.

בסוף, לפני שהוצאנו את המים והתנגבנו, שיחקנו בקוסמת. שיחקנו שהפיפי שלו זה סוכרייה על מקל. בהתחלה היא הייתה סוכרייה קטנה והוא שאל: "מי רוצה לקנות סוכרייה על מקל?"

ואני אמרתי: "אני! אני!"

והוא היה כאילו המוכר, ואמר לי: "בואי ילדה חמודה, קחי את הסוכרייה."

ואני עשיתי קסם, ורק הייתי קונה אותה ומחזיקה אותה או מתחילה ללקק אותה, וכבר היא הייתה נעשית סוכרייה גדולה גדולה. וכשליקקתי הרבה היא נעשתה קטנה בחזרה כי היא כבר כמעט נגמרה.

שיחקנו אותו המשחק גם כשהוא היה בא להגיד לי לילה טוב, אבל בלי להסתבן, רק בקוסמת. הוא רצה לתת לי סוכרייה על מקל לפני השינה, שתהיה לי שינה מתוקה.

לפעמים המשחק התקלקל לנו קצת, כי ברח לו פיפי וכבר לא יכולנו לעשות שזה סוכרייה על מקל. והכי לא אהבתי שזה ברח לתוך הפה שלי, וביקשתי ממנו שלא יעשה לי פיפי בתוך הפה, והוא הבטיח, אבל לפעמים כן ברח לו.

ואז הגיע תור ההכנות וההתרגשות הגדולה לקראת כיתה א', ואבא שלי הבטיח לי הפתעה.

"עוד מעט תהיי כבר ממש גדולה ותלכי לבית ספר, ואז אלמד אותך משחק של גדולים."

חיכיתי בקוצר רוח וספרתי את הימים עד שאהיה גדולה, ולא ידעתי מה מחכה לי.

קנינו תלבושת אחידה עם רקמת "והצנע לכת", עפרונות, צבעים, וספרים אותם עטף אבא שלי בדבקות ומומחיות בנייר חום. בבוקר היום הראשון ללימודים התעוררתי נרגשת לפני כולם, לא יכולתי להתאפק והתלבשתי בשקט בחושך, מרגישה הכי גדולה בעולם.

את הדרך לבית הספר עשינו יחדיו, וההליכה המשותפת הראשונה ההיא מילאה אותי בתחושת גאווה ואושר לאין קץ. למרות פסיעותיו המהירות והענקיות, היה זה הוא שהצטרך למהר כדי לעמוד בקצב שלי. הכל היה חדש, מפתה ומעורר ציפיות. בין הרחובות המקבילים אותם חצינו בדרכנו קישרו מדרגות תלולות. ירדתי בהן בקפיצות - ארבע ארבע יחדיו, ומדי פעם החלקתי לאורך המעקה שהתרומם לצדן. כשהגעתי לישורת הפניתי ראשי לאחור, ושמחתי לראות את אבי מפגר אחרי במרחק ניכר, המתנתי עד שהגיע אליי, ושוב המשכתי בשעשועי הדילוגים והקפיצות.

היה זה אושר קצר מועד וכבר למחרת פג הקסם שבלהיות תלמידת בית ספר, המדרגות איבדו את כוח משיכתן ואני השתרכתי לאיטי אחרי אבי. מבטי נטש את מסלולו התחום בגובה העיניים, ועבר לשוטט בעולמות אחרים.

ברחתי לעולם של מעלה, עולמם של העצים העצומים, שהאפירו את הדרך גם בעיצומם של ימי הקיץ הלוהטים. חיפשתי נחמה בזמרת הבוקר של מאות ציפורי השיר, נכדותיהן של הענפים הקשישים. לולא קריאותיו הסמכותיות של אבי, שהחרידו אותי ממקום מפלטי, ספק אם הייתי מגיעה לבית הספר. לא רציתי לחזור אליו, ולא רציתי להיות גדולה, ובטח שלא לשחק במשחקים של גדולים, אבל זה לא עניין אף אחד. איש לא ידע מה היה טקס החניכה שציפה לי בבית עם תום יומי הראשון כתלמידה. אבי הכין לנו ארוחת צהריים, שילח את פרידה, המטפלת של שי, לדרכה, והשכיב אותו לישון. סידורי השינה בביתנו השתנו מהיום בו שי נולד, בגלל הרגל שלו. אמא שלי ישנה אתו בסלון שהפך בלילות לחדר שינה, ואבא שלי עבר לישון בחדרי. אולי באמת היה זה בגלל רגלו של אחי הקטן, ואולי הרגל סתם שימשה תירוץ, בכל מקרה אחרי שהשכיב את שי הגיע תור האמבטיה שלי, וסוף סוף זמן המשחק של הגדולים.

ההתחלה הייתה כמו תמיד, הוא סיבן אותי וניקה לי היטב את כל החול למרות שלא שיחקתי בארגז חול, אבל ככה היינו רגילים לשחק בהתחלה. אחר-כך הוציא אותי מהאמבטיה, עטף אותי במגבת גדולה ונשא אותי למיטה שלי.

"אי אפשר לשחק את המשחק של הגדולים באמבטיה", אמר, והשכיב אותי על הגב.

"ועכשיו תעשי את הקסם שלך, ואני אראה לך איך הגדולים משחקים ב'מחבואים'".

לא הבנתי כלום. רק הרגשתי פתאום סכינים נדחפות בכוח אימים למקום אותו ניקה קודם לכן באהבה ועדינות, וחזקת אותי מבפנים. הכאב היה בלתי נסבל וצרחתי, אבל הוא מיהר להסות אותי וליטף לי את המצח ואמר שגדולים לא צועקים ועוד מעט לא יכאב לי ואני ילדה טובה ועושה לו טוב והוא הכי אוהב אותי בעולם.

"את רואה, החבאתי את הסוכרייה", שב לשחק, אבל אני כבר לא השתתפתי, כי לא הייתי שם יותר. חזרתי כשכבר היה אחרי הכל, ומאז הייתי ונעלמתי חליפות. ראיתי מרחוק מה הוא עושה לילדה שלו, אבל לא הרגשתי כלום.

היום אני יודעת שחלק בתוכי הרגיש הכל. כנראה אותו חלק שהיה כל כך רע וזועם ומשתולל, אותו חלק שאבא שלי כינה מאוחר יותר "דינה הכושית", אבל לא היה בינינו שום קשר, וטוב שכך. אני לא מאמינה שהייתי נשארת בחיים בלעדיה ובלי היכולת להתנתק ממנה.

הכאב של הפעם הראשונה היה כל כך נוראי, שרק מעצמת הפחד השתנו כל החיים שלי. היה ברור לי שבפעם הבאה אני אמות, ואם לא בפעם הבאה אז בזו שאחריה, ופחדתי ללכת לישון, וכשהתקרב למיטה שלי התכווצתי עד שנעלמתי לגמרי. והוא התחיל לאיים. "שלא תספרי לאף אחד, כי אם תספרי אהרוג אותך."

לא הטלתי ספק בדבריו כי כבר הרגשתי מה יכול לקרות לי.

"ובמילא אף אחד לא יאמין לך."

ועדיין לא הבנתי, ועדיין לא חשבתי שזה רע אלא רק כואב ומפחיד. וכשבכיתי והעזתי להגיד שאני לא רוצה יותר ככה, הוא כעס כי רציתי להישאר קטנה ולחזור לגן. וכשביקשתי לא לשחק יותר במחבואים של גדולים, הוא אמר שאני סתם בכינית.

"הבת שלי לא תהיה תינוקת מפונקת", אמר, "אני לא אוהב תינוקות מפונקים."

והוא באמת לא אהב. הוא קרא לי "פישרית" כשחזרתי להרטיב, ולעג לי כשתפס אותי מוצצת אצבע, ופחדתי שבסוף יפסיק לאהוב אותי לתמיד.

הייתי עסוקה במחשבות על איך להיות טובה ואיך לא להרגיז אותו. מצצתי אצבע בהיחבא, וניסיתי לקום בבקרים לפניו ולהחליף את המצעים והפיג'מה בטרם יראה, אבל זה כמעט אף פעם לא הצליח לי, כי הוא תמיד היה בבית. כשכיבסתי את המלוכלכים או תליתי אותם, היה מתקרב בשקט, עומד מאחוריי וצוחק עליי. הפסקתי להגיד לו שאני לא רוצה לשחק, ורק התחבאתי יותר ויותר, ונהרגתי לאט לאט.

המיטה שלי ניצבה לאורכה בצמוד לקיר, ממסגרת בארון. החדר היה קטן ובבקרים נהגנו לקפל אותה כלפי הקיר, וסגרנו עליה בוילון שנסע על גלגלים קטנים לאורך מסילה שהותקנה בתחתית הארון. בלילות הסטנו את שני חלקי הוילון לצדדים, ופתחנו את המיטה.

כשהתחלתי לפחד סגרתי את הוילונות על מיטתי ובניתי לעצמי אוהל להתחבא בו. זה לא מנע מאבא שלי למצוא אותי, אבל צפירת הגלגלים במסילתם בישרה את בואו עוד בטרם נגע בי, והיה לי זמן לעלות למקלט. במרבית הלילות הייתי קשובה מכדי להירדם, ורק אחרי שגמר את שלו והלך, יכולתי לישון בשקט ובלי לפחד.

עד היום אני עדיין עומדת על המשמר בלילות, שוכבת במיטה בקשב מלא, דרוכה ומזנקת למשמע כל רחש קל. אילן אומר שהחושים שלי עובדים על עשרים אלף וולט, ושום טכניקת הרפיה שתרגלתי עד כה לא הועילה, כי הפחד בפנים חזק מכל ואיני מסוגלת להרפות. הוא, שנרדם תוך שניות, זנח אמנם מכבר את קביעתו הנחרצת: "אם את לא נרדמת סימן שאת לא עייפה", אבל עד שסיפרתי לו על אבא שלי הוא לא כל כך תפס איך אפשר לא להירדם כשעייפים.

רק במלחמת המפרץ, למרות הפחד והלחץ והאחריות על הילדים, הרגשתי שייכת למשפחת האדם השפוי. אנשים שיתפו אחד את השני בתחושות החרדה ובפחד להירדם, וסיפרו על לילות לבנים עם אוזניים צמודות לשקט של הרדיו, כרויות לשמוע את ה"נחש צפע", ועל שעות של שכיבה דרוכה במיטה

בתנוחת היכון לזינוק, ועל הציפייה, הדבילית על-פי כל קנה מידה שהוא, שהטילים כבר ינחתו, והכל ייגמר לאותו לילה, והם יוכלו לישון בשקט.

כולם הגיעו למקום שלי ודיברו בשפה שלי, אבל מהר מאוד הסתימה המלחמה והעולם סביבי חזר לשגרה, ורק אני נשארתי עם הפחד להירדם בשמירה ולהפקיר עצמי לאפשרות של מוות בעינויים.

הכל השתנה מאותו יום ראשון של כיתה א'. הכאב הפיזי, והאימה, וחוסר הוודאות, והבחינה העצמית הבלתי פוסקת, והנסיונות להיות טובה - כל אלה נכנסו בברוטליות לתוך מערכת שהייתה קודם לכן מאוד בטוחה עבורי, והכל יצא משליטתי. דינה הכושית עשתה בחיינו כבשלה.

השתדלתי מאוד להיות תלמידה חרוצה וממושמעת, הקפדתי על הכנת שיעורים וכתביה תמה, ועל מחברות נקיות ומסודרות. לפעמים הצלחתי וקבלתי "טוב מאוד" ואפילו "מצוין", ואבא שלי היה חוזר מאושר מבית הספר עם דיווח על בתו, שהתנהגה למופת והצטיינה.

אבל דינה הכושית לא רצתה שיהיה מאושר, ולפעמים תפסה לי את היד בכוח באמצע השיעור וקשקשה בטרופ על המחברות והספרים עד שהמורה צעקה עליה והיא צעקה בחזרה, והשליכה את המחברות והספרים והרסה לי את כל השיעורים והציורים. בימים שכאלה אבא שלי לא הבין מה קרה פתאום לבת שלו, וצעק על דינה הכושית המלוכלכת שתסתלק מהבית, ורצה בחזרה את מאיה הטובה.

ביקשתי סליחה ואמרתי שמעכשיו אהיה טובה, ובאמת התכוונתי לכך, אבל היא נכנסה לקטטות עם ילדים, הכתה ומשכה בשערות, ונשכה, והגיע הרגע שאבא שלי שמע עליי יותר דברים רעים מאשר טובים, והתייאש ממני לגמרי.

היא לא פחדה מכלום. היא הציקה לאחי התינוק וצבטה אותו ללא סיבה עד שבכה, ופעם, באמצע התרגול היומי בפסנתר, עצרה אותי, תלשה בפראות את הסיכה משערי, שרטה את הפסנתר וחרטה בו חריצים עמוקים לאורכו ולרוחבו. פחדתי נורא כי הפסנתר עלה המון כסף ואבא שלי חסך מעצמו וקנה לי אותו רק משום שהייתי כשרונית, אבל לא יכולתי לעצור בעדה, וככל שפחדתי יותר, כך הפכה פחות ופחות שלי וחרצה יותר בכוח.

היא צרחה, ושיקרה ואפילו גנבה, ולפעמים נתפסה, ולא יכולתי לעשות כלום כי היא הייתה חזקה ממני.

בחופש הגדול עלינו מדי בוקר לגג של בטי ושיחקנו "חמש אבנים". אספנו אותן בהר שליד הבית, ואחרי שבררנו את המתאימות ביותר ושייפנו אותן על המדרכה עד שנעשו חלקות ונעימות למגע, ישבנו על הגג ושיחקנו. לבטי היו חמש אבנים מעופרות, כי ההורים שלה היו עשירים. לפעמים היא הרשתה לנו לשחק באבנים שלה, ולרוב שמרה עליהן בצד כי פחדה שילכו לאיבוד, והתאמנה עליהן רק כשהייתה לבד.

כולם קינאו בה, וגם אני, אבל אף פעם לא חשבתי לגנוב לה אותן. כשהרגשתי את דינה הכושית מתקרבת לחבורה שלנו, נבהלתי - לא רציתי לתת לה להשתלט כי ידעתי מה היא הולכת לעשות, אבל היא התעלמה מקיומי, התיישבה במקומי ושיחקה בתורי. היא לא ידעה לשחק יפה והתחילה לריב ולרמות

במשחק, ולהתווכח של מי התור, עד שאף ילדה לא רצתה לשחק איתה יותר וגרשו אותה מהגג. היא הוציאה לשון לעברון, הכניסה בגניבה את האבנים של בטי לכיס, והסתלקה.

אחר הצהריים נשמעו דפיקות בדלת, וכשאבא שלי פתח, עמדו שם בטי ואבא שלה. מיד החלה מהומה שלא מהעולם הזה כי הם האשימו אותי בגניבה ואני הכחשתי בלחש, ואבא של בטי צעק עליי: "לא מספיק שגנבת, את עוד מעיזה לשקר."

ברגע שאבא שלי פנה אליי ודרש לשמוע את האמת, נחלצה דינה הכושית לעזרתי, הוציאה את חמשת האבנים מהכיס, הטיחה אותן על רצפת החדר, ובהיותה מומחית גדולה להרמת קול וצרחות הצטרפה להמולה.

"ככה מגיע לכם, ולא אכפת לי, וקחו לכם את האבנים המסריחות שלכם, אני לא צריכה אותן." "תשתקי!" צעק אבא שלי.

הם אספו את האבנים מהרצפה והלכו, ולא הרשו לי להמשיך ולבוא אל בטי. גם הילדות האחרות התחילו לקרוא לי "גנבת" ו"שקרנית", ולא רצו לשחק אתי יותר.

והראש שלי היה מסובב ומבולבל, והעולם בלתי צפוי וחסר היגיון, ורק דבר אחד היה ברור לי בתוך כל הבלגן - אני לא מספיק טובה, ולהבא אנסה להיות עוד יותר בסדר ואז לא יקרה לי שום דבר רע. אלא שהמרחק בין ההחלטות לעמידה בהן היה גדול כל עוד דינה הכושית הייתה בסביבה, והיא הייתה שם עד שברחתי מהבית והתגייסתי לצבא, כועסת, אלימה ונוקמת, ובדרך מפילה אותי.

כשהייתי בתנועה, כללה המלחמה שלי כמעט אך ורק מדי חאקי לצד תלבושת בית ספר, ועוד חולצה לבנה אחת וחצאית כחולה - הלבוש החגיגי השמור לערבי שיש.

שיא ההידור של אותם ימים הייתה החולצה הרקומה, ששימשה את הבנים כסמל סטאטוס בהתאם למידת קירבתם אל הרוקמת: במקום ראשון עמדו אלו שזכו והיו להם חברות, אחריהם - הנזקקים לחסדי הידידות והאחיות, ובמקום אחרון - המסכנים שנאלצו להיעזר באימותיהם.

למגינת ליבי, אף בן מהתנועה לא ביקש ממני להירתם למשימה, וכששי חשק בחולצה רקומה ליום הולדתו, נעניתי בשמחה. הוא בחר בדוגמת שני פסים רחבים לאורך חולצה שחורה, והשקעתי שעות ארוכות ברקמת צלבים מסובכת, מדויקת וצבעונית, תוך כדי האזנה למצעדי פזמונים או תוכניות כבקשתך ברדיו רמאללה.

לא זכור לי על מה פרצה המריבה בינינו באותו ערב, קרוב לוודאי שלא קרה כלום מעבר לשטויות הרגילות של מי יישב על איזה כיסא, או האם להגביר את הרדיו או להחלישו. בכל מקרה, די היה בכך כדי להציית את דינה הכושית, שחטפה את המספרים ובחמת זעם אופיינית גזרה את החולצה לגזרים.

אבא שלי שמר את שרידי החולצה עד סוף ימיו, וכל אימת שכעס עליי ורצה להמחיש את מידת מופרעותי, היה מנופף בהם אל מול עיניי. כשמת סוף סוף, מצאתי את קרעי הבד הרקום בתוך שקית נייר מצהיבה באחת ממגירותיו, ומאז הם אצלי. ואני מביטה בחמלה על הילדה שהייתי, וכששבים אליי מדי פעם רגשי אשמה או כעסים על עצמי, אני מוציאה את השקית ממקום מחבוא ומזכירה לעצמי מה באמת קרה שם ומי האיש הרע בסיפור.

הייתי שבויה בידיו, ואפילו כוח העזר שגייסתי לעזרתי לא פטר אותי מעונשו, ובכל זאת נפלתי פעם אחר פעם במהלך הטיפול לתוך ביצה טובענית של בוש, אשמה וכעס על עצמי. החלק הבוגר שלי קרס שוב ושוב אל מול הזכרונות שחזרו אליי, וחוויתם מחדש ביטלה במחי יד עבודה קשה של חודשים ארוכים בהם עמלתי לבנות את הערכתי העצמית על פי מה שאני, ולא על פי מה שהכניס לי אבי לראש.

לאבא שלי היה נוהל קבוע: כשהתפשט ונכנס אתי לאמבטיה או למיטה, נהג להשאיר את מכנסיו הטובים תלויים על וו המגבות, ואחרי שהכל נגמר לבש מכנסי בית. האמבטיה והשירותים היו בחדרון משותף, ובשטף הזכרונות שהציף אותי חזרה אליי גם תמונה חדה וברורה של עצמי יושבת על האסלה, בווה באין רואה ומשגיח במכנסיים התלויים ובכיסים הקורצים. פחדתי והיססתי, והיססתי ופחדתי, אך בסופו של דבר לא הצלחתי לעמוד בפיתוי. הרמתי את התחתונים, הורדתי את המים, ולקול שאון זרימתם תחבתי את ידי לכיס הצידי של מכנסיו. שקשוק מטבעות ומגען הקריר הקפיצו את דינה הכושית שחמדה אותן, ובטרם נדם רעש המיכל המתמלא אחזה בידה שני מטבעות גנובים. הוא לא הבחין בחסרונן ולא כעס, וכשהלכתי למחרת לחנות עם אוצר של שישה מיל לקנות גיר ל'קלאס', הייתי עשירה ומאושרת. הגיר, שלא כמו האבנים שאספנו בהר, היה אמיתי ורך, והקווים שציירתי על המדרכה יצאו ברורים וישרים, וכל הילדות רצו לשחק אתי.

הפכנו את לקיחת הכסף להרגל, ובכל פעם שנגמר המשחק של הגדולים וחזרתי מההיעלמויות שלי, הושיטה לי דינה חופן מטבעות. לא חסר לי כסף באותם ימים, כי היא הלכה והעזה יותר ויותר. ואפילו כשרוקנה את כיסיו מכל הכסף והסוכריות הצבעוניות שהתווספו אליהם עם הזמן - הוא לא שאל שאלות ולא חקר ולא כעס, ורק המשיך להשאיר אתנן מפתה בכיסי מכנסיו.

כשחזר אליי לראשונה זיכרון גניבת הכסף, קישרתי אותו לחמש האבנים של בטי ולעוד גניבות קטנות כהנה וכהנה, וזה לא היה כל כך נורא וכבר מזמן ידעתי שאני גנבת, אבל עם חלוף הזמן הבנתי שהיה זה חלק מהמשחק, והוא ידע, והכל היה מתוכנן. ההבנה הזו הרגה אותי כי רצו לי בדמיון תמונות של גברים וזונות ושטרי כסף. הפכתי את עצמי בראש מגנבת לזונה, ולא ידעתי מה גרוע יותר.

שנאתי את עצמי. הרגשתי עוד יותר מלוכלכת מקודם, ובא לי רק להשפיל את עצמי ולפגוע בגופי המזוהם, שלא מצאתי דרך להיפטר ממנו.

היום אני מבינה את עצמי יותר, וחדלתי כמעט לחלוטין להאשים את אותה פעוטה, שספגה על בשרה את האכזריות של המופרע ההוא, וכל מה שנותר לה היה למצוא פיצויים ונחמות קטנות בדמות מטבעות כסף וסוכריות או מילות אהבה שבאו יחד עם הכאב הכי גדול בעולם, אבל כשהכל התחיל לעלות על פני השטח, ורק נון היה שם בשבילי - למעשה, היה שם רק בשביל עצמו - הייתי בשיא המצוקה והפגיעות.

קטעי יומן - יוני עד ספטמבר 1991:

"... הלילות והמיטה הם סיוט אחד גדול. אני לא מצליחה להירדם, כל הלילה אני בכוננות ספיגה.

אני לא מסוגלת לשאת את נוכחותו של אילן לצדי ובחדר בכלל.

בלילה שעבר הייתי על סף הירדמות, ופתאום הוא התהפך במיטה, ואני הרגשתי ושמעתי - אבל דברים אחרים, של זמנים אחרים, והתחלתי לצרוח בהיסטריה כמו משוגעת, בלי הכרה. עד שאילן לא הדליק את האור וראיתי שזה הוא, ואני, ואני גדולה - לא נרגעתי.

אני לא מצליחה להשתחרר מהתמונות האלה, וכל פעם שאני שומעת את אילן מתוך שינה, אני רואה את אבא שלי, והכל חוזר ומתרחש עכשיו.

אילן לא מבין מה קורה ואני מפחדת לספר, כי הוא לא יאמין לי או יגיד שאני זונה. המצב בינינו ממש על הפנים, והמתח הגיע לשיאו היום, כשהודעתי לו חד-משמעית שאני עוברת לישון בחדר נפרד.

אי אפשר להמשיך כך יותר. אולי מתישהו אאזור אומץ ואספר לו. בינתיים - שנינו משלמים מחיר כבד..."

"... אני לא יודעת איך הגעתי הביתה מהטיפול. אני בכלל לא מבינה איך אני יושבת עכשיו בבית שלי, במיטה שלי. כבר היו לי התקפי חרדה, אבל מעולם לא בעוצמה כזו, ואני לא מבינה מה קרה. נהגתי כהרגלי בכביש המוכר והקשבתי לקלטת שמסדרת לי את הראש אחרי השיחות. לפתע, ללא שום אתרעה מוקדמת, הבחנתי באוטובוסים הענקיים ובמשאיות המפלצתיות מלפני, מאחורי ומכל צדדי. לא הצלחתי לנשום, הזיעה נזלה פלגים פלגים מבתי שחיי, אצבעותי נעשו קפואות ורטובות וההגה החליק לי בידיים. הרגשתי כמו חרק בלתי נראה העומד להפוך מדרס לרגלי פילים אימתניים. ברחתי לנתיב הימני והאטתי את מהירות נסיעתי. נהגים צפרו מאחורי בחוסר סבלנות, ורעש בלתי נסבל איים לפוצץ את רקותי. עצרתי בשולי הכביש עד שחזרתי לנשום, ואיכשהו הגעתי הביתה סחוטה לגמרי וחצי מעולפת.

רציתי לשתות בשקט כוס קפה, בלי לראות אף אחד ובלי לדבר עם אף אחד, אבל אילן היה בבית - דווקא היום הקדים לחזור.

והוא מתיישב מולי בתוך השלווה המתוכננת שלי. ואני מנסה לשוחח קצת וסתם, כאילו לא קורה לי בפנים כלום. ואני שוב מתחילה להזיע. אני רוצה לצרוח עליו שישתלק ממני, והעצבים שלי כמחטי דרבן בסכנה, מאיימים לתקוף. אני מציתה את הסיגרית של אחרי הקפה והוא מתחיל לשטוף כלים. הרדיו בסלון משמיע שירים עבריים ב"גל הבטוח", והמים זורמים לתוך הסיר שבכיר, והרעש מחריש אזניים, ואני לא מצליחה לשמוע את השירים מהסלון, ואם הוא לא יזיז את הסיר בעוד שנייה - אני אצרח!!! אבל זה בלתי אפשרי! מחר יום הולדת לעידו, ואני לא יכולה להרוס הכל רק מכיוון שהמים זורמים לסיר והרעש הזה מטריף את דעתי.

זהו זה, אני צריכה למות. אין דרך אחרת. למות - ובגלגול החדש להיוולד שנית..."

"... שלהי קיץ, ונזן יצא לחופשה. טרם צאתו לא ידע לומר כמה זמן יעדר, אבל הבטיח להתקשר כשישוב, ואז נחדש את השיחות.

אני הולכת ויוצאת מאיפוס, ואין מי שיחזיק אותי.

ביום חמישי נסענו לסופשבוע ארוך בבית מלון בירושלים מטעם מקום עבודתו של אילן - רק אנחנו ועוד אלף אנשים בערך.

אני כל כך זקוקה עכשיו לשקט, ולהיות לבד עם עצמי. ואני בתוך מערבולת של מיליוני בני אדם דחוסים אחד בתוך השני, כוורת רוחשת, רעש, המולה וצעקות. אנשים גסים, מפוטמים, מדברים בקולי קולות, כל זוג עם עשרה גורמים וחמש-מאות ילדים, והם ממלאים את המלון עד אפס מקום. אני זרה ומנוכרת ושונאת, קצרת רוח וחסרת סבלנות.

רק להתחבא. רק להיות בשקט ולבד. והם כמו זבובים, מתרוצצים במסדרונות ובלובי, צורחים ומשחקים במלחמות. בחדר האוכל ילדים צועקים, תינוקות בוכים והורים עצבניים.

יחי החופש! הביתה. אני כל כך רוצה הביתה, אולי אמצא קצת שקט.

פרשתי לחדר ונכנסתי למיטה. איזה מזרן מחורבן, בטח בן מאתיים ונהנה לנעוץ את קפיציו בגבי. קיללתי. רציתי הביתה. לקחתי מזרן נוסף מספת האירוח המכוערת והערמתי על זה שלי, וכמו במחנה צופי, ניסיתי לאלתר פטנטים שיקלו עליי את החיים, ולא הצלחתי לברוח.

לפנות ערב יצאנו למרכז העיר. חום אימים - יבש אמנם, אבל האוויר לוהט ומעיק, עדיין שמש ואור. נסענו למדרחוב. לא רציתי, אבל הצייתנות שלי והכניעה בשיאם, ואחרי כל הבעיות האחרונות שעשיתי לאילן אני חייבת לו. הסתובבנו ברחובות ושנאתי את האנשים: כולם דוחפים את כולם, כולם הולכים ללא מטרה רק כי יש מדרחוב, יושבים בתוך האבק והדוחק והלכלוך, ואוכלים. בא לי להקיא. הייתי על סף התמוטטות. רציתי הביתה.

לפתע חדרו צלילי סמפניה דקים את ההמולה, השתיקו את ההמון והריצו אותי לעבר החליל הדרום-אמריקאי: על ארגז הפוך במרכז הרחוב ישב בחור אינדיאני, שיערו ארוך, אוברול ג'ינס לגופו, בידו גיטרה ולצוארו סמפניה קטנה אחוזה במתקן פרימיטיבי, אבל מוצלח. ידיו פרטו ברגש על המיתרים, ופיו נשף לתוך צמד שורות הקנים החלולים צלילי חמלה וגעגועים. עמדתי מהופנטת, מזממתי עם המנגינה, התנועעתי לקצב המוסיקה והתמכרתי לכאב. הוא המשיך וניגן שני שירים נוספים, ארז את חפציו המעטים והלך. גם הוא.

הכוחות שהפיחה בי המוסיקה התפוגגו ברגע שאיבדנו דרכנו חזרה למלון. הסתבכנו בין סמטאות וכבישים חשוכים, בלתי מוכרים ומפחידים, והכל סגר עליי - זר ומאיים.

סוף סוף העזתי ואמרתי בקול רם שאני רוצה הביתה.

"אפשר לחזור", אמרתי, "להיות לבד, לישון מאוחר, לאכול בחוץ, ללכת לסרט או הופעה. בשביל מה להיות תקועים במקום הדוחה הזה עם כל המבצעים של ועדי העובדים למיניהם."

דיברתי אל הקיר כי כבר שילמנו, ואף אחד לא חוזר, ולא נעים מהחבר'ה, ומה יגידו - ואני שבִּיחַ.

ובלילה, אחרי הכל הגיע תור הסקס ונטשתי את המערכה.

שאר ימי ירושלים עברו איכשהו. כבר לא הייתי שם והשקט חזר, וכשנזנן שב מהחופש וטלפן, קולו נשמע מוכר והזכיר לי כל מיני דברים, אבל לא הצלחתי לקשר אותם לכלום. קבענו להפגש ביום שלישי, וזה היה חסר משמעות. היו לי המקום שלי, והשקט שלי, והשייכות שלי בפינה שלי, רק לא להפר את השלווה..."

"... יום שלישי, עשר ורבע, חזרתי משיחה עם נון. אני אוכלת ומרגישה הכי חזק שאפשר שזהו זה. אני חייבת לגמור עם הכל לגמרי. אני חייבת למות. אם אני רוצה להתחיל מחדש ובצורה שונה - כמו שנון אומר תמיד - אני חייבת למות קודם."

הוא לא מבין. אי אפשר ולא יהיה אפשר אף פעם לבנות משהו חדש על החורבות האלה שלי. צריך להוציא צו הריסה ולהביא צי בולדוזרים שיפוצץ הכל ולא ישאיר אבן על אבן, ואז - לבנות מחדש. אני עומדת להתפוצץ, להתפרץ, להתפרק לגורמים. אני רוצה להשליך את הידיים ואת הרגליים שלי - כל אחת לכיוון אחר, ולצרות. הכל מסביב מעצבן אותי..."

ועוד יום שלישי הגיע ואני עדיין לא מתה, אבל גם לא חיה.
 "תחבק אותי," ביקשתי מנון. והוא קם ממקומו, כרך את זרועותיו סביבי כמו אבא טוב, וחזרתי.
 "אני מוכרחה להסביר לך מה קורה," אמרתי לאחר ששבנו למקומותינו הקבועים, "ממש חשוב לי שתבין. החיבוק הזה עכשיו היה בדיוק מה שעשית לניירות על שולחן הכתיבה שלך."
 "על מה את מדברת?"

"חכה רגע, אני אסביר לך. כשהיית בחופש חלמתי עליך, והתמונה לא יוצאת לי מהראש: יש ערימה ענקית של ניירות על שולחן הכתיבה שלך. המון המון ניירות בערימה גבוהה ומסודרת. פתאום מתחילה רוח נוראית, ממש סופה, והניירות מתחילים להתעופף בחדר, ואתה רוכן עליהם, עוטף אותם בגופך ובידיך ושומר שלא יתפזרו. כל הימים האלה שלא היית כאן, הרגשתי שאני מתפזרת וזקוקה למישהו חזק שיאסוף אותי, שישמור שאשאר שלמה. זו משמעות החיבוק בשבילי - שמישהו ישמור עליי".

"ומה זה אומר לך שמישהו ישמור עליך? בהרגשה הפרטית שלך, מה זה אומר?"

"שאוכל להרגיש פעם אחת בטוחה ומוגנת. שאוכל לנשום עמוק."

"ומה עוד?"

"אמממ... אולי גם... אם מישהו ישמור עליי, ארגיש שאני שווה משהו?"

"כלומר?"

"על מה שומרים? על משהו חשוב ויקר. כמו בסרטים, אתה יודע, כשרואים יהלום יפהפה בזהב על כרית קטיפה רכה, מוקף מאבטחים ומערכות אזעקה... אולי זה מה שאני רוצה, להרגיש שאני יהלום?"
 "אולי. הרגשת כך פעם, מתישהו בחיים?"

על הקיר מעל ראשו מוקרנת צללית של אמא שלי עם בטן ענקית, ואני עוֹבֵר משייט במים לא שפירים, עכורי תעוב ושנאה.

"אני? הצחקת אותי."

נון לא רואה אותה ושואל מה כל כך מצחיק.

"סתם. לא מצחיק. אני לא בדיוק רואה את ההורים שלי מומחים לעסקי יהלומים."

הם היו מבוגרים, ההורים שלי, ואפילו לא בני-זוג קבועים, רק שותפים לאחווה חשאית, מחתרית כמעט באותם ימים רחוקים, במפלגה הקומוניסטית. כנראה שהמנון המהפכה והדגל האדום עשו את שלהם ודחפו אותם באקסטזה חד-פעמית זה לזרועות זו - אני הייתי התוצאה.

"הכל בגללך" היה משפט המפתח בביתנו, וכשנחזה על אבי רוח ההשמצות, נהנה לתאר בכשרון פלסטי ראוי לציון, את נסיונותיה של אמי להיפטר ממני באמצעות מסרגות, קפיצות על חבל ושאר פטנטים שלא הועילו במיוחד, והם נאלצו להינשא כשהייתה בחודש השישי להריונה.

בראשי הבוגר כבר ידעתי שאין לי כל חלק במה שעוללו זה לזו, אבל טרם הצלחתי להיפטר מהמשקעים הכבדים שחרטו השניים בנשמתי ביד גסה.

"מה, את עדיין ממשיכה עם הקשקושים האלה של ההורים?" קטע אותי נון בחוסר סבלנות, "את כבר לא תינזקת, והיום את אחראית על הבחירה אם להרגיש יהלום או לא. חשבתי שעברנו את השלב הזה." הוא כועס, ועכשיו זה לא הדמיון או הפרשנות שלי. "קשקושים" זו מילה רעה.

"זה לא בדיוק ככה, נון, ובמיוחד לא בקטע הזה. אני יודעת שבעיקרון אתה צודק, אבל אני לא מצליחה להשתחרר מההרגשה שאני נטל חסר זכויות בעולם הזה."

"אוקיי, אם את בוחרת להמשיך ולשאת כל חיך באשמה שאינה שלך - בבקשה, שיהיה לך לבריאות, אבל אל תגידי שאת רוצה לעשות שינויים!"

יכול להיות שהוא ניסה במכוון לאתגר אותי, לדחוף אותי לעמוד מולו, להתווכח או לכעוס, אבל בשלב ההוא לא היה סיכוי שאשיג מטרות נשגבות אלו, ורק הרגשתי שאני עומדת לדין בפני שופט מבית שמאי.

"זה לא פייר! אתה יודע שאני רוצה לעשות שינויים, אבל אני לא מדברת על זוג נעליים מסריחות שנמאס לי מהן ואני יכולה לחלוץ ולזרוק ולקנות חדשות. אני מדברת על תחושות כל כך עמוקות וחזקות, שיושבות לי בפנים מאז שאני זוכרת את עצמי, וקשה לי להשתחרר מהן. אפילו כאן אני לא מצליחה להרגיש שאני באמת שווה משהו, ואני כל הזמן עומדת על המשמר."

"מה את אומרת לי, את יכולה להסביר?"

"תראה, אני לא מעיזה לכעוס אף פעם, ולא לבקש לעצמי, ואני חיה בפחד מתמיד שמא אנשים ודברים יגמרו לי. למען האמת, כאן הפחד הזה הוא הכי חזק לי. ממש משתק אותי לפעמים."

"למה כאן זה כל כך חזק? למה כאן כל כך קשה לך?"

"כי אין לי מושג מה אני צריכה או יכולה לעשות כדי להיות בטוחה שלא תרים ידיים ותתיאש ממני ותחליט לנטוש. אני יודעת שאתה אוהב אנשים חכמים, אז אני משתדלת להיות חכמה וכאילו דווקא - מרגישה טיפשה מתמיד. אני חושבת שאולי תהיה שבע רצון ממני אם אעבוד ברצינות, ואתקדם ואשתנה, ואז נראה לי שאני לא עושה כלום ורק דורכת במקום, ושהתחלתי כבר מיליון נושאים אבל לא הלכתי עד הסוף עם אף אחד מהם, וגם זה לא בסדר."

"ואני כאן בהווה, אבל בתחושה המוכרת של ילדה מטומטמת ולא שווה כלום, וברור לי שאתה בדרך להישבר ממני. ואני כל הזמן עסוקה בלחפש סימנים לכאן או לכאן: האם עדיין מתאים לך להתעסק עם השיגעונות שלי, או מעניין, או אני לא יודעת מה, או שמא נשבר לך ממני. אני מחפשת סימנים, נותנת להם פרשנויות, בונה תזות שלמות, ומכינה את עצמי לרגע בו ייגמר הכל."

"מה את מצפה ממני עכשיו?"

"אתה בטח חושב שאני מנסה לסחוט ממך תגובה מרגיעה, ולשמוע שאני חכמה ועובדת ומתקדמת בהתאם לציפיותיך, אבל לא זה מה שיש לי בראש עכשיו, באמת שלא. אני רק רוצה להרגיש ביטחון פעם אחת בחיים שלי, זה הכל."

"את יודעת שאת מרגישה מה שאת בוחרת להרגיש, ואין קשר בין מה שאני אומר או עושה לבין הרגשתך. אולי כדאי לנו לבדוק מדוע את בוחרת לשמר את התחושות האלה שלך..."

"...חלק לא מבוטל מהשיחות התמקד בהרגשה שלי כלפיו וכלפי הטיפול, והוא ממש האיץ בי לדבר על הזדקקותי לו. היום אני חושבת שהוא שאב סיפוק מתלתי בו, וככל שמזער והחליש אותי כך חש עצמו יותר חזק. אבל זו חוכמה שלאחר הכל, ואני אפילו לא כועסת על עצמי שלא הבחנתי בזמן. ידעתי רק שאני חייבת להיות מטופלת טובה, לעבוד קשה ולא להסתיר כלום."

הלכתי ונאטמתי ולא הצלחתי להתרכז. לעיתים קרובות שכחתי מה קרה ועל מה רציתי לדבר, ונאלצתי להיעזר יותר ויותר ברשימותי כדי למקד את עצמי.

"אתה יודע, חשבתי השבוע על ההבדל בין קשה ורע. אתה רוצה לשמוע?"

"אני מקשיב."

"שמתי לב שה'קשה' שלי מתחבר לי לבלבול ולהרגשה שאני הולכת לאיבוד, וה'רע' קשור להרגשה של להיות דחוייה, לא רצויה וננטשת..."

מאוחר יותר בשיחה, התערבב לי הפחד מאבי, שיעלה במדרגות ויחסל אותי, עם הפחד מנזן, שירים ידיים וינטוש.

"את פוחדת שאחסל אותך?"

"את האמת? כן. לא שתבוא עם אקדח או סכין ותהרוג אותי פיזית, כמו שהוא איים לעשות. לא לחיסול כזה אני מתכוונת, אבל אם יפסיק להיות לך אכפת ממני, ואם גם בקשר אתך ארגיש דחוייה וננטשת, זה פשוט יגמור אותי. כאילו ההתנהגות שלך והתייחסותך אליי יכולות לחסל אותי."

נזן לא ממש הגיב, רק ביקש שאמשיך.

"נגיד, אם תדבר אליי, או עליי, כמו שאתה מדבר לפעמים על העובדות הסוציאליות מהלשכה, אני פשוט אמות לי."

"את שוכחת דבר אחד חשוב. את לא הן, ואני מדבר כך, כי הן בטלניות, ורכלניות ובלתי כשירות לחלוטין."

דבריו היו אמורים להרגיע אותי, ובאמת, מצד אחד הרגשתי נהדר כי הוא, שלא חסך בביקורות, חשב עליי דברים טובים. מצד שני, ראיתיו לא פעם בכעסו - מבטל ומשמיץ באופן בוטה ומכוער, ולא יכולתי להימנע מלחשוש לצפוי לי במקרה שאפשל.

הכל התקשר לי, וקלטתי שנזן מסוגל להמית אותי. הוא היה לי למכונת הנשמה, והקשר בינינו לצינור חמצן. אם יקרה משהו לקשר הזה - אמות.

לא שיתפתי אותו במחשבותיי כי הן היו מביכות מדי, והעדפתי לשתוק.

"איפה את עכשיו?"

"כאן."

"באמת, את כבר יודעת יותר טוב מזה! מה עובר לך בראש עכשיו?"

"כלום לא עובר, הראש שלי ריק לגמרי."

"את מתכוונת להגיד שרוקנת אותו, מה קרה? נתת לי כוח לחסל אותך, להמית אותך, ועכשיו את בורחת? אני רוצה שתדברי על זה."

"אמרתי לך קודם. אני פוחדת שיקרה משהו שייקח ממני את השעה השבועית שלך, ואני לא יודעת מה יהיה אז. אני זקוקה לה כמו אוויר לנשימה."

"מה עושה עבורך את השעה שלנו לכל כך משמעותית?"

"אממ... אני מרגישה שכרגע אתה הקשר שלי למציאות ולחיים האלה שמסביבי, וכאילו, מה שמחזיק אותי שפוייה. אני כל כך מוצפת, עד שכמעט ואיני מעיזה לצאת מהפינה שלי, אבל כשאנחנו מדברים כאן – הפנים והחוץ שלי נעשים אותו הדבר, ואני מרגישה חיה ואמיתית. זה כאילו שכל החיים שלי, הקיום של מאיה האמיתית, תלוי בהד שאני מוצאת בך לעצמי..."

"רק רגע בבקשה, תעצרי כאן. זה כבד עליו מה שאת אומרת. זה תפקיד שאני לא מוכן לקחת על עצמי."

זו הייתה ממש מכה מתחת לחגורה והיא פגעה במטרה. יותר לא אמרתי מלה בנושא של מה הוא בשבילי. היה ברור לי שמרגע זה אני צריכה לחשוב פעמיים לפני שאני פותחת את הפה.

קטעי יומן - פברואר 1991:

"...חזרתי הביתה על הפנים. אין לי כוח לכל השאלות של נון ולכל ה'למה' שלו. יותר נכון - אין לי כוח לחפש תשובות. זה גומר אותי: 'למה את חיה כל הזמן בהרגשה של היכון לקראת קטסטרופה?' ו'למה כל דבר שקורה מזעזע אותך כל כך?' ו'למה את לא נותנת לדברים להגיע אליך?' למה ולמה ולמה כאילו אני פרויד בכבודו ובעצמו. אין לי תשובות. ככה אני. הוא צריך לתת את התשובות ולא אני - בשביל זה אני בטיפול."

עכשיו אני כועסת, ואני גם יודעת מדוע. כי אני פוחדת. אין לי תשובות לשאלות ונון יכעס, ויגיד שאני לא עובדת ברצינות. מיום שלישי אני שואלת את עצמי את כל ה'למה' האלה. אני מוכרחה למצוא תשובות עד לשבוע הבא, אבל אין לי, והראש שלי אטום, ואני לא מגיעה לכלום. אני לא יכולה להגיע למשהו כשכל מה שיש לי בראש זה: נו כבר, תמצאי משהו להגיד לו. הוא מחכה.

ככל שאני מחפשת - אני יותר במגע עם הריקנות, וככל שאני יותר במגע עם הריקנות - אני יותר זקוקה לנזן, וככל שאני זקוקה לנזן - אני יותר פוחדת שהוא לא יהיה לי. ואני מוכרחה למצוא תשובות, אבל עכשיו אני בכלל לא מסוגלת לחשוב ולהתרכז, ואני רק רוצה להיאחז במשהו..."

מכתב שלא נשלח - ספטמבר '91

שלום נון,

היום יום רביעי ולמזלי זה יום חופשי שלי ואני יכולה להישאר במיטה. לחוץ לי יותר מדי ואני מוכרחה לדבר אתך. כל הבוקר התלבטתי אם לטלפן אליך, אבל נמנעתי מלעשות זאת, ובינתיים הגיעה שעת הצהריים וכולם כבר בבית ובלאו הכי אבוד לי, אז החלטתי לכתוב.

אעשה זאת בקצרה כדי להיות בטוחה שתקרא את הדברים. חשוב לי לשתף אותך עכשיו כי אחר-כך הכל נעלם לי. למזלי, ואולי לא למזלי, לא יודעת.

כבר כמה לילות שאני לא מצליחה לישון, ואתמול בבוקר חיכיתי לשעה תשע וקיוויתי שתתקשר לשאול מה שלומי, אתה הרי יודע מה קורה אתי עכשיו, וזו השעה שלי - אבל לא התקשרת, ובערב כולם צחקו מהקומדיה המטופשת בטלוויזיה, ואני הייתי עם המוות שלי.

והיום אני בבית, וברקע שרים לי תיאודורקיס ומרסדס סוסה - כל אחד בתורו ובכל העוצמה שאני מצליחה להוציא מהמערכת, אבל גם זה כבר לא עוזר. ופתאום אני יודעת, בפנים בפנים, באזור של המוות הזה, שתיאודורקיס אף פעם לא היה אבא שלי, ומרסדס סוסה אף פעם לא הייתה אמא שלי, ובחמת זעם, ממש בטירוף, אני רצה למחברת השירים שלי, תולשת את הדפים עם השיר שכתבתי לה וקורעת אותו לגזרים. אחר-כך אני יושבת לי מרוקנת בפינה שלי, מנסה לאחות את הקרעים, לפענח את הכתוב ולהעתיק את השיר מחדש. ואני רוצה לבכות כי עכשיו אני יודעת שגם טוביה אף פעם לא היה אבא שלי והוא רק קנה לי גלידה.

ואני כל כך צריכה לדבר אתך, אבל לא אטלפן. לא יכולה שתגיד לי "הציפיות שלך" או "את כבדה עליי".

והכל מתמוטט, ואני לא יודעת מה קורה. ותיאודורקיס שר: "יגוני יבוא כאשר חלומי יאבד". מה קורה לי, נון? אני לא רוצה לחשוב על זה. לא לבד.

מאיה

מעולם לא שלחתי את המכתב כי בכל פעם שדיברתי אתו על הקטע של "אבא טוב", היה עונה לי ממש ככעס: "אני לא אבא שלך". טוב, אלו אינן מילים שבכוון לשנות מה שבן אדם מרגיש בפנים, והיום אני מבינה שמשפט כזה אינו יכול לבוא במקום עבודה רצינית על ה"העברה" שלי, בלשון המומחים. המשכתי להרגיש מה שהרגשתי ורק הפסקתי לדבר על הנושא, כי זה הכעיס אותו יותר מדי.

גילוי עריות מקצועי - מין בשעה הטיפולית

המעמד כולו, ובמיוחד הצורך לחשוף את חיי האינטימיים ביותר בפני כל האנשים הזרים הללו בועדה, היה קשה לי מאוד ומביך. לא הבחנתי בנוכחים ולא בהבעות פניהם, הבטתי למטה על כפות ידיי העסוקות זו בזו מתחת לשולחן, ולמרות שנון זכה במערכה הראשונה וסילק את שרי מחדר הישיבות, היא נשארה אתי עד סוף הדיון. קיוויתי שהבינו לאילו מחוזות אימה החזיר אותי נון בטיפול, ואיך לא היה לי שום סיכוי מולו. יותר מכך, הצלחתי לשבור את מחסום הפחד - נוכחותו אי שם בהמשך השולחן איבדה את כוחה המאגי עליי.

"זה מה שיש לי להגיד כרגע, ואני מבקשת שיתייחס למה שאמרתי".

"סיימת בשעה טובה? עכשיו תספרי להם איפה הייתה הפעם הראשונה של המין, וביוזמת מי".

"אני אגיע לזה, אבל קודם שיתייחס לדברים שאמרתי עד עכשיו".

"את מתחמקת".

"אני מדברת בסדר כרונולוגי, כי הדברים נבנו אחד על גבי השני, ואני לא מתכוונת להתחיל מהסוף. אני לא

אמשיך לפני שאשמע התייחסות שלו".

יו"ר הישיבה בא לעזרתו.

"בינתיים אתה לא מגיב על דבריה של מאיה. האם כל מה שמאיה תיארה עד כה, זה מה שהיה?"

"כן. אבל היינו קולגות והיו בינינו יחסים של קולגות".

"האם כל הקולגות שלך מגיעות לרגרסיות כאלה במחיצתך?"

"אם הן רוצות".

"ומה בקשר לתוכן השיחות ביניכם?"

"דיברנו בכמה רמות, ומה שהיא רצתה היא הביאה, ודיברנו על זה".

היא רצתה והיא הביאה והיא יזמה, והוא בובה אימפוטנטית על חוט, אבל ה"כן" שלו נתן לי כוח להמשיך.

"...במבט לאחור ובחוכמה שלאחר מעשה, נראה לי שיריית הפתיחה למסלול החד-סטרי עליו עליתי, נורתה כבר בימי היכרותנו הראשונים, כשאמר לי 'את אשה מושכת'. נבהלתי אז וכעסתי עליו, אבל לא הגבתי מיד כי בכל זאת הוא היה ממונה עליי, ורק שבוע מאוחר יותר, כשחזר פעם נוספת על אותן מלים, כבר נכנסתי יותר מדי ללחץ ואמרתי לו שאף פעם, אבל אף פעם יותר לא ידבר אליי ככה. אמת, תקופה ממושכת לאחר מכן כיבד - ולו למראית עין - את דרישתי לחדול מכך, וחזית המתח המיני נרגעה והפחד שלי ממנו נעלם, אבל בה בעת הוא הכשיר את הקרקע בהתמדה לקראת המתקפה הסופית..."

והיה זה קרב לכל דבר: ניצבתי מול יריב חזק ממני עשרות מונים, שהכיר את חולשותיי וידע את נקודות התורפה שלי, והותיר אותי חשופה ומפורקת מתחמושת והגנות, וכל זאת במסווה של מטפל בן ברית.

יום שלישי, 18 באוקטובר 1991.

אני בשיא השפל והדיכאון, תקועה עם הזכרונות והתמונות והלילות המסויטים. איני מסוגלת לישון, בקושי מתפקדת, הולכת ומאבדת שליטה, לא מצליחה לחצוץ בין העבר להווה. יעל אינה עומדת עוד במעמסה ופורשת, ואני לבדי עם האימה. רק נון ניצב לצדי כסלע איתן, שומר עליי שלא אפול.

נאלצנו לבטל את השיחה השבועית שלנו לטובת דיון דחוף במצבה של אחת הילדות בפנימייה. לא כעסתי על הגזלה, כי היא באמת הייתה ילדה קטנה, ולא רק הרגישה כמו, אבל קינאתי כשנון דיבר אתה. לא הצלחתי להחליף עמו מלה ביחידות, וודאי שלא לנשום עמוק ולהרפות קצת. משנסתיים הדיון ליוויתיו למכוניתו והפקדתי בידיו שיר שנכתב לי בלילה. שיקרא, ויבין, וימשיך לשמור עליי.

"תקרא בבית", ביקשתי, "לא עכשיו."

לא התאים לי שיעבור על הנשמה שלי ברפרוף ועל רגל אחת. הוא עשה קפל נוסף בדף שהושטתי לו, הכניסו לתיקו ונסע.

בשבע בערב צלצל הטלפון במשרדי.

"הי מאיה, זה אני. מה שלומך?"

לא האמנתי למשמע אוזניי. הייתה זו הפעם הראשונה שטלפן אליי מיוזמתו והתעניין כך בשלומי. זה בטח השיר שלי, אמרתי לעצמי, הוא מרגיש אותי ודואג לי.

"אה... ככה... יכול להיות יותר טוב."

"מה את עושה אחרי העבודה?"

"שום דבר מיוחד. חוזרת הביתה."

"את רוצה שאבוא?"

ואוו, באמת אכפת לו ממני. ועוד איך אני רוצה שיבוא.

"אם זו לא בעיה בשבילך..."

"בבקשה ממך, תפסיקי כבר לעשות במקומי את החשבונות שלי. שאלתי אם את רוצה שאבוא."

"מאוד."

"טוב. היכן אפגוש אותך?"

"כאן במשרד. אני אחכה לך."

נון הגיע כמתוכנן, אבל לא רצה להישאר בפנימייה. יצאנו למכוניתו.

"לאן את רוצה לנסוע?"

"אפשר לשבת ב'קפולסקי' או משהו כזה."

"לא. לא עם אנשים."

"אז אני לא יודעת. תציע אתה."

"איפה אפשר לשבת בשקט באוטו?"

מה אני יודעת? אני יושבת עם אנשים בבתי קפה או בבית, לא במכוניות.

"אני ממש לא יודעת."

"את גרה כאן ואת מכירה את האזור. תגידי לאן את רוצה לנסוע!"

מה הוא כועס? אני באמת לא מכירה מקומות. אני כבר ממש לחוצה כי קשה לי עם טון הדיבור שלו,

אבל לא מצליחה לחשוב על שום מקום, ומרגישה את המוח מתחיל להתייבש לי.

"אני לא יודעת. באמת."

הוא מתניע בכעס, נוסע מבלי אומר, ועוצר על שביל עפר לצד הכביש באמצע שום מקום. החושך

המוחלט נקטע מפעם לפעם על-ידי אור מכונית חולפת, ואני פוחדת שמא הנהגים האחרים לא יבחינו

ברכבנו החונה ויכנסו בנו מאחור.

נזן אינו פוחד. הוא חוזר להיות רגוע ושליחיו כתמיד, והשקט שלו עובר גם אליי, והוא מחבק אותי.

אני מתחבאת לו בתוך הידיים וכל המתח והפחד מתפוגגים באחת ואני על סף הבכי המיוחל, כי החום

שלו ממיס את הגושים שתקועים לי בגרון.

אני מרגישה את ידו על שדי הימני ונרתעת בתדהמה, מתנתקת מהחיבוק ונצמדת לדופן המכונית.

"מה אתה עושה?!"

"מה שטוב לנו."

"בבקשה לא. אל תעשה את זה!"

"מה ההצגות האלה? הרי את רוצה את זה בדיוק כמוני!"

"לא נכון. זה בכלל לא מה שאני רוצה."

"נו, באמת, תפסיקי עם ההצגות שלך. בשביל מה הזמנת אותי היום?"

"אני לא הזמנתי אותך. אתה הצעת לבוא, וחשבתי שזה בגלל השיר שנתתי לך בבוקר."

"לא קראתי אותו. עדיין לא הספקתי."

נזן זרק לי לא מעט אמירות פוגעות במהלך היכרותנו, אבל זו הייתה אחת הקשות בהן, כואבת יותר

מסטירת לחי.

שתקתי, כי אין לי זכות לבוא אליו בטענות, הוא אדם עסוק, ולא היה לו זמן, והוא לא חייב לי כלום,

וגם ככה הוא כבר נשמע מספיק כועס.

"חשבתי שקראת את השיר שלי ולכן הצעת לבוא."

"את רוצה שאקרא עכשיו? זה מה שאת רוצה? אין בעיה."

שלף את הנייר המקופל מאחורי מגן השמש המורם, הוציא פנס מתא הכפפות, ולאורו החיוור עבר עליו

במהירות:

פִּשְׁנוּלֶדֶת, יִלְדָּה -
 הִפְכָּה אוֹתָךְ יָד גְּדוּלָּה
 רִגְלֶיךָ הִזְעִירוּ לְמַעַלָּה
 רֹאשְׁךָ לְמַטָּה
 יָד שְׁנִיָּה חֲבָטָה
 בְּאַחוּרֶיךָ
 טִלְטְלָה גּוּפְךָ,
 עַד שֶׁהִשְׁמַעְתָּ צְרָחָה רִאשׁוֹנָה -
 אוֹת חַיִּים.
 וְהָרֹפֵא אָמַר:
 תִּינָקֶת טוֹבָה.

פִּשְׁגְּדֶלֶת קָצַת, יִלְדָּה -
 הִשְׁכִּיכָה אוֹתָךְ יָד גְּדוּלָּה
 גִּבְךָ מִשְׁתַּק לְמַטָּה
 עֵינֶיךָ לַתְקָה
 יָד שְׁנִיָּה חֲסָמָה
 אֶת פִּיךָ
 הִקְפִּיאַה נִשְׁמָתְךָ,
 עַד שֶׁחֲנָקְתָּ צְעָקָה אֲחֵרוֹנָה -
 אוֹת אֵין חַיִּים.
 וְאָבִיךָ אָמַר:
 יִלְדָּה טוֹבָה...

"קראתי. מה את רוצה עכשיו?"

"שנדבר."

"את לא חושבת שכבר דיברנו מספיק?"

ושוב הידיים שלו מתחת לסוודר שלי, ושוב אני מתחננת שלא יעשה את זה ושוב הוא כועס.

"את סתם משחקת אתי!"

"אני לא יכולה, ואני לא משחקת אתך. אני לא יכולה!"

הוא מחזיר אותי למגרש החנייה של הפנימייה, שותק וכועס ומאשים, ואני יודעת שאיבדתי אותו.

רגליים זרות מוליכות אותי אל מכונית, יד נעלמה פותחת את הדלת ומושיבה אותי בכיסא הנהג.

אני דחוסה בין שלושה אבות. הם עטים עליי מכל הכיוונים, וקולותיהם מתערבבים זה בזה "זונה" ו"שקרנית" ו"את סתם משחקת איתי".

ואין אמהות.

הראש מתפוצץ לי מהרעש, אש גיהנום מאכלת את שדיי, זיקוקי להבות ופצפוצי בעירה - ודינה הכושית קמה לתחייה, מייללת מתוך האפר.

היא מוצאת את מפתחות המכונית, מפשילה את שרוול הסוודר שלי וחורצת בפראות באמת ידי מלמעלה למטה ומצד לצד, צועקת "תבכי כבר".

אין לי בכי. אין לי כלום. לא רוצה להעלם. רק לא שוב כמו פעם. חייבת להיאחז במשהו.

אני מרימה את עיני ומחפשת את עצמי במראה, אבל דמויותיהם נשקפות אליי בשיניים חשופות וצחוק שדים, והם שולחים אצבעות ארוכות אל צווארי. אין לי אוויר. אני נחנקת.

ובוקר.

שקט וחושך וחם, ואני לבדי במיטה. אין לי מושג איך הגעתי לכאן ואיזה יום היום, ורק השריטות בזרועי מעידות שלא היה זה חלום. אני שולפת את נוהל החזרה לחיים, ומחפשת סימנים שיעזרו לי למקם את עצמי.

מן המטבח עולה תכונה של לפני יום לימודים, ואין בקולם של אילן והילדים סימן למשהו חריג. אני מעיזה לשלוף את עצמי מהבונקר שלי, מודה למזלי ששפר כי קר, ושרוולי החלוק הארוכים מסתירים את עבודת החריטה היסודית שנעשתה בזרועי. ה"בוקר טוב" שמקבל את פניי אומר לי שלפחות בקטע שלהם אין לי מה לדאוג, ותאריך העיתון מבשר שעבר רק לילה אחד, ואני משערת שיעל לקחה את העניינים לידיה והחזירה אותי הביתה.

עבר שבוע בו הייתי ולא הייתי. התבוננתי ממרחק ביעל מבשלת, מכבסת, מדברת עם הילדים ועובדת, ולא הצלחתי לזוז. בלילות התעוררתי מצרחותיה של דינה הכושית שחזרה אליי גדולה וחזקה משזכרתי, ולא הצלחנו לגרש את הפולשים למיטתנו. שכבתי לצידה, אוטמת את אוזניי ומוחי ולוחשת מתחננת: "נון, תעזור לי. תשמור עליי".

ידעתי שאני מבקשת לשווא. הוא כועס ואין לי יותר מקום בטוח אצלו, אבל הוא היחיד שיכול לעזור לי! אני חייבת לפייס אותו. לא הוגן מצדי לצפות שיהיה בשבילי, ולסרב להיות בשבילו.

עוד לילה של סיוטים, ועוד אחד, וידעתי מה עליי לעשות. חיזקתי את עצמי במילות הקסם שדליתי מנבכי ילדותי, אמרתי "מה אכפת לך", ו"לא יקרה לך כלום אם תעשי מה שהוא רוצה", והתייצבתי במשרד נחושה בדעתי.

נזן הגיע דקות ספורות אחריי, פסע נמרצות לעבר הספה, ונעץ בי מבט נזף, שרק חיזק אותי בהחלטתי. לא נתתי לו שהות לומר: "אני לא מוכן להמשיך לטפל בך", התקרבתי אליו והתחלתי לפתוח באיטיות את כפתורי חולצתי. העליון, וזה שמתחתיו.

פניו הלכו והתרככו לנגד עיניי, הוא הסיר את משקפיו ונעץ בי מבט מצפה. אבל כשהגעתי לכפתור השלישי, אחזה דינה הכושית בדשי החולצה, הידקה אותם בכוח זה לזה ולא אפשרה לי להמשיך. נזן ניגש אליי וניסה לישר את אצבעותיה הקפוצות ולשחרר את החולצה מלפיתתו, והיא העיפה את ידו מעליי בפראות ושבבה ורכסה את הכפתורים.

"חזרי למקום שלך!" פקד, "וכשתחליטי מה את רוצה, תגידי לי." אני יודעת רק מה אני לא רוצה. לא רוצה לשכב אתו. לא רוצה לאבד אותו. לא רוצה להישאר לבד כשכל הפצעים פתוחים. לא רוצה את הסיוטים בלילות. לא רוצה לחזור לטירוף של פעם. ואני שותקת. לא יכולה להגיד לו את כל אלה. לא כשהוא ככה. "טוב, אין לי מה לעשות כאן יותר", אסף את חפציו בכעס בלתי מוסווה, היפנה אליי את גבו ועזב את החדר.

שמעתי את הדלת החיצונית נטרקת וידעתי שעכשיו זה לתמיד. זה היה הרגע בו אמרתי לעצמי: אוקיי, אם הוא רוצה זיונים, הוא יקבל את הזיונים של החיים שלו. כי באמת, אני לא צריכה לעשות מזה סיפור עם כל הפטנטים שלי, התקרה וכל זה. העיקר שהוא לא יעלם לי. עוד באותו ערב טלפנתי אליו.

"הי. זו מאיה."

"כן."

הוא נשמע כועס וחסר סבלנות וכאילו חבל היה לו לבזבז עליי יותר ממלה אחת, אבל ידעתי מה עליי לעשות כדי לרצותו ולשכך את כעסו.

"תשמע משהו, אני מצטערת על מה שהיה אתמול ובשבוע שעבר. ממש מצטערת. חשבתי על זה כל הלילה והגעתי למסקנה שאני רוצה בדיוק מה שאתה רוצה."

"את רואה?! ידעתי!"

אני רואה. אתה תמיד יודע.

"אני באמת מצטערת, לא יודעת מה קרה לי."

"אז מה דעתך לבוא אליי ביום שלישי הבא?"

כאילו משנה לך מה דעתי.

"אין בעיה, רק תסביר לי איך להגיע."

אהבתי את חדר העבודה שלו, שהיה ממוקם במפלס התחתון של הבית, ובקירו הצפוני נפערו חלונות ענקיים משקיפים אל ואדי תלול וירוק. ריהוט פשוט, ספה ושתי כורסאות מרופדות כחול חם ניצבו על

שטיח גדול, בגווני כחול אף הוא, והרבה חום של עץ דיפן את הקירות ומדפי הספרים. רק להניח את הראש על גב הכורסא, לעצום עיניים ולנשום.

זה לא היה בדיוק חלומו הרטוב של נון, שישב על הספה וקרא לי להתקרב אליו. דינה הכושית נדרכה ושלפה ציפורניים. תינוקות בכיינית, לא מבינה שאני עושה את זה גם למענה. "אם רק תעזי להתנגד או לצעוק הוא יהרוג אותך," איימתי עליה בקולו של אבא שלנו, והיא חזרה להצטנף כבמטה קסם.

התכוונתי לשבת לידו, לרגע עוד קיוויתי שהכל רק חלום רע ועוד מעט אשים את ראשי על כתפו ואתכרבל בטוחה בין ידיו, אבל הוא כיוון אותי מולו, אחז במתני והוריד אותי על ברכי כשפניי אליו. הכריע אותי למרגלותיו בתנוחת חטאתי מלפניך, פשעתי, עויתי, ופתח את חגורת מכנסיו, ואת הרוכסן, התרומם לרגע וחזר לשבת כשבגדיו מופשלים על שוקיו.

ללא מילה אחז בראשי בשתי ידיו וקירב אותו אל אברו. הפניתי ראשי הצידה, הרגשתי את מגעו על לחיי, ושרירי גופי לא הצליחו לשאת אותי עוד. התקפלתי תחתי על קרסולי, והוא הידק אחיזתו ברקותי, משכני חזרה כלפי מעלה, וכיוון את פי אל אברו הזקור.

תגיד שזו סוכרייה על מקל ויהיה לה מתוק בפה.

תגיד שזה משחק, שתצחק.

תגיד שהיא ילדה טובה.

תגיד.

אני מביטה בהם, רואה אותה מנסה לשאוף אוויר, אבל ידיו מנווטות את ראשה מעלה מטה, מעלה מטה, עוד ועוד ועוד. סיכת הראש מחליקה ממקומה ושיערה החלק מתפזר ועוטף את פניה בריח מקלחת, קווצותיו נבלעות בפיה, לא מבחינה עוד בין שלו לשלה. מעלה מטה, מעלה מטה. ומטה. ודי. שומט ידיו לצידי גופו ונשען לאחור.

הוא מגיש לה קופסת ממחטות נייר, והיא מוחה את הניגר מזוויות פיה. מנסה לקום, אך ברכיה מאובנות ואינן נשמעות לה.

"היה גדול, מה את אומרת?"

הבטחת לא לעשות לי יותר פיפי בפה.

"נכון."

"זה כל מה שיש לך להגיד?"

מגעיל לי בפה.

"לא נוח לי לדבר על זה."

"אז אל תדברי. כל זמן שאת יודעת לעשות כל כך טוב, מי צריך לדבר?"

ילדה טובה של אבא. אבא טוב שלי. לא שכחנו תורתך.

"אני יכולה בבקשה לקבל כוס מים?"

שיתלבש כבר. שאוכל לקום מהשטיח.

"אולי את רוצה משהו חם?"

לא רוצה. הספיק לי משהו חם להיום ולכל החיים.

"לא תודה. רק כוס מים."

זה עבד והוא יצא מהחדר. ירקתי במהירות לממחטת הנייר וניגבתי את הלשון, אבל כלום לא עזר ועכשיו היו לי בפה גם חתיכות נייר. הוא יחזור עם המים, אשתה ואסתלק לי. אספתי את שערי שנפרעו, וסרקתי באצבעותיי פוני רטוב ודביק - אות קין למצחי.

"אני חייבת לזוז. יש פקקים ואני לא רוצה לאחר לחזור."

אני רוצה הביתה. ולצחצח שיניים. ולמקלחת.

ודינה הכושית רוצה לנקום.

ברגע שנכנסנו למכונית לא היה עוד כוח לאיומים בהריגה, סקילה, תלייה ושאר מיתות מידיו אם תפצה את פיה, ואפילו עצי הכרמל הירוקים, השמים הכחולים והשמש הסתווית, לא הצליחו לעמעם את צרחותיה. זונה הייתי וזונה אשאר.

היא מנסה לסובב את ההגה לעבר נתיב הנסיעה הנגדי ולתוך המכוניות שדוהרות מולנו, ואני נלחמת בה בשארית כוחותי, ועוצרת לפני רמזור אדום בקצה העלייה. היא מסיטה את רגלי מדווש הבלם ואנחנו מתחילות להתדרדר לאחור. במראה נשקפת מכונית קרבה לעברנו, אבל רגלי אחוזה משותקת בצבת בלתי נראית. צפירה מחרידה את הרחוב השקט ויעל תופסת שליטה ומרימה את בלם היד. ניצלנו.

"... ככה זה התחיל, וזה מה שהיה בפעם הראשונה..."

אני מתאמצת להרחיק עצמי מהתמונות המכאיבות, וממתינה לתגובה מאגפו הימני של השולחן. מזווית עיני אני קולטת את נון נע בכיסאו בחוסר מנוחה, כמו הופתע מנחישותי ויכולתי לפרוש את מסכת ההתעללות לפרטיה, ולמען האמת - אני עצמי לא צפיתי את שטף המלים שיצא מפיו. נסחפתי על גלי הזעם שעורר בי עד כי קולי נשנק, ועצרתי. מישו מגיש לי כוס מים.

והוא שותק. מצדי שיכחיש, ימחה, יאמר שאני שקרנית. העיקר שגייד משהו. אבל הוא אינו מתייחס אליי, והשקט מנער אותי, ואני כבר מסוגלת להביט לכוונו ולדבר ישירות אליו, מרגישה חזק חזק בפנים שהוא זה שאמור להשפיל מבטו ולהתבייש, ואני אפילו מרימה את קולי.

"תגיד לי מה חשבת לעצמך באותו יום?"

אני מוכרחה להבין פעם אחת איך בן אדם, מטפל, יכול לדרוס כך ברגל גסה בן אדם אחר, ומה מדליק כל כך בחולשה וחוסר אונים של הזולת.

"תענה לי! תענה לי עכשיו, איך הסברת לעצמך את המהפך הקיצוני הזה שעשה אותי בן לילה למלכת הסרטים הפורנוגרפיים? תגיד לי פעם אחת איך הסברת את זה לעצמך? תענה לי! אני רוצה תשובה!"

נזן אינו עונה, אבל אני יודעת איך, ומקווה שכך גם האחרים. הוא לא אפשר לתהיות מטרידות מעין אלה לעמוד בדרכו, כי לא באמת היה חשוב לו מה קורה אתי.

"את רצית את זה, והתלבשת כמו אחת שרוצח!"

"אני?"

"כן, את!"

"מה זה כמו אחת שרוצח? איך התלבשתי? תגיד!"

"אני לא זוכר בדיוק!"

איזה יצור שפל. אני רותחת מזעם ומבטיחה לעצמי לא לאפשר לו להוציאני משווי המשקל.

החודשים הבאים הפכו מסוייטים יותר ויותר. הזכרונות ומראות הזוועה שחדרו לכל פינות חיי הותירו אותי באפיסת כוחות, והכל הפך למקשה אחת של טיפול ותועבה, של חסד ואימה, של עבר והווה, ושל תום עריסה ויצוע זנונים.

השתדלתי לחמוק ממפגשי המין, ולעיתים עלה הדבר בידי. גמגמתי את תירוצי - פעם לא היה לי רכב ופעם אחרת לא עמד לרשותי די זמן, המחזור החודשי נחת עליי או שהצטברו אירועים חשובים בעבודה. לא נשמעתי משכנעת במיוחד, אפילו לעצמי, והרגשתי כבעלת חוב מאוימת. מפעם לפעם הצלחתי להשיג דחייה במועד ההוצאה לפועל, אבל חובי רק הלך ותפח. ושוב ושוב נאלצתי לשלם, כשהגדשתי את הסאה ונזן כעס וסבלנותו פקעה, והאלה התקרבה אל ברכיי.

מנקודת התצפית הנוכחית שלי על עצמי ברור לי שמעבר לפחד המודע להינטש, עמד מאחורי שיתוף הפעולה שלי גם צורך לא מודע ללכת עם ההשפלה העצמית עד הסוף. המניעים עדיין אינם מוחוורים לי דיים, אבל היום אני מרשה לעצמי לחוש בקיומם של הזרמים התת-קרקעיים שהפעילו אותי, להתקרב אליהם ולנסות לפצח אותם.

יתכן והייתה זו דרכי לפגוע ולהעניש את עצמי בעקבות טונות רגשי האשמה שרבעו עליי מאז ילדותי, או שהיה זה דחף כפייתי לחזור ולחוות מחדש כאבים והשפלות קודמות, ואולי הייתה זו הפגישה המחודשת עם עצמי המוכרת משכבר, שמשכה אותי בכבלים בלתי נראים לשוב ולהתאחד עם הילדה שהייתי ואשר לא ידעה חיים אחרים. לא יודעת, אבל התיעוב העצמי ובור הסחי לתוכו הלכתי ושקעתי ככל שדרישותיו של נזן נעשו מגעילות יותר, הובילו אותי לשיא ההשפלה העצמית, במעין הנאה מזוכיסטית של חיטוט בפצעים כואבים.

נפגשנו בחדרו, והוא נהג לחכות לי בהיכון לפעולה מיידית, עם ידיים מושטות בתאווה ושמירת פוץ פרושה על השטיח - כאילו בכוחה לרכך את הזוועה.

עשיתי כל מה שדרש, ורק רציתי להיות כבר אחרי הכל ולהתלבש. הזדרזתי להשמיע את האנחות המתבקשות ולזייף אורגזמות, אבל זה לא ממש עזר לי.

קשה להאמין עד היכן היה נון מוכן ללכת עם ההונאה העצמית שלו, אבל למרות ששיתפתי אותו בפחדים ובסלידה שמעורר בי כל מה שקשור למין ולעירום, ובהצגות שאני עושה במיטה, ובזיפים, ובהיעלמויות, הוא לא עצר לרגע כדי לבדוק מה ממני מתהולל אתו על השמיכה, ומה באמת קורה אתי. אני מתקשה לקלוט את הקלות הבלתי נסבלת בה התעלם מכל מה שידע עליי, והלך שבי אחר המציאות המדומה שברא במוחו.

"תמשיכי עוד פעם, את רוצה עוד פעם, ועוד פעם, ועוד פעם..." דחק בי כמו הייתי פריט בתפאורה שהעמיד סביבו, ועד שהשחקנית הראשית לא רטטה מתאוה שבאה על סיפוקה חמש או שש פעמים, ובכל התנוחות שניתן להעלות על הדעת, וביצועיו אישרו לו את גבריותו - לא אפשר לעצמו לגמור. הוא דרש ממני למחוץ את אברו בכוח באצבעותיי, ולנשוך חזק, ועוד יותר חזק, בשיניים, עד שפחדתי שחתיכה ממנו תנשור ותתקע לי בגרון. ובא לי להקיא, אבל לא העזתי להגיד "לא בא בחשבון". הוא, שתמיד היה אמן בקריאת האמת שמעבר לדיבורים, נתקף לפתע עיוורון בשירות האגו, ובחר להאמין למלים ששתל לי בפה תוך כדי מעשה.

"את אוהבת שאני מזיין אותך?"

איזה מגעיל! דינה הכושית הולכת להתפוצץ וצורחת לי בפנים ללא הכרה ובלי קול: "תראו מה עושים לי, תצילו אותי", אבל היחיד שיכול לבוא לעזרתי מכריח אותי להביט לתאוותו בעיניים, ואני רואה שכל מה שנשאר ממנו זה רק זין אחד גדול שממתין לתשובה היחידה שהוא מוכן לשמוע.

"כן."

"אז תגידי."

"אני אוהבת את זה."

"לא ככה. תגידי את המילים. אני רוצה לשמוע אותך. תגידי שאת אוהבת שאני מזיין אותך!"

הזין המיוחם שלו משוטט בין פתחי לפי תור, מלפנים ומאחור ומלמעלה ומלמטה ומאבד אותי לדעת, ואצבעותיו השמנות והשעירות מוחצות את פטמותיי למוות, ואני צריכה לחזור על המלים שהוא תוקע לי בפה יחד עם הלשון שלו, שנדחפת לכל מקום.

"אני אוהבת שאתה מזיין אותי."

"את רוצה שאני אזיין אותך?"

אני מתה שיזיינו אותי. כולם. מבוקר עד ערב ומערב עד בוקר ומיום שנולדתי עד היום שאמות, רק שאמות כבר!

"כן."

"אז תגידי. אני רוצה לשמוע אותך."

"אני רוצה שתזיין אותי."

לפחות הוא קורא לדברים בשם ולא מאכיל אותי במשחקי "סוכרייה על מקל", ופעם, כשהכל ייגמר ויישאר רק פצע, לא ארגיש את עצמי מטומטמת על שהאמנתי לשטויות.

"תגידי עוד פעם! יותר חזק! עוד פעם!"

ועוד פעם ועוד פעם ועוד פעם, ולא נשאר למטה מי שידבר במקומי. דינה הכושית התמרדה ולא הייתה מוכנה להשמיע את המלים שדרש, ויעל, שמעולם לא הוכשרה לתפקיד משת"פית, סירבה לרדת לשמיכה, כי היא גדלה בבית אחר ולא לימדו אותה להיות קורבן. נשארתי שם לבדי, ופטישי טירוף הלמו ברקותיי עד שחדלתי לשמוע את המלים הרעות, ומצאתי את עצמי במכונית בכביש בלתי מזוהה וצר להחריד, במורד מדרון מתפתל בתוך יער, חרטומה לעבר הואדי התלול, המנוע פועל ובלם היד מורם. מישתי הייתה בדרכה לרסק אותנו.

צג המכונית מראה אחת ורבע, ואין תאריך. אני חייבת להתרחק מהתהום והרגל רועדת לי ואיני מצליחה ללחוץ על דוושת המצמד. אני גם לא בטוחה שאצליח למצוא את ההילוך האחורי. ואסור לי להתבלבל. אם אתקדם אפילו טיפה, אתדרדר לתהום.

הכביש שומם, ריק ממכוניות. היכן אני? חייבת להתעשת, לא יכולה להישאר כאן. אז נתרסק, לא נורא. יש דברים גרועים יותר. אני אוחזת במוט ההילוכים, מסיטה אותו ימינה בכל הכוח, ולאחור, נותנת גז והמכונית מתייצבת על הכביש, ונוסעת במורד הדרך עד שאני מזהה את צומת עתלית. הסכנה המיידית חלפה, אבל ברור לי כי ידה של דינה הכושית במתרחש, והיא אינה יכולה לשאת יותר. אני מבטיחה לנו לברוח מנון.

הגעתי הביתה מרוטה ומעוכה, דקות אחדות לפני -שובם של הילדים מביה"ס, ועדיין היה יום שלישי, ויעל תפסה פיקוד, ואף אחד לא הרגיש. וידעתי בבירור שעליי לצאת סופית מהעסק הזה לפני שאתפרק לגמרי. לא משנה מה יהיה המחיר.

"אני לא רוצה להמשיך יותר. אני רוצה להפסיק עם המין. אני לא יכולה יותר."

"למה? מה קרה? את הרי אוהבת את זה."

בטח אוהבת את זה. מטומטם אחד.

"זה לא שקרה משהו, אני פשוט לא יכולה יותר."

שיקבל את זה ככה ודי.

"עוד פעם הצורך שלך להעניש את עצמך? לא לאפשר לעצמך להנות?"

אני לא מאמינה.

"תפסיק עם הדיבורים האלה. אני פשוט לא מסתדרת עם מה שקורה לי בפנים. הערבוב הזה הורג אותי. פעם אתה המטפל ואני הילדה הקטנה של העבר, חלשה וזקוקה לך, ופעם אני אמורה לעשות דברים של אשה, ופתאום אנחנו כאילו שווים. אני לא מוצאת את עצמי, לא יודעת מי אני, וזה גומר אותי."

אחרי הכל עדיין קיוויתי שנון יבין את הקושי שלי, ימצא בתוך עצמו טיפת כבוד כלפי ויקבל את דבריי כפשוטם. אבל הוא כהרגלו - שמע רק מה שרצה לשמוע, והבין מה שרצה להבין, וסילף כל מה שאמרתי.

"עוד פעם הציפיות שלך! מספיק כבר עם זה!"

עוד פעם הכעס שלו. מספיק כבר עם זה.

"על אילו ציפיות אתה מדבר?"

רק שלא יגע בי יותר.

"את רוצה שנהיה שווים? שאני ארגיש מה שאת מרגישה? תשכחי מזה."

"זה בכלל לא מה שאמרתי."

"אז מה אמרת? בבקשה, תתקני אותי אם לא הבנתי."

הבזו שלו, והציניות הזאת, למה זה מגיע לי?

"לא רוצה לתקן אותך ולא רוצה להסביר עוד פעם. אבל אני לא ממשיכה עם המין וזהו. לא יכולה

יותר."

"תפסיקי עם זה! את סתם משחקת בקקה, ולא תצליחי לגרור אותי למשחקים שלך."

הוא כועס ומנסה לפגוע בי בכוונה, אני יודעת.

"אם זה לא בדיוק כמו שאת רוצה, את בוחרת להפסיק לגמרי. ככה את. את רוצה הכל או לא כלום!"

למה תמיד אני יוצאת לא בסדר? אפשר לחשוב מי יודע מה אני רוצה, רק להפסיק את מה שלא טוב לי.

"...הוא לא היה מוכן להבין, והתנהג כמי ששם לו למטרה להחזירני לשמיכה שבחדרו בכל מחיר. ארבעת החודשים הבאים היו ממש קשים לי כי הוא לא ויתר, והמשיך לנסות ולגעת בי למרות התנגדותי, ולחץ שאבוא אליו, אבל נשארתי איתנה בדעתי. מצאתי את עצמי במלכוד מתיש, כי כלפי חוץ נון המשיך למלא את תפקידו הרשמי ולבוא כמעט מדי שבוע למשרדי, ובה בעת המשיך להפעיל עליי את לחציו המוכרים. בשלב מסוים אף הגדיל לעשות וזרק לי שאני רוצה אותו כבן זוג, ולו הייתי מקבלת את מבוקשי, לא הייתי עושה בעיות..."

הייתי חסרת אונים לחלוטין כי היה זה משחק מכור מראש, וחוקיו הבלתי הוגנים קובעו על-ידי פער הכוחות בינינו. לא יכולתי לסלק מדרכי את "המפקח-המדריך", ולא רציתי להתפטר ולוותר על מקום העבודה שאהבתי כל כך. התפללתי לנס שיוריד אותו ממני סופית.

לא סביר היה לצפות שמישהו שם למעלה יענה לתפילות חוטאת כמוני, וכבר מזמן התייאשתי מהתקווה שנון יניחני לנפשי ויאפשר לי לחזור לחיי. ובכל זאת, כנראה שאגרתי נקודות זכות אחדות בחיי, וכשהייתי על סף קריסה נשלח אליי המלאך הגואל.

ישבנו לארוחת צהריים בחדר האוכל של הפנימייה, פסק זמן יומי במטלות השגרה ושעה של פטפוטים ורכילויות. זיהיתי אותו מיד, הוא ריחף בדממה בין הנוכחים, עצר מעל ראשה של פקידת הסעד וסימן לה לדבר.

"שמעתם שלנזן יש מישהי בתל אביב?"

מה, ומי, ואיך, ורחש רכילות והמולת נבירה, וכולם מצפים לפרטים עסיסיים, והמלאך קרץ לעברי ונופף לי לשלום ואני ידעתי שזהו. תם הסיוט.

"מישהי בתל אביב", זה כבר לא תרוץ שמקורו בראש מופרע כלשהו. זו סיבה משכנעת של אנשים אמיתיים, ואפילו נזן לא יוכל לבטלה או להשליכה על אישיותי המסוכסכת.

בבת אחת התחלפה מועקת השנה האחרונה בנשימות עמוקות של שחרור והקלה, ומבלי לחשוב פעמיים או לפחות להמתין לאימות השמועה רצתי לטלפון הציבורי.

"הי, זו מאיה."

לא הספקתי לגבש תכנית פעולה ברורה, אבל ידעתי שאני עומדת בפני מסע הניצחון והחופש שלי.

"כן, מה העניינים?"

"אני רוצה לבוא אליך, אפשר?"

כבר הכרתי אותו ואפילו לא טרחתי להכין תשובה למקרה שישאל "מה קרה פתאום?", כי ידעתי שלא ישאל.

"בטח אפשר. אחכה לך כאן ביום שלישי בעשר."

כעסתי עליו. מאוד כעסתי. בארבעת החודשים שחלפו מאז אמרתי לו סופית "אני לא יכולה יותר", הוא אילץ אותי לגייס את שארית כוחותיי המדולדלים כדי לשמור על מה שנשאר ממני ולא להתקפל מולו כדרכי. נדרשתי למאמץ עילאי כדי להישאר נטועה בעמדה הכי בלתי נסבלת עבורי - עמדת הילדה הרעה, הסרבנית, המכעיסה והחושבת רק על עצמה. היה לי הרבה יותר פשוט לעשות את מה שרצה ולגמור עם כל הבלגן הזה, אבל ידעתי שאפילו פעם אחת נוספת ואאבד את שפיותי או אסיים את חיי מרוסקת בתהום. רק בתום ארבעה חודשים של מלחמת התשה חסרת תוחלת נמצא לי פתח המילוט, והאמנתי שהסיוט נגמר לתמיד. תחושת ההקלה החזירה לי את יכולת החשיבה ההגיונית, וקלטתי שנקלעתי שלא ברצוני ושלא בטובתי למאבק כוחות בו חייב היה לגבור עליי ממניעיו שלו, וללא כל קשר אליי. הרגשתי שהכעס שלי הולך ומשנה כיוון, ולראשונה הופנה ממני כלפיו.

כעסתי עליו על ששיחק אתי ב"הורדת ידיים" וגרר אותי למאבק המיותר הזה, ובעיקר כעסתי על הדרך המניפולטיבית בה הצית וליבה את תחושות האשמה שלי, מה שכמעט והביא אותי חזרה לשמיכה שלו.

"...כעסתי עליו, והייתה זו תחושה בלתי מוכרת לי, כי עד אז ידעתי לכעוס רק על עצמי. רציתי לעמת אותו עם ההבנה והכוחות ששאבתי מהמידע החדש בדרך פוגעת וגועלית, אבל לא תכננתי את מהלכי במדויק..."

אחכה לרגע המתאים, אמרתי לעצמי, ונראה כיצד יתפתחו העניינים.

הוא פתח לי את דלת הקומה העליונה של ביתו כשרק תחתוני בוקסר לגופו. הייתה זו פעם ראשונה בה קיבל כך את פניי. ירדנו למטה, השמיכה והכרית המתינו פרושות ומזמינות על השטיח, והוא הושיט אליי ידיים תאבות. זה היה מהר מדי ומאיים מדי.

"רק רגע. אני צריכה לשירותים."

התעכבתי שם די זמן כדי לארגן את עצמי לתבנית בוגרת והחלטית, וכשחזרתי לחדר מצאתיו עומד וממתין לי עירום כביום היוולדו. הוא התקרב אליי, מחייך כתינוק רעב אל מול הבקבוק, וזה היה ממש קטע מהסרטים. חגיגה.

"לא נון, אל תיגע בי!" פסעתי לאחור.

"מה קרה?"

"זה נכון שיש לך מישהי בתל אביב?"

ה"טיקים" התחילו לרוץ לו על לחיו.

"זה נכון."

"אז למה כל כך המשכת ללחוץ עליי כאילו כלום, ועוד האשמת אותי? איך לא סיפרת לי דבר כזה?" שיגיד עכשיו משהו על המופרעות שלי.

"אף פעם לא התחייבתי לספר לך כל מה שקורה לי בחיים."

הוא אינו מתבלבל אף פעם.

"זה לא כל מה שקורה לך בחיים. זה נוגע ישירות אליי וזכותי לדעת! אולי יש לה איידס?"

"זו לא זכותך ואין לכך שום קשר למה שקורה בינינו."

"ככה אתה החלטת, שאין לזה קשר. ומה עם ההחלטה שלי? מה עם ה'את תחליטי' וה'את תבחרי' שלך? לאן כל זה נעלם פתאום?! החלטת בשבילי, יופי. אתה יודע מה? מסתבר שאתה גדול בדיבורים, אבל כל החוכמה שלך מתנדפת ברגע שאינה מתאימה לך עוד."

הוא כבר יושב בכורסא, לבוש תחתונים ומכנסיים, כפוף ועסוק דקות אין-סופיות בקשירת שרוכי נעליו, ולא הסתכל עליי. ודווקא רציתי שיסתכל.

"תפסיקי לשחק בקקה. אם את לא רוצה אז תלכי לך."

"אל תדאג, אני אלך לי, אבל יש לי עוד משהו להגיד לך ואתה לא תתחמק כל כך בקלות: אתה תמיד מאשים אותי וזורק לי שאני רוצה הכל או לא כלום, אבל אלה רק ההשלכות שלך. מי שרוצה הכל זה רק אתה. גמרנו. המניפולציות שלך לא יעבדו עליי יותר, ולא תצליח לסובב אותי עם הניתוחים הכאילו פסיכולוגיים שלך. אתה הוא שרוצה הכל, לא אני!"

איזו גדולה אני. לא האמנתי שאצליח לדבר אליו ככה, אבל עשיתי זאת.

יצאתי וסגרתי אחריי את הדלת, ואחרי שנייה חזרתי.

"אני לא רוצה לראות אותך יותר בחיים שלי, ותמצא כבר מה להגיד בירושלים. מעכשיו זו בעיה שלך."

טרקתי מאחורי את דלת חדרו של נון, סמוכה ובטוחה שנחלצתי משלולית המדמנה שאימה להטביעני, ובאמת, שלושה שבועות ראשונים עברו עליי בשלווה שלא מהעולם הזה. לא ראיתי אותו ולא שמעתי, והייתי פנויה לחוות את תחושת הרווחה.

בסופו של דבר הגיע הרגע הבלתי נמנע, והיה עלינו לקיים דיון בפנימייה, ונזן עדיין, על הנייר לפחות, המדריך והמפקח שאמור ליטול בו חלק. מה עושים? אם אבקש להחליפו - יידרש ממני הסבר קצת יותר משכנע מ"ככה".

אז הבעיה נשארה שלי ולא יכולתי לעשות כלום, רק לנשוך שפתיים ולהתמודד איכשהו עם מה שנכפה עליי. נאלצתי לשבת אתו מדי פעם בדיונים מחויבי המציאות, ואפילו אז לא הרפה, ובכל הזדמנות בה היינו שנינו לבד ניסה לגעת בי, לחבק או ללטף אותי, אבל אימצתי לעצמי שיטה שפעלה היטב.

"ההיא מתל אביב עוד חברה שלך?"

"כן."

"אז תעזוב אותי בשקט..."

"...רציתי לסגור את הדלת על פרק זה של חיי, אבל הדבר לא היה בשליטתי. נזן נשאר תקוע לי בחיים כמו עצם בגרון, והמלכודת הלכה וסגרה עליי: מצד אחד לא הייתה לי אפשרות להיפטר מנוכחותו, ומצד שני לא יכולתי להימלט מפצעי העבר שהתעוררו לחיים ונותרו פתוחים ומלאי עוצמה שטנית. עדיין לא קישרתי בין השניים, ורק הרגשתי שהמפגשים הבלתי נמנעים בינינו משבשים את חיי ומטריפים עליי את דעתי..."

11

"...עשית לי בדיוק מה שאבא שלי עשה לי..."

המועקה הלכה גברה ומצבי הוסיף להתדרדר עד שהגיע רגע בו אמרתי לעצמי: זה הסוף, מאיה, את לא יכולה להמשיך כך יותר.

"...הייתי לבד בבית, הילדים יצאו לסרט, אילן שהה בלונדון וכבר כמעט החשיך, וידעתי שאני חייבת להחליט: או לאפשר לשדים שבתוכי להשתלט עליי ולהובילני למחלקה פסיכיאטרית, או לומר נואש ולהתאבד, או לאסוף את עצמי ולבקש עזרה. לא רציתי להתאשפז וודאי שלא למות, מה שהותיר לי אפשרות מעשית אחת: מצאתי בעיתון את מספר הטלפון של 'מרכז הסיוע לקורבנות תקיפה מינית' בתל אביב, והתקשרתי..."

"מרכז סיוע שלום."

"שלום. אה... אני גאיה."

התביישתי ופחדתי ולא העזתי להסגיר את זהותי האמיתית, אפילו בטלפון.

"כן, גאיה, אני אילנה. במה אני יכולה לעזור לך?"

"אה..."

איזו מבוכה. לא ידעתי במה להתחיל.

"את לא צריכה למהר. קחי לך את הזמן שלך."

היא נשמעה עדינה וסבלנית, מה שעודד אותי להמשיך.

"אה... רצייתי לדעת, זאת אומרת, רצייתי לשאול אם אתם עוזרים רק במקרים של אונס וכאלה, או גם

ב... נגיד, במקרים של גילוי עריות."

"כן. ודאי. אנחנו מטפלים בכל הנושא של תקיפה מינית, וגילוי עריות זו תקיפה מינית. בת כמה את

גאיה?"

"לא. אני כבר מבוגרת. אתם עוזרים גם אם זה היה לפני הרבה שנים?"

"בטח, לא משנה מתי זה היה. את רוצה לשתף אותי במה שעובר עליך?"

אני לא חושבת שרציתי, נכון יותר לומר שהייתי מוכרחה. התחלתי לדבר. מה אכפת לי? היא לא יודעת

מי אני, ואין סיכוי שתזהה את אבא שלי או מישהו ממשפחתי. אפילו הרשיתי לעצמי לדבר איתה על

ההרגשה שאני עומדת לרדת מהפסים ולהשתגע, מה היא כבר יכולה לעשות לי?

בסיומה של שיחת הטלפון הציעה לי אילנה להיפגש עמה פנים אל פנים במרכז, ואחזתי בחזקה בגלגל

ההצלה שהושיטה לי רגע לפני הטביעה.

יעל ליוותה אותי בדרכי לתל אביב, איתרה את קווי האוטובוס ומצאה את דרכנו ברחובות העיר הלא

מוכרת, אבל לא הסכימה להיכנס אתי למרכז הסיוע.

"אני לא שייכת לשם," אמרה, "אבל אל תפחדי. זה מקום בטוח."

קל להגיד אל תפחדי, אלא שהמילים לא הפחיתו כהוא זה את החששות וההיסוסים והמבוכה. קפאתי על

עמדי בחדר המדרגות עד שיעל פתחה את הדלת והדפה אותי פנימה לעבר אילנה שציפתה לי והובילה

אותי לחדר קטנטן וחם ושקט.

ישבנו זו מול זו, נשמתי הטרופה בינינו ואבא שלי מהלך על יי אימים, ולתוך פרטי העבר השתרבב ועלה

שמו של נון, והבלגן חגג.

דיברתי על ילדותי ומצאתי את עצמי מספרת על השנה האחרונה, כעסתי על אבי ושנאתי את נון,

וכשאמרתי "אבל הוא היה גם טוב אליי", אילנה שאלה לאיזה "הוא" אני מתכוונת.

הראש התמלא לי בעיסת תמונות דביקה, מאיה של גן הילדים בידיים של נון, ומאיה של היום באמבטיה

של אבא שלה, והכל כאב.

"לא יודעת למי אני מתכוונת!"

"אני מבינה וזה בסדר. נשמע שיש הרבה בלבול בין העבר להווה."

"כנראה. יכול להיות."

"אז בואי ננסה לעשות ביחד קצת סדר בדברים."

ניסינו. אבל ככל שדיברתי הלך הבלבול והתעצם, ולא הצלחתי להבחין בין השניים, בעיקר בין מאיה

הבוגרת לקטנה. לא ידעתי עוד היכן מסתיים הסיפור של אבא שלי ומתחיל הקטע עם נון. אפילו הפרצופים

שלהם התאחדו לדמות מפלצתית אחת, וכשידינה הכושית התחילה לבכות ולצרוח "די" ו"תעזוב אותי",

היא הכתה את שניהם ואני התקפלתי והתחבאתי יחד איתה בפינת החדר.

אילנה התיישבה על הרצפה לידינו וליטפה לנו את הראש עד שחזרנו לחדר הבטוח ונרגענו. דינה עוד לא הספיקה להסדיר את נשימתה, ואני כבר ידעתי שהעבר הוא ההווה וההווה הוא העבר, ואין הבדל בין נון לבין אבא שלי.

"...בבת אחת נפקחו לי העיניים, והרגשות התבהרו. שנאתי אותו ורציתי להרוג אותו, או לפחות להגיד לו שאני יודעת מה עשה לי. לא יכולתי לשאת את המחשבה שאני מתייסרת כל כך ואילו הוא ממשיך בחייו כמו לא אירע דבר.

שוב טלפנתי אליו וביקשתי להיפגש, ושוב נענה בלי לשאול שאלות מיותרות. הוא לא ידע שאני בדרכי להתעמת אתו..."

נון חיכה לי בגאווה בלתי מוסווית בדירה חדשה. ברקע התנגנה מוסיקה שקטה, הוא נראה זחוח ומרוצה מעצמו, וניסה להובילני לסיור מודרך בממלכתו.

"תעזוב את זה עכשיו. באתי לדבר. רק לדבר. יש לי כמה דברים להגיד לך."

"איך שאת רוצה."

התמקמנו על הכורסאות הישנות בסלון החדש שלו. אני דיברתי והוא שתק, לא הפסיק אותי, לא התייחס לדבריי, לא ענה על שאלותיי, וה"טיקים" על לחיו היו עדות יחידה לכך ששמע אותי.

עם כל משפט הלך כעסי וגבר. ושתיקתו העצימה את שנאתי הטרייה. ורק כשממש צעקתי עליו: "אתה בן-זונה! עשית לי בדיוק מה שאבא שלי עשה לי!" רק אז התעורר משלוותו המעושה ושג לעברי בזעם:

"אני לא אבא שלך. את החשבונות שלך עם אבא שלך תלכי לגמור אתו!"

"כרגע החשבונות שלי הם אתך, ואתה יודע שאני צודקת. אני לא הולכת לשום מקום לפני שאגיד לך כל מה שאני רוצה!"

"אוקיי, תישארי. מה את רוצה ממני עכשיו?"

"אני רוצה שתסביר לי איך יכולת לעשות לי את זה אחרי כל מה שידעת עליי?"

"לא עשיתי לך שום דבר בכוח. לא עשיתי שום דבר שלא הסכמת לו."

"אני לא מאמינה! אתה אפילו יותר גרוע ממנו. הוא היה סתם איש מופרע ואתה מטפל!!! אתה מטפל שאמור לדעת ולהבין!!!"

"טוב, מספיק עם השטויות האלה. מה את רוצה עכשיו?"

"אני רוצה שתגיד לי שאתה מצטער שפגעת בי ככה."

"את רוצה שאגיד מה שאת רוצה לשמוע? תשכחי מזה!"

"לא צריך, אל תגיד. בלאו הכי זה לא שווה כלום אם אתה לא מתכוון ברצינות."

"זהו? סיימת?"

"תירגע, אני מסיימת, אבל לא לפני שאגיד לך עוד דבר אחד, אתה יכול להעמיד פנים כמה שאתה רוצה, אבל קלטתי את הנשמה האכזרית והמעוותת שלך, ואני יודעת מה עשית - גם אם לא אצליח להוכיח זאת לעולם."

"...עזבתי בהקלה. נון אמנם לא התנצל ולא אמר שהוא מצטער, אבל לפחות העזתי לעמוד מולו והראיתי לו שאיני אותה פראיירית מוכרת משכבר..."

אחרי שלושה ימים הוא הגיע לדיון בפנימייה. חילקתי למשתתפים דו"חות מודפסים לסיכום עבודתי עם אחת הילדות, והתעסקתי בתיקים ובניירת כשגבי אליו, במופגן. הוא, כאילו לא היו דברים מעולם, פנה אליי בקול המטפל שלו: "איזה יופי של דפוס, זו מדפסת לייזר?"

אני יודעת שזה נשמע כלום, אבל המשפט הזה גמר אותי סופית, וברגע שהסתיים הדיון לא טרחתי לעצור ולשקול את תוצאות מעשיי, והודעתי לכל הנוגעים בדבר שאיני מוכנה יותר להמשיך ולקבל ממנו הדרכות, או בכלל לראותו. סירבתי לפרט - זה אישי ביני לבינו וכך זה יישאר - אמרתי, ולא נבהלתי ממאמצי הניחוש שלהם.

המנהלת שלי הייתה הבוטה והישירה מכולם: "הוא בטח ניסה להתחיל אתך", אמרה, "אני מכירה את הקווים האדומים שלך."

לא הכחשתי ולא אישרתי, שתחשוב מה שהיא רוצה. זה דווקא מצא חן בעיניי, וזו הייתה הפעם האחרונה בה ראיתי את נון במשרדי.

ואחרי שנה וחצי החלטתי לנסות ולהוכיח, ולהסיר את מסכותיו קבל עם ועדה.

סיימתי לפרוש בפני חברי הועדה את סיפורי ושוב לא נשמעה כל תגובה מהאגף הימני. נון לא סתר את דבריי ולא הכחיש. הוא שתק עד שהיושבת ראש ביקשה את תגובתו.

"היינו קולגות", שב ואמר "ולא הייתה לי שום סמכות עליה, היא רצתה והיא יזמה, ולא היו לי שום benefits מהקשר אתה. היא זו שיצאה עם כל ה-benefits, והכל רעיון של שרי ודחיפה של שרי. אלמלא היא - מאיה בכלל לא הייתה פונה לוועדה."

הוא ממש לא האמין שגדלתי והתחזקתי ואף אחד לא יכול עוד למשוך אותי בחוטים. הייתי מותשת ולא היה לי כוח להמשיך ולענות ולהיכנס לויכוח, וקיווייתי שהם יסיקו את המסקנות הנכונות.

הוא קם ממקומו, ובעודו עומד מאחורי חברי הועדה שנשארו לשבת, לבש את מעילו וסימן בכך שדי לו.

"אתם צריכים להבין מה קורה פה. ברור לגמרי שכל הפנייה של מאיה לוועדה היא רק דרך שלה להוסיף ולהיפגש אתי!"

לא האמנתי למשמע אזני אבל לא טרחתי לענות וגם שאר הנוכחים לא הגיבו, ורק הצטערתי ששרי לא עדה לטרופ הזה.

"טוב, השעה מאוחרת ונראה לי שאנחנו לקראת סיום", יושבת ראש הועדה החזירה את השפיות לחדר, "מישהו רוצה להוסיף משהו?"

כולם נראו עייפים, ולאף אחד לא היה מה להוסיף.

"אם כך, בואת אני נועלת את הישיבה. אנחנו נישאר לדון במה ששמענו, ונשלח אליכם את החלטתנו."

הישיבה ננעלה ושרי חיכתה לי מחוץ לחדר, מצפה לשמוע מה היה ואיך עבר עליי המעמד. הפקדתי בידיה את הנהיגה, ונפלתי מותשת על מושב המכונית. עד נתניה אמרתי רק "היה בסדר" ו"העיקר שנגמר", אבל אחרי שעצרנו לכוס קפה כבר הייתי מאוששת דיי כדי להעביר לה דיווח מלא. היו פקקים בדרך חזרה, שהתארכה וסיפקה לנו די זמן לדבר ולנתח, ובעיקר לבחון את ההרגשות ולסכם את הדרך שעשיתי מאז תחילת הטיפול אצלה.

אני חזקה היום, והעומות שהתקיים בסופו של דבר, עשה את שלו: ניתנה לי ההזדמנות, ומצאתי בעצמי את הכוחות והיכולת לדבר אל נון מגובה העיניים ומבלי להתקפל, בנוכחות אנשים שכפו עליו להקשיב לי ומנעו ממנו את האפשרות לנפנף אותי בביטול - וזה בעצם העיקר.

אני כבר לא אותה מאיה רדופה שהייתי כל חיי, ושיחת הטלפון הראשונה שלי עם שרי ממשיכה להתקיים רק בדפי יומני - תזכורת למה שהייתי פעם.

12

מאי '94 - ושוב בטיפול

קטעי יומן - אביב '94

... אני זקוקה ליותר מאשר כתף תומכת של מתנדבת ממרכז הסיוע כדי להתגבר על פגיעות העבר וההווה גם יחד, ואילנה מפנה אותי לפסיכולוגית שמטפלת בקורבנות תקיפה מינית...

...יום שישי, 13.5.94. עברו כמעט שלושה שבועות ועדיין לא התקשרתי אליה. אני מרימה את השפופרת בערך עשר פעמים ביום, ומחזירה אותה למקומה מבלי לטלפן. אני לא מכירה אותה, ואני פוחדת, ואני גם לא בדיוק מאמינה שיש מישהו בעולם הזה שאוכל לסמוך עליו, אבל זהו. היום נשברתי סופית וחייגתי. חוקי ההסתברות, הפועלים לרעתי בשלב זה של חיי, המשיכו להוכיח את עקביותם ולמרות מצוקתי לא זכיתי למענה. השארתי את פרטי במשיבון בתוספת בקשה להתקשר אליי בהקדם.

אני מחכה במתח ובציפייה ליד הטלפון, אך הוא דומם, ואני בין הקפה והשירותים והשעון. השעות השקטות של יום שישי חולפות ביעף, הבית מתמלא אט אט, וכבר מתחיל להיות אבוד לי.

שלוש ושלושים, טלפון.

"שלום, מדברת רותי."

אילן רוחץ את האוטו, עידו במקלחת ואלוהים אוהב אותי.

"כן, שלום, אני מאיה."

אני לא כל כך יודעת מה להגיד.

"קיבלתי את הטלפון שלך ממרכז הסיוע, כי עברתי משהו קשה ואני צריכה טיפול."

היא עוצרת אותי בעדינות אך בהחלטיות:

"אני מצטערת, מאיה, באמת, אבל זה פשוט לא ילך עכשיו. אני מאוד עמוסה כרגע. אני יכולה לתת לך

שם של מטפלת אחרת."

איזה קול נעים, והיא באמת נשמעת מצטערת. אני מחליטה לנסות בכל זאת.

"אני מבינה אותך, אבל זה כל כך חשוב לי שאני לא יכולה לוותר בקלות כזאת. אני רוצה לנסות

לשכנע אותך, אולי בכל זאת תסכימי לקבל אותי."

"זה לא עניין של לשכנע. זה פשוט לא ילך עכשיו. תראי, אני מתייחסת לדברים האלה בחרדת קודש,

ואני יודעת מה זה אומר בשבילי ואיזו מעורבות זה דורש ממני, ומדובר על לפחות פעמיים בשבוע

בהתחלה..."

חרדת קודש היא אמרה. כמעט בכיתי.

"זה לא חייב להיות פעמיים בשבוע. אני אסתדר עם פעם אחת. אני אסתדר אפילו עם פעם בשבועיים."

"עכשיו את בעצם אומרת לי שתהיי בסדר, שלא תעשי לי בעיות, שתתאימי את עצמך אליי..."

היא צודקת, זה בדיוק מה שאמרתי וזה לא בסיס טוב להתחלה. ניסיון נוסף.

"את לא מכירה אותי. קשה לי ואני צריכה עזרה, אבל אני חזקה. ממש חזקה."

"אני יודעת שאת חזקה וזה בדיוק העניין. את זקוקה למקום בו לא תצטרכי להיות חזקה, ותאמיני לי -

ברגע שהדברים מתחילים לצאת אני צריכה להיות שם בשבילך."

אני מקשיבה ושותקת, כי היא צודקת. באמת אין לי כבר כוח להיות חזקה, והיא נשמעת כמי שניתן

לסמוך עליה שתהיה שם בשבילי כשארפה.

"אני מבינה מה את מנסה לעשות," קולה שובר את השתיקה, "ואני מעריכה אותך ואת המאמצים שלך,

אבל באמת לא מדובר בלשכנע אותי. אני לא מספיק פנויה עכשיו."

שום דבר לא עזר. אלוהים, מסתבר, לא כל כך אוהב אותי, ולמען האמת - הבנתי אותה. למה לה לקחת

על עצמה את כאב הראש הזה שקוראים לו מאיה.

מה אני עושה עכשיו?

חוץ מארוחת ערב, אני מתכוונת. מה אני עושה למען עצמי?

יש לי שני מספרי טלפון מרותי - של שרי ושל דנית. היא נתנה לי גם שם של גבר, כאילו זה מה שחסר

לי עכשיו. לא בא בחשבון.

"בנות כמה הן?"

"בערך שלושים פלוס," השיבה לשאלתי.

ילדות. אני לא יכולה לעשות להן את זה. פשוט לא יכולה.
אלא שרוח האלטרואיזם שנחה עליי החזיקה מעמד בדיוק חצי שעה, ושוב התחלתי לחשוב על עצמי.
אני מוכרחה לדבר עם מישהו!

"שלום. אני יכולה לדבר עם שרי?" שרי מצלצל לי יותר יפה מדנית.
"היא לא בבית." ילד. נשמע בן שש, שבע, אולי בכלל ילדה.
טוב, זה מעודד, יש לה ילד. רגע, זה לא אומר כלום, הוא יכול להיות אחיין או בן של שכנים.
"אתה יודע, או את, מתי היא תחזור?"
"אולי בשש."
עכשיו חמש. מה זה צריך להיות 'אולי בשש', איזו מין אמא היא שהילד שלה לא בטוח מתי תהיה לו
בבית?

"שלום. אני יכולה לדבר עם שרי?"
"היא עוד לא חזרה." שוב אותו קול - ספק ילד ספק ילדה.
"עוד לא חזרה" - איזה מסכן, לא יכול לסמוך על אמא שלו. בכלל, ביום שישי בערב אמהות צריכות
להיות בבית עם הילדים שלהם. ולמה רק הוא עונה לטלפון? איפה אבא שלו? ממש לא בסדר שמשאירים
ככה ילד קטן לבדו.
"אני אטלפן בשבע, זה בסדר?"
"כן."

"שלום. שרי חזרה כבר?"
"אמא! טלפון!"
יש! זה הילד שלה.
"שלום."
גם הקול שלה בסדר. מבטא זר - נשמע אמריקאי, אבל לא כבד.
"שלום, אני מאיה."
היה קצר ולעניין. היא לא אמרה "חרדת קודש" וכאלה, מאוד תכליתית: "יש לך שאלות אליי?"
"לא, אין לי שאלות. בטח שיש לי, אבל זה לא לטלפון."
קבענו ליום ראשון. מחרתיים. לא. לא בתשע, מה, אני משוגעת לקום כל כך מוקדם בבוקר? באחת
עשרה.
היא פנויה הגברת, יותר מדי פנויה. מה זה אומר? וזה ערב שבועות. שיגעון. ביום ראשון היא צריכה
להיות במטבח ולאפות עוגת גבינה, לא לעבוד. קרייריסטית, או קלטה שדחוף לי?

... יום ראשון. מכל השכונה הענקית הזאת אין לשרי איפה לגור, רק ליד בית הוריו של אילן ומאחורי המקווה של החתונה שלנו. להיכנס טמאה ולצאת טהורה. רגע, זה הרי בדיוק הקטע של היום - שוב אחת מאותן בדיחות קוסמיות לא כל כך מוצלחות של מישור למעלה.

ופתאום יש להם שמות לרחובות במקום אותיות. איך אפשר להתמצא בכלל, וכשאני כבר מאתרת את הרחוב, מסתבר שהוא חד-סטרי וכמובן שאני בצד של האין כניסה. נהדר. פשוט נהדר לאחר בפעם הראשונה, במיוחד לאחת כמוה שתפרש זאת כהתנגדות. אני מוצאת רחוב מקביל, יש כניסה, ושומרת בכל כוחי על הרגל שלא תלחץ חזק מדי על דוושת הגז. אין לי שום חשק לעלות על איזה דרדס בחופשת שבועות.

מצאתי את הבית. יש חנייה בשפע ולא צריך לתמרן. אחת עשרה פחות שלוש דקות ואני לא אוהבת את זה. נראה כפייתי מדי, והיא טורחת ומציינת את העובדה שהגעתי בזמן. היא לא בת שלוש ו... אני חושבת יותר כמו בת ארבעים ו... "ארבעים ושלוש", אמרה לי מאוחר יותר. שאלתי אותה, בטח, את זה ועוד הרבה שאלות אחרות, כי אני לא הולכת ליפול עוד פעם.

יש רק כיסאות אחדים בחדר שלה. אין ספה. מה יהיה אם ארגיש לא טוב? אני לא זוכרת איך היא נראית. ומה לבשה? לא זוכרת כלום, רק שהיא מספיק גדולה בשבילי. מה זאת אומרת מספיק גדולה - גודל פיסי? גיל? כוח? לא יודעת וזהו. מספיק גדולה בשבילי...

ביום 14.1.96 נתנה ועדת האתיקה של איגוד העובדים הסוציאליים את החלטתה, וקבעה כי "מר נון לא מילא את המצופה ממנו כסמכות מקצועית לשמור על גבולות בתפקידו; כי העירוב של יחסים אישיים בתוך מסגרת יחסי העבודה היה ניצול של מעמדו ותפקידו לצרכיו האישיים; וכי ללא קשר ל'תרומת' המודרך, האחריות במצב כזה חלה על בעל התפקיד הבכיר, במקרה זה - מר נון".

ההחלטה קבעה כי "בכך עבר מר נון עבירה אתית חמורה על-פי רוח קוד האתיקה החדש (פרק 3, סעיף 9).

במרץ 1996, חודשיים לאחר החלטת ועדת האתיקה בעניינו של נון, נכנס לתוקפו חוק העובדים הסוציאליים התשנ"ו - 1996.

על-פי החוק החדש חייב כל עובד סוציאלי ברישום בפנקס העובדים הסוציאליים על מנת שיהא רשאי לעסוק במקצועו (פרק ב' 2, פרק ג' 3). במקביל מונתה ע"י שר העבודה והרווחה ועדת משמעת, שתפקידה לדון ולהחליט בעבירות משמעת (פרק ו' 28, א'), ובסמכותה

להטיל עונשים משמעותיים על עובדים שסרחו, החל מהתראה, נזיפה וקנסות, ועד מחיקה מהרישום בפנקס העובדים הסוציאליים (פרק ו', 40).

על-פי החוק החדש - הפרת כללי האתיקה המקצועית נחשבת לעבירת משמעת (פרק ו', 27, 2), אך לא ניתן להחילו רטרואקטיבית.

אחרית דבר מאת שרי עוז

מטפלת בנפגעי טראומה

הסיפור של מאיה הוא סיפורה של שורדת גילוי עריות, אשר שבה ונפלה קורבן לניצול מיני - והפעם בידי מטפל, עמית שלי. אני הייתי המטפלת אליה פנתה לעזרה באיסוף השברים.

כשמאיה סיפרה לי על הניצול המיני לו נפלה קורבן מידי של נון, המטפל שקדם לי, נחרדתי. כמי שעוסקת מרבית חיי המקצועיים בנושאים של התעללות מינית, סברתי לתומי שדבר לא יוכל עוד לערער את שלוותי או להוציאני משווי המשקל, ששמעתי את כל סיפורי הזוועה שניתן לספר; אבל זה היה שונה. זה היה גילוי עריות בתוך הקהילה המקצועית, זה נגע אליי אישית - כיצד אגיב לכך שעמיתי נחשף כמתעלל? כיצד ישפיע הדבר על זהותי המקצועית, על הגאווה על היותי מטפלת?

המודעות התיאורטית לתופעה המקוממת של מטפלים המנצלים מינית את מטופלותיהן אינה דומה למפגש פנים אל פנים עם הקורבן והצורך לעסוק בכך במציאות.

כשמאיה החלה לחשוף את עולמה הפנימי בטיפול עם נון, היה זה עולם של בלבול, ספקות וחוסר ודאות, ללא שום תחושת רצף, אחדות והמשכיות - כעולמן של שורדות רבות אחרות של גילוי עריות.

כדי לשרוד את הזוועות שבוצעו בה כילדה בבית משפחתה הפתולוגית, עמדו לרשותה של מאיה מעט מאד אפשרויות - היא יכלה לברוח מהבית אל סכנות החיים ברחוב, היא יכלה להרוג את עצמה או לנעול עצמה בעולם פרטי ובלתי חדיר לכל אחד אחר.

שלא כמו היום, לא היה אז בנמצא קו חירום לילדים שנחשפו להתעללות. היא אפילו לא ידעה שקיימות מילים המתארות את מצבה. לא הייתה טלוויזיה שתאפשר לה לדעת שזה לא בסדר. לא הייתה כל דרך בה יכלה להעלות בדעתה שאינה הילדה היחידה הסובלת באופן זה.

אבל מאיה לא הייתה מי שתבחר למות ברחובות או מידיה שלה עצמה. היא גם לא הייתה אחת שתיכנע למחלת נפש. מאיה הייתה לוחמת. והנשק היחידי שעמד לרשותה היה האינטליגנציה שלה והדמיון.

מאיה, עם היצירות שלה, מצאה בתוך עצמה עולם פנימי מאוכלס ב"חברות דמיוניות" שעזרו לה לשרוד את העינויים שהיו מנת חלקה בעולמה החיצוני. "חברות" אלה הפכו חלק מחייה בשלב מוקדם הרבה יותר מהשלב בו מתרחש התהליך אצל ילדים שלא נחשפו לטראומות, והן המשיכו ללוותה אל תוך ההתבגרות, ועד היום.

"חברות" אלה היו למעשה חלקים מנותקים של עצמה, תופעה הקרויה דיסוציאציה. כשילדים עוברים התעללות ואין להם נפש חיה שתגן עליהם, הם נותרים עם התחבולות הפרטיות שלהם.

באין אף אחד להיתלות בו בעולם החיצוני, העולם הפנימי הוא זה שמספק את החסר. בשלב ראשון, העולם הפנימי מייצר הפרדה בין חשיבה להרגשה. חלק מהעצמי מרגיש את הכאב, הכעס, הפחד; חלק נפרד של העצמי חופשי אז לקום ולהתלבש בבוקר, לאכול ארוחת בוקר עם המשפחה, וללכת לבית הספר.

בזמן שילדים אחרים מוצאים נחמה בזרועות מבוגר שמחבק אותם כשהם פוחדים, או נושק לפצע כדי "שלא יכאב", לילד שעובר התעללות יש חלק מעצמו המחבק את הפחד והכאב, ומסיט מהם את תשומת לבו.

חלק העצמי המכיל את הפחד, הכעס והכאב, יכול להחיות – על-ידי הילד המביט אל תוך העולם הפנימי – כילד נפרד שהוא מכוער, מגעיל, או מפחיד. כך מונע הילד מעצמו את הרצון להתקרב אל ה"חבר" הפנימי הזה, וכך הוא מרחיק מעליו את הרגשות המציפים והבלתי נסבלים. לעיתים מתקיימות חלוקות נוספות, המתרחשות ככל שההתעללות מתמשכת בזמן, בעוצמה, ולפעמים גם בידי מתעללים נוספים, כפי שגילתה מאיה. כך עשויה "החברה המרגישה" להיפרד (להתפצל) למספר "חברות מרגישות" בגילאים שונים, ואפילו ממין שונה. יתכן ואחת ה"חברות המרגישות" נושאת את התמימות של טרום ההתעללות, השניה – את המיניות המסולפת, והאחרת – את היכולת לאהוב. יכולים להיות גם חלקי עצמי נוספים שאינם מרגישים, אבל מבצעים את מטלות היומיום, כמו לימודים בב"ס, עיסוק בספורט, וכו'.

בזמן שילדים שלא עברו התעללות גדלים תוך שהם מסוגלים לתפקד במגוון רחב של תפקידים, הילד או המתבגר הפגוע מוצף בקלות, וזקוק לחלוקה כדי להתמודד עם חיי היומיום, אפילו בקטעים שלא הוכתמו ישירות על-ידי ההתעללות.

כתוצאה מחלוקה זו, הפרט אינו מפתח תחושה מוכללת של העצמי, הבנה שכל החלקים השונים האלה, כולם חלקים של ה"אני". אנשים שלא נחשפו לטראומות מודעים היטב להיבטים השונים של אישיותם – ההורה, הילד הפנימי, המאהב, איש הקריירה – והם יכולים לעבור מהיבט אחד למשנהו מבלי לאבד את תחושת ה"אני". האדם הדיסוציאטיבי, לעומת זאת, עובר מהיבט אחד לאחר מבלי שתהיה לו אף פעם תחושה מקיפה של ה"אני", כך שכל חלק מרגיש כ"אני" נפרד.

בניסיון להכניס הגיון מה בעולם פנימי של בלבול ואימה, כדי להיאבק בתחושת חוסר ההקשרים, וכדי לחוש מוגנת קמעה נוכח אחיזתה השברירית בעולם החיצוני, נהגה מאיה לנהל מעין "יומן" בו תיעדה לאורך שנים את קורותיה, תגובותיה והרגשותיה, כפי שנחוו על-ידה בכל רגע נתון בחייה. 'כשהדברים כתובים', אמרה 'אין חשש שילכו לי לאיבוד'. כך סיפקה לעצמה מידה מסוימת של תחושת יציבות והמשכיות.

ההכרה בתופעה הדיסוציאטיבית כתוצאה מטרומה היא חדשה יחסית, למרות שנדונה (ונדחתה) כבר בימיו של פרויד. לפיכך, אף אחד בחייה של מאיה - לא ההורים ולא המורים - לא יכול היה לשער מה קורה איתה בפנים. התייחסו אליה כאל מי שנתונה לשינויי מצב רוח קיצוניים, כאל בלתי צפויה לחלוטין, כאל מי שכפאה שד, מבלי לדעת מה מידת חוסר הארגון שנמצא מתחת למסכה הפומבית שעטתה.

מאיה עצמה לא הבינה מה קורה. למעשה, לאורך שנים רבות שקדמו לטיפול אצל נון, היא השיגה מידה מסוימת של איזון בין החלקים לבין עצמם, ובין עולמה הפנימי לזה החיצוני.

שווי המשקל הופר בטיפול אצל נון, אבל זהו תהליך צפוי, עמו יש להתמודד בטיפול; במקום זאת ניצל נון את שבירותה של מאיה בשלב הפגיע ביותר, כשהוא משאיר אותה להתמודד לבדה עם הפצעים הכואבים שנפתחו מחדש, כמו גם עם אלה החדשים שהתווספו.

אני תמיד רואה לעצמי זכות גדולה כאשר אני מקבלת ממטופלת אישור גישה לפינות החבויות של נשמתה, פינות בהן הוצפנו סודות שעד אז לא העזה לחשוף בפני אף אחד. זכייה במידת האמון המאפשרת חשיפה כזו, משמעותה עבורי היווצרות ברית קדושה המערבת את המטופלת והמטפלת במשימה שמטרתה לרפא את הנפש טרופת האימה. אי אפשר להתייחס לאמון הזה כאל מובן מאליו. זוהי מתנה שהמטופלת מעניקה הן למטפלת והן לעצמה.

לנון ניתנה הזכות המקצועית לעזור בחשיפת הזיכרונות של מעשי התועבה אשר בוצעו כלפי מאיה בידי אביה. לאחר נסיונות אחדים להיעזר במטפלים אחרים, היה זה נון לו הרשתה להיכנס לאותן פינות סודיות ואפילות. היה עליו להיות מלא יראה!

מה שאיני תופסת הוא איך, אם כן, המשיך לנצל אותה בדיוק באותו אופן בו עשה זאת אביה, בעודו טוען שוב ושוב: "אני אינני אביך!"
עצם הצורך (מנקודת מבטו שלו) לצאת בהצהרה זו, מראה עד כמה עמוק היה שקוע במערבולת ההעברה - העברה נגדית. לדעתי, הוא היה חייב לפנות לייעוץ, ומיד!

הוא לא עשה זאת.

טיפול אמור לספק מקום בטוח. המארג הטיפולי הוא הסביבה המוגנת בה יכולה המטופלת לבטא הרגשות ומחשבות שהיו מאיימות או אסורות קודם לכן, במטרה לעבד ולארגן אותן. זה המקום בו המטופלת חופשייה להיות היא עצמה, בטוחה שבמידה שתאמר או תעשה משהו בלתי ראוי - המטפלת תצביע על כך, ותנצל את ההזדמנות לאפשר לה למידה והתנסויות חדשות. זה המקום בו אמור להתקיים החופש להפעיל את הדברות ההעברתיות, בביטחון מלא שתשמנה אך ורק לתועלת המטרה הטיפולית.

המטופלת אינה אמורה לדאוג שמא המטפל יעשה שימוש בסימפטומים שלה כנגדה, ובשירות צרכיו האישיים.

נון השיים עצמו כמספק המקום הבטוח הזה. יתכן שבתחילה אף האמין שהוא מציע למאיה נוחם אמיתי. אבל בנקודה מסוימת הוא פנה נגדה וניצל אותה.

הוא ניצל באכזריות את הלקח שלימד אותה אביה - עליה לספק את רצונו של האדם בו היא תלויה, כדי לא להסתכן באיבוד הקשר.

בהגיעה לנקודה ההיא, מאיה לא הייתה מסוגלת לאמור "לא" לסקסואליזציה של הקשר הטיפולי. אסור היה בכלל לתמרן אותה לעמדה בה הייתה צריכה לאמור "לא"!

הייתה זו בגידה זהה במהותה לגילוי העריות המקורי - בגידה באמון, ניצול לרעה של הכוח והמבנה ההירארכי - כי ידוע לכל שניצול מיני של מטפל את המטופל, בדומה לניצול מיני של הורה את ילדו, מערב ניצול לרעה של הבדלי הכוחות בין המתעלל לקורבן.

מובן מאליו, שמטופלים כמו מאיה מבקשים טיפול כאשר הם במצוקה וזקוקים לעזרה. ומצופה ממטפלים כמו נון, עליהם מאצילה החברה הילה של חכמה ואכפתיות, שיהיו "מעל" לאותם דחפים ונורוזות של האנשים "הרגילים", כך שמעמדתם זו יוכלו לעזור למטופלים לפתור את בעיותיהם. במהלך התפתחות הקשר הטיפולי, המטופל מפתח תלות במטפל, כמו גם בטחון, אמון ואמונה שרק טובתו ניצבת נגד עיני המטפל. כשם שמאיה בטחה בנון.

ואז, המטפל הציני יכול לנצל את האמון הזה, את התלות, ולהציע יחסי מין "כחלק מתהליך ההחלמה", אולי, באומרו: "זה יעזור לך להשתחרר וללמוד לאהוב", או במקום טיפול, בהצהירו ש"אהבה רומנטית בוגרת ואמיתית תפסה את מקום דאגתי לך כמטופלת", או באופן מרושע יותר, ברמזו בדרך כלשהי שאם לא יהיה מגע מיני לא יהיה עוד כל קשר - טיפולי או אחר. המטופלת, בנואשותה, אינה יכולה להסתכן באובדן העוגן שהפך להיות עבורה הטיפול, לא יותר מאשר ילד יכול להסתכן באובדן ההורה בו תלוי קיומו.

במהלך השנה הראשונה של הטיפול, מאיה חלקה עמי את סיפור חייה, התנסויותיה הקודמות בטיפול - טובות ורעות - התהליך הטיפולי עם נון, והניצול המיני שעברה תחת ידיו.

זמן לא רב לאחר שהתחלנו לעבוד יחדיו, היא פתחה לי צוהר אל עולמה הפנימי המורכב, אליו לא אפשרה מעולם גישה לאיש. תהיתי אם משמעות הדבר הייתה שחשה כי ניתן לבטוח בי, או שמה היה זה סימן לכך שעדיין השתוקקה לתת אמון אוטומטי בכל אחד שטען כי ביכולתו לעזור לה. אני משערת שהיה זה קצת משניהם.

אני בטוחה כי יכולתי לעבוד עם עולמה הפנימי תרמה לביטחון שחשה אתי. כשעולם זה נפתח בפני, הוא נעשה פתוח יותר גם למאיה עצמה, מה שאפשר להיבטים שונים של חייה להיות נגישים יותר עבורה. באופן זה, הניצול שעברה מידי של נון החל להיות חלק מתחושה חדשה ועוברית של המשכיות בסיפור חייה. בו בזמן, היא החלה לעשות צעדים ראשונים לקראת הבנת ההבדל שבין חוסר יכולתה להגן על עצמה, לבין היותה אשמה בהבאת הניצול על עצמה.

כחלק מתהליך זה, העלתה מאיה את הרעיון של קיום פגישת עימות עם נון, ובחנו אפשרות זו בזהירות רבה. מטרת עימות כזה עם מתעלל היא העצמה של הקורבן, המתרחשת עת היא ניצבת מולו, ואומרת לו שהתנהגותו הייתה מנצלת ובעלת השלכות שליליות קשות על חייה. תגובת הפוגע משמעותית פחות מעצם יכולתה לבטא במילים את האשמותיה, ובו בזמן להישאר רגועה כלפי חוץ. כאשר המתעלל מודה בניצול, ואפילו מביע חרטה, זה יכול להיות מרפא, אבל בהתחשב בנדידות התסריט, המטופלת חייבת לגשת לעימות ללא ציפיות כאלה.

במה שנראה, אולי, כמחשבה נאיבית, קבעתי עם נון פגישה בביתו, על מנת לשוחח עמו על מה שאירע. קיוויתי שחוסר הרשמיות שבפגישה, תאפשר לו לשקול להתייחס למפגש עם מאיה כאל הזדמנות לתקון עוול שעשה למי שהייתה מטופלת שלו, יותר מאשר כאל מאבק על כבודו. קיימתי בעבר מספר עימותים בין מטופלות ובני משפחה מתעללים, ולקראת מטרה זו תמיד נפגשתי עם המתעלל ביחידות קודם לעימות, לצורך הכשרת הקרקע. אבל היה זה תמיד במגרש שלי ובתנאים הטיפוליים שלי. הפעם הייתי בדרכי לפגישת טרום-עימות עם עמית למקצוע. וזו עתידה הייתה להתרחש במגרש שלו, כך שלא עמד לצידי כל יתרון הירארכי. לא היה לי שום מושג למה לצפות. ברכי רעדו כשפסעתי לאורך השביל המוביל לביתו. זה היה רחוב נעים ושקט, והייתה לו כניסה פרטית באחורי בניין הדירות. ניסיתי לדמיין כיצד יראה - האיש הזה שהפך את הפוטנציאל הטיפולי רב-העוצמה לסיט.

התברר שהוא איש קטן. כמרבית המתעללים האחרים היה גם הוא בעל חזות רגילה לחלוטין, חזות נורמלית. שום דבר מיוחד. שום אותות אזהרה בשום מקום. הוא היה נעים ואדיב. בעודי יושבת עמו, שותה קפה, נמוגה עצבנותי בהדרגה. במהלך הפטפוט הראשוני לא יכולתי להוציא מראשי את תמונתה של מאיה יושבת לצדו, חשופה ובוטחת.

מאיה הכינה אותי למקצת מתגובותיו - למשל, האפשרות שיכחיש את העובדה שמה שהתחיל כהדרכה מקצועית הפך עם הזמן לטיפול. היא צדקה. אלא שבהמשך השיחה הודה נון בחוסר רצון שהם אכן היו בקשר טיפולי. אבל שתי הערות נוספות שלו הדהימו אותי לגמרי: הוא טען שהפסיק את הטיפול במאיה ברגע שהחלו יחסי המין, ושהוא מניח שהחליט להתעלם מההעברה של מאיה ומהעברת הנגד שלו עצמו, כאשר אלו התעוררו. כל כך נדהמתי מהוידוי העקיף שלו, עד שישבתי במכונית מחוץ לביתו והעליתי על הכתב מילה במילה חלקים מהשיחה. עם סיום פגישתנו נאות נון להיפגש עם מאיה במשרדי, במטרה לעזור לה להתגבר על מה שאירע.

בנוסעי משם הוצפתי תערובת של עצב וזעם. איש זה מציג עצמו כמטפל מקצועי. ותחת אצטלה זו מנצל את הפגיעות של לפחות אחת ממטופלותיו באופן המרושע ביותר. וחושב שיצליח לפטור עצמו ממעשיו כלאחר יד.

כל כך שמחתי עבור מאיה משנסתיים העימות עם נון. היה ברור לשתינו שהוא אינו עומד להודות בשום עוולה שביצע כלפיה, אבל זה לא היה חשוב. היא ניהלה עצמה באסרטיביות, הביטה בו מגובה העיניים, הטיחה בפניו את האשמותיה, והצביעה בבהירות על ההשפעות הקשות של ניצולו אותה. זה היה מספיק טוב.

חשבתי שבנקודה זו נוכל לפנות ולטפל בהתעללויות הקודמות בחייה, והייתי מוכנה לכיוון זה בעבודתנו. אבל מאיה עדיין לא הייתה מסופקת. היא הרגישה צורך באישור נוסף למציאות שלה. היא לא הייתה מוכנה להסתפק בקבלה שלי בלבד - כפי שחזרה ואמרה פעמים רבות, אני הייתי המטפלת שלה והייתי חייבת לתמוך בה. היא הייתה זקוקה לאימות של מקור אובייקטיבי וחסר פניות. בשלב זה פנתה לוועדת האתיקה של איגוד העובדים הסוציאליים.

ראיתי לעצמי זכות ללוותה בכל צעד בדרכה זו. מקפידה תמיד ללכת בעקבותיה ומאפשרת לה לקבוע את הקצב - שמחתי על יכולתי לשמש בתפקיד התומכת במסלול חשוב זה של התנסות

באסרטיביות ואישור עצמי. הייתי גאה על האופן בו ניהלה את עצמה והייתי מרוצה מהדרך בה השכיל בעלה לתמוך בה במה שבודאי היה מצב מבלבל עבורו - האם לגלות אהדה כלפי אשתו המנוצלת, או שמא לראות עצמו כבעל נבגד?

לבד מהטלת אחריות שווה על מאיה בגין הפיכת ההדרכה לטיפול, הייתי שבעת רצון ממסקנות ועדת האתיקה: חברה קבעו שנון הפר הפרה חמורה את קוד האתיקה המקצועית, וניצל את מעמדו ותפקידו לשם השגת צרכיו האישיים. מעבר לכך - שמחתי על הדרך בה לקחה מאיה שליטה על מקרה אחד של ניצול בחייה, כשהיא מאפשרת לי ללוותה בדרכה זו. חלקנו יחדיו את המסע לקראת החלמתה. אני מאמינה שהשתתפותי במהלך תרמה, אם כי במידה מוגבלת בלבד, ליכולתה לבטוח בי.

כשהועדה מאחורינו, התפנינו למשימה של טיפול בתוצאות שנים של התעללות רגשית, פיסית ומינית מצד אביה של מאיה, והזנחה קשה מצד אימה.

שנה וחצי חלפו בין קבלת מסקנות הועדה לבין כתיבת הטיוטה הראשונה לספרה של מאיה. בנקודה ההיא, לאחר שלוש שנים של טיפול, נון עדיין שב ועלה בשיחות. שמו עלה תמיד בהקשר לאמון. לפעמים אמרה מאיה שאני מדברת ברכות ובנימה מרגיעה והיא הייתה רוצה לבטוח בכך, אבל גם נון ידע לדבר בטון רך ומרגיע. חלק ממנה הרגיש שהיא יכולה לבטוח בי - אבל זה בדיוק אותו החלק שבטח בנון. נבחנתי שוב ושוב, ולא היה אכפת לי. למעשה, נתתי תוקף לצורך שלה לבחון אותי. היה על מאיה ללמוד להבחין בין אמון המבוסס על משאלתה להימצא במחיצת אדם שניתן לבטוח בו, לבין אמון המבוסס על אמינות מבוקרת ואמיתית. מעולם לא לקחתי ולא אקח את אמינותי כמובנת מאליה.

בטיוטה הראשונה כתבתי:

"אני אוהבת את מאיה. אני מעריכה אותה. אבל כך בדיוק - חשבה פעם - חש כלפיה גם נון. לעולם לא אפגע במאיה, אבל היא מעולם לא העלתה בדעתה שנון יפגע בה. לעיתים אני נואשת מהתקווה שאי פעם תבטח בי באמת. אבל זהו עדיין תפקידי לאפשר לה לבחון אותי.

באחת השיחות, במהלך עבודת דמיון מודרך, העלתה מאיה בזהירות את השאלה בדבר אפשרות היותי לסבית. זו הייתה שאלה כל כך בלתי צפויה, ובהתחשב בסיפור חייה, כל כך במקומה! צחקתי בספונטניות ואמרתי לה שזו שאלה מצוינת. לטובת הקשר הטיפולי שלנו, אני שמחה על שאיני לסבית. זה הופך את הקשר בינינו למסובך פחות עבור החלקים הילדיים שלה, המסיקים שלא אפגע בהם מינית. כבוגרת, ידעה מאיה כמובן, שמטפלות לסביות אינן חשודות אוטומטיות באפשרות של ניצול מטופלות, כשם שהיות המטפלת הטרנסקסואלית אינה ערובה בפני ניצול מיני. אבל בגידה באמון יכולה ללבוש צורות שונות, והיא ממשיכה לבחון אותי.

עבודתי עם מאיה יודעת עליות ומורדות לרוב. היא עזבה את הטיפול יותר מפעם אחת, והיא שבה וחזרה. אנחנו מעבדות את כל הרגשות הקשים שעולים בינינו. איני מחוסנת משגיאות, ואני מתנצלת כשאני עושה אותן. מאיה מתמודדת עם מטענים כבדים ביותר, אבל היא אינה כבדה,

(כפי שנון נהג להטיח בה מדי פעם). היא אשה שופעת מרץ, אינטליגנטית ויצירתית. תענוג לעבוד איתה".

עד כתיבת הגרסה הנוכחית והאחרונה, חלפו שבע שנים נוספות. מאיה כבר אינה אותה ילדה-אשה מפוחדת וחסרת בטחון שהייתה עת פגשתיה לראשונה לפני כעשר שנים. היא לקחה שליטה על חייה. היא מודעת להיבטים רבים של עצמה שבעבר נסתרו מעיניה, והתמחתה במגוון הנושאים של תקיפה מינית. הוצאתו לאור של הספר במועד הנוכחי נראה כתזמון טוב - אני סבורה שמאיה יכולה להניח סוף סוף את הניצול של נון בעבר, לשם הוא שייך. הוא כבר אינו אותו כוח ענקי המשפיע על החלטותיה או על תחושותיה לגבי עצמה, אלא סיפור של משהו שקרה לה, ואשר השפיע באופן קיצוני על חייה.

בזמן הכתיבה הנוכחית אף אני איני עוד האדם שהייתי - התמימות שלי התנפצה לעולמים. בהיותי מטפלת מרבית חיי המקצועיים בשורדי התעללות מינית בילדות, לא נזקקתי לאירועי הטרור והאימה של החודשים האחרונים כדי לקלוט עד כמה אינו בטוח הוא עולמנו זה, אפילו בתוך הבתים שלנו פנימה. מה ש"נכנס אליי הביתה" הוא הצורך לעמוד מול המציאות הקשה, מול ההכרה שבתוך משפחתי המקצועית ישנם חברים אכזרים. שמעתי מאז על מטפלים נוספים, ולו בעירי בלבד, שניצלו מינית מטופלות, אחת מהן רק בת עשרה בשעת מעשה. אם אדם במצוקה אינו יכול לפנות לטיפול מבלי לחשוש שמא יעשה המטפל שימוש לרעה בכוחו, לתועלתו, בדרך כלשהי - מינית או אחרת - כי אז איך נבקש עזרה נפשית? איך נשלח את ילדינו לטיפול? איך נדע אנו, אנשי המקצוע, על מי להמליץ כמטפל לחברים, לבני משפחה, או לאלו שאיננו יכולים לקבלם בקליניקה שלנו מסיבה זו או אחרת?

כשאני בוחנת את הנושא של ניצול מטופלים בידי מטפלים, אך טבעי עבורי להשליך על שגיאות שעשיתי אני עם מטופלים. רוב השגיאות הנן ברורות תיקון. רוב השגיאות ניתנות לקטלוג ככאלה, וניתן לעבדן ולטפל באכזבה שבאה בעקבותיהן, ככעס ובפגיעה שהן גורמות למטופל. אפשר להשתמש בהתנסות הבלתי מוצלחת כדי ללמוד על היתכנות הטעייה של כל בני אנוש, ועל האכזבה שהיא חלק בלתי נפרד מכל קשר אנושי. זה מוריד את המטפל ממרומי הבמה עליה הוא ניצב, אל העולם האמיתי. והקשר הטיפולי לאחר מכן יכול להיות עמוק יותר, משום שבעבודה עם מטפל "אנושי" המטופלים יכולים ללמוד **לבטוח בחושים של עצמם**; הם יכולים לחוות את הכאב העז שנגרם כתוצאה ממשבר בקשר, מבלי שבהכרח יצטרכו לוותר עליו כליל.

מאיה תעבור את התהליך. אם אבא שלה ואמא שלה לא הצליחו להרוס את נשמתה, נון לבטח לא יכול היה. הוא פגע בה קשות. הצלקת שחרת בנפשה תישאר שם לעד, ושום כוח שבעולם לא יוכל להשיב לה את השנים שגזל ממנה, באלצו אותה לעבוד כל כך קשה על מנת להתגבר על הנזקים שהמיט עליה ניצולו חסר הרחמים. אבל בנקודה זו של חייה, מאיה מביטה קדימה יותר מאשר לאחור.

מכון "איתן"

חיפה, 2002

חלק שלישי

אבות קטפו בוסר - אסופה

אבות קטפו בוסר,
נעצו שיני טורף
בפרי עץ אל-געת,
ועיני אלהים כהות...

לאמא שלי

בְּרִית בֵּין הַבְּתָרִים

ואחרי שנעצתי בכך את הסכין בפעם החמישית ומזרקות דמך פרצו אל-על, ירד עליי גשם ברכה אדום. ואספתי כפותי כגביעי פרחים המלקטים אגלי טל להרוות צמאונם ולגמתי מלוא חופניים וזחלתי בִּינות ביתרי גופך מגיב למגע ידי וחומך חדר אל תוכי והנחתי ראשי על שדייך המשוספים שופעי חלב ארגמני.

אבל קודם ראית את הסכין בידי וצעקת. את שאילמת היית כל חייך וראית הכל ושתקת וצררת את צעקותיך טרם נולדו והקפאת אותן בְּכפֹר נשמתך, את צעקת לעברי:

"לא!"

וכל הצעקות שלך נעורו, עלובה.

"לא!" צעקת למראה הסכין וחיים פרצו ממך, זקנה.

ואחר-כך עוד פעם:

"לא!"

ושתקת שתיקה ארוכה.

ושמעתי את קול דהרת הזכרונות באוזניך:

"את פסעת ראשונה בשדות הקטל, מחשבות עוון בליבך וְכְלִי משחית בידייך - שעטו מזי רעב וריר במדבר שבינינו."

אבל רחמך לא נענתה לְשָׁעוֹתֶיךָ ורָחֵמָה לך שְׁעִיר עִיזִים.

והעלית אותי קורבן לַפֶּעַל נחבאת בחוף מבטחך. והלכת. וחזרת רק כדי ללכת שוב. ולתמיד. ושתקת. וזנחת אותי על מיפתנו - זרע שטמן בך, פרי ביטנך - לכאוב מכות שינאתו אליך ולתעב מגעי אהבתו אותך.

וראיתי את המבט השואל בעיניך הבורקות את השתקפות הסכין, ולא עוד עיוורות:

"למה עכשיו, והכל כבר נגמר?"

ולא אמרתי דבר לא נגמר, ולא עניתי, כי טרם קרַבְתָּ.

ועכשיו אני בדמך, עצמי בעצמיך, בשרי בבשרך, כבולה - אינך יכולה לברוח עוד.

קראת לי, אומללה, לעזור לך. את שידעת מיליון גברים והנסת אותם אחד לאחד במשבי כפורך, נוקקת לי כדי לפתוח מרזב סתום.

מוחלת ומצפה נעניתי כתמיד והובלת אותי אל שלולית מים עבשים בפִּינת המרפסת וירדתי על ברכי לתוכה ואת נשארתי עומדת מעלי.

"קבעתי עם אבא שלך ללכת לסרט" אמרת לי פתאום כנטולת עבר "קבענו להפגש ליד הקולנוע בשש ורבע ולא עצרתי לשאול הכיצד? את, והוא, ואני?"

וראיתי עצמי בשימלה לבנה, הינומה לראשי, מבקשת מהצלם תמונה של שניכם, שתהיו לי יחד. ואין בעולם עדשה רחבה מספיק והדבקתי שתי תמונות לאחת, ולעולם לא חזר עוד האיש שבמסגרת לצידך על ה"זונה" שסינן לעברך מתחת לחופתי וכולם שמעו.

כרעתי על ברכי במים העכורים וניסיתי לפתוח את המרזב הסתום שלך. לא הצלחתי והשעה הייתה כבר שש והייתי רעבה ורציתי לאכול וידעתי שלא אספיק. טילפנתי אליו ואת לא שמעת את השיחה. את אף פעם לא שומעת כלום כי את אוהבת שקט.

"בבקשה" אמרתי לו "אל תכעס, אנחנו נאחר קצת כי אני מוכרחה לאכול משהו לפני הסרט."

"מה פתאום תאחרו?!" שאג "אני לא מחכה אפילו דקה!"

"רק רגע" ניסיתי "אני הולכת לבדוק בעיתון מתי מתחיל הסרט."

"שום רגע ואין מה לבדוק" זעמו החריש את אוזני וכבר יכולתי לשמוע אותו בלי הטלפון, "תשכחו מזה!"

"בבקשה אבא, חכה רגע על הקו" התחננתי ורצתי לחפש את העיתון.

והחלק של בתי-הקולנוע נעלם לי והלכתי למרפסת לחפש שם ובדרך ביקשתי ממך להכין לי משהו לאכול. את זוכרת? לא. את אף פעם לא זוכרת כלום כי הזכרונות מרעישים לך את השקט.

"הלחם קפוא" אמרת לי "הלחם קפוא ולא אספיק להפשיר לך אותו!"

ואז, צבועה שכמותך, פסעת לעבר הטלפון ודיברת אל השפופרת המונחת על צידה, ואליו, וכביכול אלי, והוא שמע, וקולך קול אחות רחמנייה:

"אני אכין לך משהו טוב לאכול, העיקר שלא תהיי רעבה. אני אכין לך משהו טעים וחם!"

והוא המשיך לצעוק וקולו בקע את האפרכסת ומילא את הבית:

"אני לא אחכה ככה כמו מטומטם! בשביל מה אני צריך את זה בכלל! אני מנתק, ואם הבת שלך תרצה משהו - שתטלפן!"

לא מצאתי את העיתון.

ונכנסתי אליך למטבח וראיתי על השיש לחם קפוא וידעתי כי לא יפשיר ולקחתי את הסכין והנפתי לעברך וצעקוּתִיך העירו אותי.

וְסִדְרִי היה חשוף.

ונשימות שקטות וקצובות של האיש שאיתי איימו לנתקני ממך בטרם עת. עצמתי עיני וחזרתי אליך.

ואחרי שנעצתי בכך את הסכין בפעם החמישית ומיזרקות דמך פרצו אל-על, ירד עליי גשם ברכה אדום. והיה לי חם.

ינואר 1991

השיבה לגן-עדן

אבות קטפו בסר
נעצו שיני טורף
בפרי עץ אל-געת -
ועיני אלהים כהות.
שערי גן-עדן נפתחו -
נחש מגחונו זקף קומתו
בערות אדם יודע,
עלה תאנה לא כסה תאוותו
וחנה עזר כנגדו.

אבות קטפו בסר
ועיני ילדות תככינה.

פברואר 1992

~ ~ ~

והכל פשהיה

רגעים של חסד.
ואמת.
ואין.

עטוף אותי
נצר נישמתי
עדי מותי יגיע
מידיהם.
עדי פירפורי גסיסה אחרונים
שמר נפשי.

קור נקרע
קרן אור -
היכן היא
נעלמה
ראיתה

נגעה בנשמתִי -
פתלתלת, חמקנית, בוגדנית.

מלה
מבט
שלה חדרו קורי ביתי.
והנעם!

והכל כשהיה...
אין אמת. ואין חסד.
אין. רחמים.

אוקטובר 1991

~ ~ ~

לדינה הכושית

ילדה שלי

אם ימצאו אותך
מרסקת,
ילדה שלי,
למרגלות מגדל -
מה יאמרו להם
שברוך?

ואם ימצאו אותך
מפסקת,
ילדה שלי,
בתוך הלהבות -
מה יאמרו להם
שרידך?

ואם ימצאו אותך
משלל,
ילדה שלי,
בישימון צלמנות -

מֶה יֹאמַר לָהֶם

אֶבְרָהָם?

שְׂדֵי, וְנִגְמַר לָךְ,

וְצִרְתָּ נִשְׁמָתְךָ בְּצִרּוֹר הַמָּתִים,

יְלִדָה שְׁלִי,

וְלַעֲד לֹא יִפְגַּע בָּךְ -

יְלִדָה שְׁלִי,

הוּא שְׁנָתָן לָךְ חַיִּים?

אוֹ שְׁמָא יְגִידוּ כְּתָר

תַּמְהָה,

יְלִדָה שְׁלִי,

הֵם שִׁמְצָאוּ אוֹתְךָ

וְיִטְמְנוּ גּוֹפֶךָ בְּעֶפֶר,

יְלִדָה שְׁלִי,

בְּלִי לְהַבִּין דְּבָר?

~ ~ ~

עֶשֶׂר בְּסֵלֶם רִיכָטֶר

רַעַשׁ אֲדָמָה יִמָּצֵא אוֹתִי

בֵּין קִירוֹת מְטִים לְפֹל

אֶמְחִץ

לְשׁוֹנוֹת אֵשׁ יַעֲטֹפוּנִי

בְּחֶמֶן

לְהֵט בְּעִירָה יִלְפֹת גּוֹפִי

אֶחָוֶשׁ

אֶבְכֶּה

אֶבְכֶּה הַסֵּנָה בּוֹעֵר וְאֶכֶל

וְיוֹקֵל.

אוקטובר 1991

~ ~ ~

לאבא שלי

DAMN YOU

שְׁתִּי עֵינַיִם הָיוּ לָךְ בְּחַיִּיךָ
אֶכְזָרִיּוֹת בְּמַעֲלָה גּוֹפֶה
עַת סִפְקָתָהּ תְּאוֹתֶיךָ
בִּי

מֵאוֹת עֵינַיִם לָךְ בְּמוֹתֶךָ
אֶכְזָרִיּוֹת שֶׁבָּעַת מוֹנִים
נִבְטָאוֹת מֵעִירָם כְּתִלִי בִּיתֶךָ
אוֹטָמוֹת פְּתַחֲךָ.

קוֹרִי עֶכְבִּישׁ
וְאֶבֶק
וְרִיחַ חֲמוּץ
וּבֵית קְבָרוֹת בְּמוֹרֵד הַנֶּאֱדִי
וְגוֹשׁ שִׁישׁ חֲבֻרוֹן עָלֶיךָ
שׁוֹמֵר -
לֹא תוּכַל עוֹד לְגַעַת בִּי.

וְאַתָּה נוֹגֵעַ.

פברואר 1992

~ ~ ~

לנון

בְּטָרָם

מֵאֲבֹדָת עֶצְמִי לְדַעַת
אֶל תּוֹךְ שִׁבְרִי גּוֹפִי -
עוֹף הַחֹל לֹא קָם
בִּי.

גִּנוּעַת לְקוֹל מְקַצֵּבֶיךָ
הוֹלָמִים בְּבִשְׁרִי הָעִירָם

וְאֵין מְקוֹם נוֹתֵר עוֹד
לְמֶלֶךְ
בֵּינִי לְבֵינְךָ.
קְשִׁיטָה
מִכְרִיזָה קִיּוֹם
וְאֵנִי נְמוּגָה
אוֹבְדָת בֵּין רַגְלֵי הַפְּעוּרוֹת
לְקֶרְאֶתְךָ.
פִּירְפוּרֵי גְסִיסָה שְׁלִי
מִתְאַמִּים קִיצָבָם
בְּהֵד -
עוֹנִים לְרִטֹט תְּשׁוּקָתְךָ.
מִבְּכָה עֲצָמֵי בְדָמְעוֹת
נִבְלָעוֹת בְּזֶרֶם תְּאֻנָּה
שׁוֹטֵף
מִמֶּךָ אֶל הַדְּמָמָה
שֶׁהִצְבֹּתָ בֵּינֵינוּ -
גִּרְדוֹם הַשָּׁה לְעוֹלָה.

הַשְׁקִינִי מְלוֹתֶיךָ
בְּטָרֶם אֲמַחֵק.
וְלוֹ אוֹת.
הַעֲלִינִי מִמְּצוֹלוֹת הָאֵין
בְּטָרֶם אֲטַבֵּעַ.
אֶסֶף קִרְעֵי
בְּעֶפֶר פְּזוּרִים לְרַגְלֶיךָ,
בְּקוֹלֶךָ תִּרְחוֹם
אֲחֵה שְׁבָרִי.
וְאַחִיָּה.

ינואר 1993

~ ~ ~

לאבא שלי

יום השנה

ביקשת ממני שנים בטרם מות

לחגג עם בוא עת

את יום הולדתך

ולא לבכות אינך

כמו כלם -

ביום פטירה.

אולי ידעת.

אולי זעק אליה לכה העקר

פחדים של לפני סוף,

אולי אמר לה מזכיר נשכחות

שלא כמו כלם -

אעלז יום דינך

אצהל קדיש יתום.

אבל ילדות כבירות

אינן חוגגות, אבא,

ואתה -

מעולם

לא היית כמו כלם.

ורק בטווחה בלכתך

לעולמי עולם

חזרתי אל אותן בית

קסום בעיני עורים

כה נאה לה עכשו

באכזריות בתליו העירמים

משרגים צמחים קמלים

עטורים קורי עכבישים

סדוקים

מתקלפים.

ואני צופה בנכנסים -

מוֹכֵי אֵלִים
וְצִחְנַת בִּיכִים
קוֹפֶאֶת
מוֹל מְבֹטִים מְאַשִּׁימִים -
הַיֵּאֶף חֲלָל כְּבוֹד מֵתִים
אֵינָם יוֹדְעִים כִּי אַתָּה הוּא
בְּעָרוֹתָהּ,
בְּבִרְאשִׁית יָמֵי,
וְהַבִּית, גֵּל-עַד לָךְ -
מְחַלֵּל כְּבוֹד הַחַי.
וְהַשְׂדִּים מְסֻתּוֹכְבִּים חֲפָשִׁי.

פברואר 1993

~ ~ ~

לשרי

אֵין חֵשֶׁךְ אַחֵר

בְּגִלָּל
שֵׁשׁ אֹר אַחֵר
בְּחֶדֶר שְׁלֶף -
הִיא מְשִׁלָּה צְעִיפִיָּה
מִתְעַרְטֶלֶת
מְגִלָּה פְּצָעִיָּה
פּוֹרֶצֶת בְּמַחֹל צִלְקוֹת
מְסֻתְחָרֶרֶת
עַד אֶבְדָּן
וְאֵין דָּם.

וְאֵין דְּמָעוֹת
רַק צָחוּק שָׂדִים
חוֹרְצֵי לְשׁוֹן
רוֹעִים בְּתַפִּים
שֶׁמְחָה לְאִיד

מקצב מפר

משפכר.

פי

אין חשף אחר

בתדר שלף.

מאי 1995

~ ~ ~

לשרי

אסורה

רציתי להסיט את הוילונות

הבהים -

שתחדר קרן אור

ותביטי פי

עד שאצרח.

ואהיה.

רציתי להנמיר את הקולות

הרועמים -

שתשרור דממה

ותדברי אלי

עד שיקאב.

ואבכה.

רציתי לנתץ את החומות

הבצורות -

שימחק קו הגבול

ותושיטי לי יד

עד שאקרב.

ואחיה.

אכל נותרתי אסירת שלשלאות

שחורות

בעריסת אבן קפואה

וְרַעַשׁ, וְאִין בָּא

עַד שְׁאֶכְכָּהּ.

וְאַחֲדָל.

מאי 1995

~ ~ ~

גְּלִגּוּלָה שֶׁל צָרְחָה

כְּשֶׁנּוֹלְדָתָּ, יְלִדָּה -

הַפֶּכֶה אוֹתָךְ יָד גְּדוּלָה

רְגֵלֶיךָ הִזְעִירוּת לְמַעַלָּה

רֹאשְׁךָ לְמַטָּה

יָד שְׁנִיָּה חֲבֻטָּה

בְּאֶחָדֶיךָ

טִלְטָלָה גּוֹפֶךְ,

עַד שֶׁהִשְׁמַעְתָּ צָרְחָה רִאשׁוֹנָה -

אוֹת חַיִּים.

וְהִרּוּפָא אָמַר:

תִּיבְנִקֵּת טוֹבָה.

כְּשֶׁגְּדִלְתָּ קֶצֶת, יְלִדָּה -

הִשְׁפִּיכָה אוֹתָךְ יָד גְּדוּלָה

גִּבּוֹךְ מִשְׁתַּמֵּן לְמַטָּה

עֵינֶיךָ לְתִקְרָה

יָד שְׁנִיָּה חֲסָמָה

אֶת פִּיךָ

הִקְפִּיאַה נִשְׁמָתְךָ,

עַד שֶׁחֲנִקְתָּ צְעָקָה אֶחָדוֹנָה -

אוֹת אֵין חַיִּים.

וְאָבִיךָ אָמַר:

יְלִדָּה טוֹבָה...

אוקטובר 1991

...חַיִּית לְהִרְרָה עֵין

וּמָתָה

וְקִמְתָּ מֵעֶפְרוֹן
 אֶל הָאֹר
 כִּי אֵין עוֹד יָד גְּדוּלָה
 שְׁתִּיר לָךְ
 וְתֹאסֵר,
 וְאֵין עוֹד יָד גְּדוּלָה
 שְׁתִּיבֵט בְּךָ
 וְתִקְבֵּר.
 וְצִרְחָתְךָ צִרְחָה גְּדוּלָה
 וְתִיִּית.
 וְאֵת אֲמִרְתְּ:
 טוֹבָה.

ינואר 1996

~~~~~  
 ~~~~~